

यँ महानगरपालिका
यँ खम्बु क्सीक
यँ देय् म्हसीके

स्थानीय पाठ्यक्रम (नेपालभाषा)
आधारभूत तह

यँ महानगरपालिका
बागमती प्रदेश, नेपाल
ने.सं. ११४५, वि. सं. २०८२

प्रकाशक : काठमाडौं महानगरपालिका

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम निर्माण समितिया दुजःपि :

- संयोजक – शिक्षा अधिकारी, कामपा शिक्षा विभाग
- दुजः – प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य
- दुजः – सह प्रा. मदन रत्न मानन्धर
- दुजः – बरुण प्रसाद बैद्य
- दुजः – नरेश वीर शाक्य
- छ्यान्जे – मोति राज खनाल, शिक्षा अधिकृत

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया दुजःपि :

- संयोजक – चिनीकाजि महर्जन
- दुजः – प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य
- दुजः – सह प्रा. डा. राजन लाल जोशी
- दुजः – सह प्रा. मदन रत्न मानन्धर
- दुजः – डा. सुरज शाक्य
- दुजः – बरुण प्रसाद बैद्य
- छ्यान्जे – नेत्र नारायण पौडेल, शिक्षा अधिकृत

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया आमन्त्रित दुजःपि :

- दुजः – सुरेश किरण मानन्धर
- दुजः – दिपक तुलाधर
- दुजः – सुमिन महर्जन
- दुजः – सरिता सापकोटा

सर्वाधिकार : प्रकाशकमा

प्रथम संस्करण : नेपाल संवत् १९४० (वि.सं. २०७७)

द्वितीय संस्करण : नेपाल संवत् १९४५ (वि.सं. २०८२)

मुद्रण प्रति : एक हजार प्रति

(काठमाडौं महानगरपालिकाको स्वीकृतिबिना यसको पूरै वा आंशिक भाग हुबहु प्रकाशन गर्न, परिवर्तन गरेर प्रकाशन गर्न र प्रतिलिपि निकाल्न पाइने छैन ।)

सुभाय् लिसें भिंतुना

नेपाःया संविधान २०७२ या भाग ३ य् मौलिक हक अन्तर्गत धारा ३२ या उपधारा (२) व (३) य् हरेक व्यक्ति व समुदाययात थःथःगु सांस्कृतिक जीवनय् ब्वति कायेगु व थःगु भाषा, लिपि, संस्कृति, सभ्यताया संवर्द्धन व संरक्षण यायेगु अधिकार बियातःगु दु । थ्व अधिकारयात व्यवहारय् छ्यला यंकेगु धइगु हे स्थानीय पाठ्यक्रम मार्फत समाजया थीथी भाषा, लिपि, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता व सम्पदायात ल्यंकेगु कथंया ज्ञान, सीप व प्रविधि ब्वंमिपिन्त बियावनेगु खः । उकिया निर्मित स्थानीय पाठ्यक्रमया विकास व उकिया प्रभावकारी कार्यान्वयन हे छगू बल्लाःगु माध्यम खः । संविधानय् न्ह्यथनातःगु थ्वहे भावनायात कःघासैं 'राष्ट्रीय पाठ्यक्रम २०७५' य् तर्गि १ निसैं ८ तक अनिवार्य विषयया रूपय् १०० पूर्णाङ्कया छगू अलग्ग विषय सिकाई सहजीकरणया व्यवस्था यानातःगु दु । थुगु व्यवस्थाकथं स्थानीय मौलिकता प्रतिविम्बित जुइकथं विषयवस्तुया चयन यायेमाःगु अपरिहार्य जू ।

थ्व हे खँयात ध्यानय् तसें यैं महानगरपालिकां थःगु लागा दुनेया कला, संस्कृति, भाषा, रितिथिति, रहनसहन, व्यक्ति-व्यक्तित्व, इतिहास व थः जःखः च्वंगु थीथी थाय्बाय्बा बारे म्हसीका बीकथंया पाठ्यक्रम दयेकेत छगू समिति हे नीस्वनाः ज्या न्ह्याकगू खः । ताःहाकःगु सहलह व मेहनत लिपा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिं नेपालभाषाया थुगु ग्यसुग्यंगु पाठ्यक्रम तयार याःगु दु, गुगु भी सकस्यां लागि लसताया खँ खः । थुगु पाठ्यक्रम दयेकेगु इवलय् समितिं पाठ्यक्रम निर्माण पद्धतिकथं त्रिभुवन विश्वविद्यालयया नेपालभाषा केन्द्रीय विभागलिसे आवद्ध थीथी विषयया विज्ञापिं, थीथी ब्वनेकुथिया नेपालभाषा स्यनामिपिं, नेपालभाषाया थीथी खलःपुचःलिसैं धार्मिक-सांस्कृतिक संघसंस्थाया प्रतिनिधिपिं, भाषा, कला, संस्कृति, सम्पदा, इतिहास व पुरातत्व ख्यःया विज्ञापिलिसैं यैं महानगरपालिकाया जःखः च्वंगु नगरपालिकाया विज्ञापिनिगु समेत सल्लाह, सुझाव व ग्वाहालि काःगु दु । थुकियात पाठ्यक्रम विषयया बाल-मनोवैज्ञानिकपिंपाखें माःकथं परिमार्जन समेत याःगु जुयाः थुगु पाठ्यक्रम यैं महानगरपालिका दुनेजक मखु मुक्कं स्वनिगः दुने च्वंमिं मस्तय् लागि समेत बांलाक, अःपुक व न्ह्यइपुक स्यनेकने यायेगु ज्वलं जुइफइ धइगु भलसा कयाच्चना ।

थ्वहे इवलय् हरेक न्यादँय् पाठ्यक्रम परिमार्जन यायेगु नेपाःया शिक्षा पद्धति कथं थुगुसी थुगु पाठ्यक्रमयात नं परिमार्जन यायेगु ज्या जूगु दु । पुलांगु पाठ्यक्रमया छुं पाठयात हीकाः समयसापेक्ष न्हूगु पाठ दुथ्याकेगु, नैतिक शिक्षाया पाठ तनेगु व यैं महानगरपालिकाया ३२ गुलिं वडाया सम्पदा व संस्कृतियात दुथ्याकेगु ज्या जूगु दु ।

फुक्क पक्षयात कःघानाः यैं महानगरपालिकाया तातुना पूर्वकाः पाठ्यक्रम तयार यानादीगुलिं नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया सकल दुजःपिं व पाठ्यक्रम दयेकेत व परिमार्जनया ज्याय् ग्वाहालि यानादीपिं सकसितं सुभाय् बिसैं थुकिया सफल कार्यान्वयनया लागिं भिंतुना देछनाच्चना ।

बालेन्द्र शाह

प्रमुख, यैं महानगरपालिका

न्हिः ने.सं. ११४५ दिल्लाथ्व चतुर्थी

(वि.सं. २०८२ आषाढ १५)

परिमार्जित पाठ्यक्रमयात भिंतुना

वि.सं. २०७२ सालय् नेपाःया संविधान जारी जुइवं मांभासं शिक्षा बीगु वातावरण अभ् वस्तुत जुया वंगु दु । थ्व संविधानया भाग ३ या मौलिक हकसम्बन्धी व्यवस्था अन्तर्गत धारा ३२ या उपधारा (२) व (३) य् हरेक व्यक्ति व समुदाययात थःथःगु सांस्कृतिक जीवनय् स्वतन्त्र रूपं ब्वति कायेगु नापं थःगु भाषा, लिपि, संस्कृति, सभ्यताया संरक्षण व संवर्द्धन यायेगु अधिकार बियातःगु दु । मेखे थ्वहे संविधानया भावना अनुरूप तर्जुमा यानातःगु 'राष्ट्रिय पाठ्यक्रम २०७५' य् हरेक स्थानीय सरकारयात तगिं १ निसें ८ तक अनिवार्य विषय कथं १०० पूर्णाङ्क्या छगू बिस्कं विषय थःपिसं हे पाठ्यक्रम दयेकाः ब्वंके फइगु व्यवस्था यानातःगु दु । थुगु व्यवस्थाकथं स्थानीय मौलिकता पिब्वइकथंया पाठ्यवस्तु दयेकेमाःगु अनिवार्य दु । थ्वहे व्यवस्थाया बः कयाः यँ महानगरपालिकां थनिं न्यादँ न्ह्यः स्थानीय भाय् नेपालभाषाया माध्यमं 'यँ देय् म्हसीके' पाठ्यक्रम ब्वंकेगु शुरु याःगु खः ।

यँ महानगरपालिकां थ्व पाठ्यक्रम ब्वंकेधुंकाःलि संविधानया धारा ७ या उपधारा (२) कथं बागमती प्रदेश सरकारं नेपालभाषा व तामाङ भाषायात सरकारी ज्याखँया भाषा दयेकेगु कथंया ऐन पारित यानाः कार्यान्वयनय् हयेधुंकूगु दु । थुकिं बागमती प्रदेशया मेमेगु पालिकाय् नं नेपालभाषाया माध्यमं ब्वंकेज्या अपरिहार्य जूवंगु दु । बागमती प्रदेश सरकारं लागू याःगु भाषा ऐन यँ महानगरपालिकां स्थानीय भाषाया माध्यमं कार्यान्वयन यानाच्चंगु स्थानीय विषयया पठनपाठनलिसे ज्वःलाःवःगु दु ।

यँ महानगरपालिकां न्यादँ न्ह्यः तयार याःगु 'यँ देय् म्हसीके' पाठ्यक्रमयात न्यादँय् छक्वः परिमार्जन यायेगु प्रचलित नियम कथं थुगुसी परिमार्जन यायेगु ज्या जूगु दु । पुलांगु पाठ्यक्रमय् मगाःमचाः जूगु विषयवस्तुयात माःकथं संशोधन यासं परिमार्जित पाठ्यक्रम तयार जूगु दु । न्यादँ न्ह्यः पाठ्यक्रम तयार यानादीपिं व आः परिमार्जन ज्याय् दुथ्याःपिं सकसितं सुभाय् देखासं परिमार्जित पाठ्यक्रमं 'यँ देय् म्हसीके' यात अभ् प्रभावकारी दयेका यंकी धकाः नं भलसा कयाच्चना ।

सुनिता डंगोल

उपप्रमुख

यँ महानगरपालिका

न्हिः ने.सं. ११४५ दिल्लीथ्व चतुर्थी

(वि.सं. २०८२ आषाढ १५)

यै म.न.पा. स्वास्थ्य व शिक्षा समिति संयोजकया धापू

पाठ्यक्रम शिक्षण प्रक्रियाया मूल आधार खः । थुकिया आधारय् शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन जुइ । उकिं पाठ्यक्रम थःगु परिवेश अनुकूल परिमार्जन यानाच्वनेमाः । शिक्षायात उद्देश्यमूलक, स्तरीय नापं व्यावहारिक दयेकेगु ज्याय् पाठ्यक्रमय् स्यनामि, ब्वनामि, अभिभावक, बुद्धिजीवी नापं सरोकारवाला व्यक्तिपनिगु सुभावा कयाः परिमार्जन व सुधार यायेगु ज्या निरन्तर प्रक्रियाया रूपय् जुयावयाच्चंगु दु ।

थ्व पाठ्यक्रम समयसापेक्ष परिमार्जन यायेत स्यनामि नापं सरोकारवाला व्यक्तित्व दथुइ बृहत् कार्यशालाया तिवः काःगु दु ।

थ्व पाठ्यक्रमय् विषयवस्तुया म्हसीका, शिक्षण विधि व मूल्याङ्कन प्रक्रिया न्हयब्वयातःगु दु । थुकी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापयात तिवः जुइकथं पाठ्यवस्तुया सिकाइ उपलब्धि, विषयवस्तु, शैक्षिक सामग्री, सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप, सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया नापं पाठ्यघण्टी दुथ्याकातःगु दु ।

थ्व पाठ्यक्रमयात अभ् जीवनोपयोगी, व्यावहारिक नापं प्रभावकारी दयेकेत सकसिगुं रचनात्मक सुभावया अपेक्षा यानागु दु ।

सुभाय् ।

चिनीकाजि महर्जन

संयोजक, शिक्षा तथा स्वास्थ्य

समिति

वडाध्यक्ष वडा नं २२

ने.सं. ११४५ दिल्लाथ्व चतुर्थी

(बि.सं. २०८२ असार १५)

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया थःगु खँ

आधारभूत शिक्षाया स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम दयेकाः स्थानीय सरकारं लागू यायेगु न्हूगु शिक्षा नीति खः । पूर्णांक १०० ल्याःया स्थानीय विषय अनिवार्य खः । थःथःगु थासय् गुकथं लागू यायेगु धयागु स्थानीय सरकारया निर्णय कथं जुइ । यँ महानरपालिका दुने स्थानीय विषय नेपालभाषाया पाठ्यक्रम दयेकेत न्यादँ न्ह्यः यँ महानगरपालिकां छगू समिति गठन याःगु खः । उगु समितिं महानगरपालिकाया अवधारणा कथं ८० प्रतिशत यँ महानगरपालिका दुनेया विषयवस्तु व २० प्रतिशत स्वनिगः दुनेया विषयवस्तु दुथ्याकाः पाठ्यक्रम निर्माण यायेगु क्वज्यूगु खः । थ्वहे कथं पाठ्यक्रम निर्माण समितिं पाठ्यक्रम दयेकेगु ज्या जूगु खः ।

हरेक न्यादँय् पाठ्यक्रम परिमार्जन यायेगु नेपाःया शिक्षा पद्धति कथं यँ महानगरपालिकाया 'यँ देय् म्हसीके' पाठ्यक्रमयात नं थुगुसी परिमार्जन यायेगु ज्या जूगु दु । पाठ्यक्रम परिमार्जनया लागिं यँ महानगरपालिका शिक्षा विभागं याःगु निर्णय कथं शिक्षा तथा स्वास्थ्य समितिया संयोजक भाजु चिनीकाजि महर्जनया संयोजकत्वय् थ्व समिति गठन जूगु खः ।

थ्व पाठ्यक्रमय् न्हापा बियातःगु भाषा, नखःचखः व भेषभूषा, संस्कार, सम्पदा, सीप, कलाकौशल व व्यवसाय, नैतिक शिक्षा, प्राकृतिक स्वरूप व भौगोलिक स्वरूप, स्वास्थ्य शारीरिक व कासा, व्यक्ति म्हसीका व लिपि विषयवस्तुयात निरन्तरता बिसें छुं मगाःमचाःगु दुथ्याकातःगु दु ।

नेपालभाषा थःगु मांभाय् जुयाच्च्वीपिं मचातनिसें नेपालभाषा मसःपिं मचापिन्त स्यनेगु कथं समितिपाखें स्यनेगु विषय, स्यनाया उपलब्धि, शैक्षिक सामग्री स्यनेगु तरिका, मूल्याङ्कन व पाठ्यभार आदियात व्यावहारिकतालिसे स्वापू तयाः स्यनेगुकथं सामग्री दयेकातःगु दु । स्थानीय विषय ब्वनीपिं मचात विषयवस्तुनाप स्वापू दुगु लकसय् हे ब्वलीपिं मचातय् थःगु थाय्बाय् रितिथिति, विधिव्यवहार, रहनसहन सकतां थःगु हे खः धकाः आत्मसात यायेफैगु कथं विषयवस्तु ब्वनेगु जक मखु महसुस याइगु कथं पाठ्यक्रम दयेकेमाः, मचातय् फयांफछि अःपुक ब्वनाः, स्वयाः, यानाः सयेका काइगु कथं शिक्षा बिइगु जुइमाःगु वाःचायेकाः न्हापाया मूल्याङ्कन प्रणालीयात हे छ्यलेमाःगु दु ।

पाठ्यक्रम कार्यान्वयनयात ध्यानय् तयाः कार्यान्वयनय् प्रत्यक्ष स्वापू दुपिं ब्वनामिपिं, स्यनामिपिं, वडा अध्यक्षपिं, नेवाः स्यनामि दबू, स्यनामि संगठनया पदाधिकारीपिं, प्रधानाध्यापकीपिं, विज्ञापिं आदिपिनिगु सल्लाह दुथ्याकाः अन्तिम रूप ब्यूगु खः।

पाठ्यक्रम परिमार्जन यायेत प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष ग्वाहालि यानादीपिं नापं शिक्षा विभागया कर्मचारी सकसितं सुभाय् देछासें परिमार्जित पाठ्यक्रम स्यनेकने ज्याय् अझ प्रभावकारी जुइगु आशा याना ।

धलः

क्र.सं.	विषय	पेज
१.	खण्ड 'क' नेपालभाषा विषयया पाठ्यक्रमया आधारभूत पक्ष	८
२.	खण्ड 'ख' नीति नियमय् नेपालभाषा	१२
३.	खण्ड 'ग' क्षेत्र, क्रम, विषयवस्तु व सिकाइ उपलब्धिया विस्तृतीकरण	१५
	१. क्षेत्र व क्रम	१६
	२. नेपालभाषा तगिं छगूनिसें च्यागूतकया सिकाइ उपलब्धिया विस्तृतीकरण	२२
	तगिं छगू	२२
	तगिं निगू	२६
	तगिं स्वंगू	३०
	तगिं प्यंगू	३८
	तगिं न्यागू	४३
	तगिं खुगू	४९
	तगिं न्हयगू	५४
	तगिं च्यागू	६०
४.	खण्ड 'घ' मूल्याङ्कन योजना	६६
	अनुसूची १ निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन	७१
	अनुसूची २ वार्षिक परीक्षायानिर्णितं विशिष्टीकरण तालिका (तगिं ४-५)	७२
	अनुसूची ३ वार्षिक परीक्षायानिर्णितं विशिष्टीकरण तालिका (तगिं ६-८)	७४
	अनुसूची ४ प्रयोगात्मक विशिष्टीकरण तालिका	७६

खण्ड (क)

नेपालभाषा विषयया पाठ्यक्रमया आधारभूत पक्ष

नेपालभाषा विषयया पाठ्यक्रम

१. न्ह्यखँ

नेपाःया म्हसिका धयागु हे बहुभाषा, बहुधर्म, बहुसंस्कृति व बहुजातजातिया देश खः । नेपाःया पुलांगु जातजाति मध्यय् छगू जाति नेवाः खः । नेपालय् दकलय् न्हापां शासन याःगु जाति गोपालवंश खः, अनलिमहिषपालपिसं यात । थुपिं आः तक्कनं नेवाः हे जुयाच्चंगु दु । किराती, लिच्छवी व मल्लपिसं नं नेपालय् शासन याःगु दु, उपिं नं नेवाः हे जुयावन । थीथी कालखण्डय् नेवाःतय्सं आपालं धर्म, संस्कृति, सम्पदाया विकास यानावन । नेवाःतय्सं मुख्य शासन नेपालमण्डल दुने च्वनाः यानावन । नेवाःतयसं शासन याःगु स्वनिगः दुने हे जक नेपाःया विश्वसम्पदा दुने दुथ्याःगु च्यागू सम्पदा मध्यय् न्ह्यगू विश्वसम्पदा नेपाःगालय् दुने लाः । नेवाःतय्गु सभ्यता विकासयात विश्वं म्हसीकाः हे विश्वसम्पदा दुने दुथ्याकूगु खः । उलिजक मखु गुलि नं शासकत नेपाःगालय् दुहांवल थनयागु सभ्यता व विकास खनाः थन हे स्थायीरूपं च्वना छ्वयेगु यात ।

शासकत जकमखु नेपाःया थीथी थसं नेपाःगाः वयाः शिक्षा, स्वास्थ्य, लजगाः आदिया निमित्तं स्वनिगः दुहां वयेगु यात । उपिं आपाः धयाथें थन हे बसोबास याना छ्वयेगु जूगुलिं यानाः न्हापानिसें बसोबास यानाच्चपिं नेवाःत म्हो जुल । न्हापानिसें बसोबास यानावयाच्चपिं नेवाःतय्गु थःगु हे भाषा, साहित्य, संस्कृति जक मखु इतिहास हे दुपिं खः । थुमिगु भाषा नेपालभाषा खःसा, साहित्य नेपालभाषा साहित्य व नेवाः संस्कृति खः । गोपालवंशी नेवाः जूगुलिं उमिगु भाषा नेवाः भाषा हे खः । लिच्छवीपिसं शासन याःबलय् थाय्थासय् संस्कृत भाषां अभिलेख तयेगु याःसां जनतातय्सं ल्हाइगु भाय् नेपालभाषा हे खः । उकिं लिच्छवीकालय् पलिस्था यानातःगु अभिलेखय् संस्कृत मखुगु खँवः जनतातय्गु भाषाया रूपय् दु । मल्लकाल वःबलय् नेपालभाषा राजभाषा, जनभाषा व प्रशासकीय भाषाया कथं नं जुल । मल्लकालय् नेपालभाषां सफू च्वयेगु, साहित्य सृजना यायेगु, अभिलेख च्वयेगु, थ्यासफू, घटनावली, वंशावली आदि च्वयेगु ज्या जुल ।

लिच्छवीकालनिसें संस्कृत भाषां ब्राम्ही लिपिया प्रयोग जूसां मल्लकालय् वयाः नेवाःतय्गु थी थी लिपि नं विकास जुल । भुजिंम्वः लिपि, प्रचलित नेपाल लिपिजक मखु रज्जना लिपि व कुटाक्षरं च्वयेगु परंपरा जुल । मल्लकालय् नेवाःतय्गु भाषा, संस्कृतनिसें कला कौसल आदिया चरम विकास जूगु कारणं हे नेपाःया इतिहासय् मल्लकालयात सुवर्णयुग धायेगु यानातःगु खः । थ्वहे नेवाःतय्गु सभ्यता खः, म्हसिका खः ।

शाह जुजुपिसं नेपाःगालय् नं शासन यायेवं नेपालभाषा ह्रास जुजुं वन । पञ्चायतकालय् छगू भाषा, छगू जात, छगू धर्म, छगू भेषया दर्शनयात प्रोत्साहन ब्युस्येलि नेपालभाषा बिस्तारं ह्रास जुयावंगु खः ।

अथे जूसां शैक्षिक क्षेत्र दुने नेपालभाषा उच्च शिक्षाकथं आई. ए. निसें माष्टर डिग्री व विद्यावारिधीतक्क यायेगु जुल । राजनैतिक ह्यूपाःया नापनापं नेपालभाषायात बीगु स्थान पापां वनाच्चंगुली नेपाः लोकतान्त्रिक गणतन्त्र जुस्येलि स्थानीय विषय व मातृभाषायात महत्त्व बियाः आधारभूत तहया शिक्षाय् मांभाषां ब्वनेगु व्यवस्था जूगुलिं यँ महानगरपालिकाया मूलबासी वा आदिवासी जाति नेवाःतय्गु बारे सयेका सीकाबीगुकथं नेपालभाषाया अध्ययन यायेगु जूगु खः ।

२. पाठ्यक्रमय् नेपालभाषा विषय दुथ्याकेमाःगु हुनि :

नेपाःया मू थाय् धयागु यँ देय् खः । यँया मूलवासी धयापिं नेवाःत खः । नेवाःतय्गु भाषा, संस्कृति, परम्परा,

सम्पदा, कलाकौशल विश्व न्यंक जा: । देशविदेशानिसें नेवा:तयूगु थीथी पक्षया अध्ययन अनुसन्धान यायेत लिसें अवलोकन वा स्वयेत येँय वयेगु याइ । उलि जकमखु दछिया ३६५ दिं दुसा नेवा:तयू व स्वया: उप्व: नख:चख:, जात्रा, पर्वनिसें कया: थीथी संस्कार नं यायेगु या: । थजा:गु नेवा:तयूगु भाषा, धर्म, संस्कृति, सम्पदा, संस्कार, सीप, कलाकौशल जा:गु थायू येँ महानगरपालिका दुने दुथ्या:गु ख: । नेपा:या भिगू विश्व सांस्कृतिक सम्पदा मध्ययू स्वयम्भू महाचैत्य, येँया लायकू, पशुपति व खास्ति याना: प्यंगू विश्व सम्पदा येँ महानगरपालिका दुने ला: ।

येँ महानगरपालिका दुने आपालं जातजातिपिं दुसां नेवा:त आदिवासी जूगुलिं उमिगु विशिष्ट थायू दु । येँ महानगरपालिका दुनेया प्रारम्भिक शिक्षायू नेपालभाषा विषय ब्वनेमा:गु मू हुनि धयागु थथे ख: :

- क) नेवा:तयूगु सभ्यता म्हसीकेगु
- ख) येँ लागा दुनेया मौलिक भाषा, साहित्य, धर्म, संस्कृति, संस्कार, रहनसहन म्हसीकेगु
- ग) येँ लागा दुने जुइगु मौलिक जात्रा पर्व मेला म्हसीकेगु
- घ) येँ लागा दुने च्वीपिं आदिवासीपिनिगु व्यक्तित्व, कृतित्व व लजगा: म्हसीकेगु
- ङ) येँ लागा दुनेया कलाकौशल, सीप, थायूबायू, बस्ति म्हसीकेगु
- च) येँ लागा दुनेया नेवा:तयूसं यानावयाच्चंगु लकसया व्यवस्था बारे सीकेगु
- छ) भिं उसांयूया लागि यानावयाच्चंगु ज्या खँ सीकेगु
- ज) विश्वयू वयाच्चंगु ह्यूपा:या जलयू नेवा:तयूसं थ:गु म्हसिका गुकथं ल्यंकातल जक मखु लिपाया पुस्तायात गुकथं पुस्तान्तरण यानाच्चन धका: नं सीकेगु
- झ) नेवा: गौरवया वास्तविकता थुइका नेपालभाषा ब्वलंकेगु

३. नेपालभाषा पाठ्यक्रम निर्माणया चरण :

पाठ्यक्रम दयेकेगुयानिमित्तं नालेमा:गु चरणकथं नेपालभाषा पाठ्यक्रम निर्माणया निमित्तं नं क्वयू बियात:गु चरण छ्येलागु जुल :

- क) आवश्यकता म्हसीका (पहिचान)
- ख) सक्षमता क्व:छीगु (निर्धारण)
- ग) विधा व क्षेत्र क्व:छिना (निर्धारण)
- घ) विषयवस्तु ल्यज्या (छनोट)
- ङ) विषयवस्तुया विस्तृतीकरण
- च) शिक्षण सिकाइ प्रक्रिया
- छ) ई व्यवस्थापन
- ज) मूल्याङ्कन

४. आवश्यकता पहिचानया सम्भाव्य क्षेत्र :

- क) तजिलजि (संस्कृति) : भाषा, नख:चख:, जात्रा, नसात्वँसाज्वलं, भेषभूषा व तिसाज्वलं, जन्मनिसें मृत्यु संस्कार आदि ।
- ख) सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल .....) : चीभा: देग:, द्य:, ननि, बहा:, बही, चुक, ल्वहींहीति, पुखू, तुं, बुंगा:, सत:, फल्चा, छ्वास, पीठ, अजिमा, तीर्थ, विश्व सम्पदा आदि ।
- ग) सीप, कलाकौशल व व्यवसाय : दक:मि, सिँक:मि, मरिक:मि, पुं, छिपा, ल्वहंक:मि, नक:मि, सिज:क:मि, लुँक:मि, कँयूक:मि, सापू, मेयूपू, फ़ैपू आदि ।
- घ) नैतिक शिक्षा : सकारात्मक विचार, हनाबना, सहानुभूति, ग्वहालि, परियत्ति शिक्षा, ज्ञानगुणया खँ, विधि व्यवहार, समाजसेवा, दान, धर्म, परम्परागत व्यवहार आदि ।

- ड) भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप : ख्यः, पहाड, गुँ, च्वापुगुँ, धः, खुसि, सागर, महासागर, चा, फि, ल्वहं, सूर्द्यः, चन्द्रमा, नगु, सुपाँय, ग्रहण, खानी, प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षण आदि ।
- च) स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा : म्ह सुचुकुचु, छँ सुचुकुचु, त्वाः सुचुकुचु, ब्वनेकुथि सुचुकुचु, कुपोषण, ल्वय् (सरे जुइगु व मजुइगु), कसरत, प्राणायाम, योग, थीथी कासा आदि ।
- छ) व्यक्ति म्हसिका : नेपा देय्या नांजाःपिं नेवाःत, नेपालभाषाया उत्थान यायेत योगदान बियादिइपिं ।
- ज) लिपि : प्रचलित नेपाल लिपि व रञ्जना लिपि ।

५. शिक्षाया राष्ट्रिय सक्षमता

शिक्षाया राष्ट्रिय सक्षमता क्वय् बियातःगुकथं दु :

१. न्ह्याम्हं व्यक्तियाके अन्तर्निहित प्रतिभा व व्यक्तित्व विकासया सम्भावनायात प्रस्फुटित यायेत तिबः बिइगु ।
२. न्ह्याम्हं व्यक्तियाके दूगु सार्वभौम मानवीय मूया नापं राष्ट्रिय संस्कृति व अस्मिता, सामाजिक मान्यता व आस्थाया संवर्द्धन यानाः जीवन्त अनुभवत कयेच्यानाः स्वस्थ सामाजिक व सामूहिक जीवनपद्धतिया विकास यायेत चरित्रवान् व नैतिकवान् नागरिक तयार यायेगु ।
३. स्थानीय व राष्ट्रियस्तरया व्यवसाय, लजगाः व रोजगारी नापं आवश्यकताकथं अन्तरराष्ट्रिय लजगाः उन्मुख, उत्पादनमुखी व सीपयुक्त नागरिक तयार यायेत तिबः बिइगु ।
४. व्यक्तिया सामाजिकीकरणय् तिबः ब्युब्युं सामाजिक एकतायात क्वातुका यंकेगु ।
५. समाजया आधुनिकीकरणय् तिबः बियाः देय् निर्माणया निंतिं मानवसंसाधनया विकास यायेगु ।
६. प्राकृतिक लकस व राष्ट्रिय सम्पदाया संरक्षण व सदुपयोग यायेत तिबः बिइगु ।
७. सामाजिक समानता व न्यायबारे चिन्तन यायां वहे कथंया आचरण विकास यायेगु व समावेशी लिसें छधीछपाँय् समाज दयेकेत ग्वहालि यायेगु ।
८. स्थानीय, राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्रिय परिवेशयात ल्वयेक शान्ति, मैत्री, सद्भाव, सहिष्णुता व विश्ववन्धुत्वया भावनाया विकास यानाः वहेकथं आचरण यायेगु व याकेगु लिसें फुकक कथंया द्वन्द्व व्यवस्थापनया लागि सक्षम नागरिक तयार यायेगु ।
९. आधुनिक सुचं प्रविधिलिसे परिचित जुयाः थ्व प्रयोग यायेत हलिमय् ल्वःम्ह दक्ष जनशक्ति तयार यायेगु ।
१०. राष्ट्र, राष्ट्रियता, लोकतन्त्र, मानवअधिकारयात सम्मान यायेगु, समालोचनात्मक व रचनात्मक सोच दुपिं, स्वाभिमानी व मेपिन्त सम्मान यायेगु व थः नेपाःमि जूगुलिइ गौरव ताइपिं नागरिक तयार यायेगु ।
११. नेपाली कला, सौन्दर्य, आदर्श व वैशिष्ट्यया संरक्षण, संवर्द्धन व विस्तारय् अभिप्रेरित नागरिक तयार यायेत तिबः बिइगु ।
१२. प्राकृतिक व दैवी प्रकोपपाखें सचेत जुयाः वयेफुगु गुगुनं कथंया जोखिम म्हो यायेत सक्षम नागरिक तयार यायेगु ।

६. तहगत सक्षमता

सक्षमता धैगु व्यावहारिक व सामाजिक जीवनयापनया लागि व्यक्तियात आवश्यक जुइगु ज्ञान, सीप प्रदर्शन यायेफइगु खः । उकिं हे आधारभूत तहलय् बियाःतगु सक्षमता विकास यायेत ज्ञान, सीप प्रविधियात उजागर यायेत व स्थानीय मूल्य मान्यताया संरक्षण व संबर्द्धनय् तिबः बियाः उकिया हस्तान्तरणय् योगदान बिइत

नेपालभाषा पाठ्यक्रमया प्रावधान तःगु खः । सक्षमताया आधारय् पाठ्यक्रमया सिकाइ उपलब्धि तयार यानाः वहे कथं विषयवस्तु ल्ययाः स्यनेकने प्रक्रिया निर्धारण व मूल्याङ्कन प्रक्रिया ल्यइ । थुकियानिमित्तं तगिं छगूनिसें तगिं च्यागूतकया ब्वनामिपिन्त क्वय् बियातःगु कथं सक्षमता विकासया अपेक्षा याःगु दु ।

१. यैँ लागाया दुने व पिने लाःगु महत्त्वपूर्ण सम्पदा, संस्कृति, परम्परा व भाषा, लिपि संरक्षण नापं सम्बर्द्धन
२. यैँ लागाया दुने व पिने लाःगु ऐतिहासिक, धार्मिक व पर्यटकीय थाय्यागु पहिचान, अवलोकन भ्रमण व उकिया उपयोगिता व महत्त्व नापं सम्बर्द्धन
३. स्थानीय तहलय् जुइगु जात्रा, नखःचखः, मेलाय् सहभागिता, नसात्वंसा ज्वलं, भेषभूषा, तिसाज्वलं नापं नेवाः संस्कार व इमिगु संबर्द्धनय् तिबः
४. स्थानीय तहलय् संचालन जुयाच्चंगु उद्योग, लजगाःया अवलोकन, संरक्षण व संबर्द्धनया निमित्तं तिबः
५. ब्वनेकुथिइ स्वास्थ्य व पोषणया महत्त्व, थुकियात व्यवहारय् छ्यलेगु, ब्वनेकुथिया सुचुकुचुइ सहभागिता व नेवाः कासा जगेर्ना नापं योग शिक्षा
६. लकस, मचाक्यब दयेकेगु, संरक्षण व संबर्द्धनबारे सहभागी
७. भिंगु संस्कार व आचरणबारे जानकारी कयाः व्यवहारय् छ्यलेगु
८. सृजनात्मक ज्याया पहिचान, अभ्यास व छ्यलेगु
९. नेवाः ख्यलय् नांजापिं व्यक्तित्वया योगदान

७. ई व्यवस्थापन

तगिं छगूनिसें स्वंगूतक छगू वाःलय् ५ पाठ्यघन्टीया दरं जम्मा १६० पाठ्यघन्टी ब्वंकेगु जुइ । थुकिइ दक्व विषयवस्तु प्रयोगात्मक थप यायेमाः । अथेहे तगिं प्यंगूनिसें च्यागूतक छगू वाःलय् ४ पाठ्यघन्टीया दरं जम्मा १२८ पाठ्यघन्टी ब्वंकेगु जुइ । थुकिइ मध्ये सैद्धान्तिक पक्षया निमित्तं ६४ पाठ्यघन्टी व प्रयोगात्मकय् ६४ पाठ्यघन्टी स्यनेगु व्यवस्था यायेमाः । ४५ मिनेटया छगू पाठ्यघन्टी जुइ ।

८. स्यनेकनेया माध्यम

ब्वनेकुथिइ स्यनेकनेया माध्यम नेपालभाषा जुइ ।

९. स्यनेकने सहजीकरणया प्रक्रिया

- क) आधारभूत तहलय् स्यनेकने यायेबलय् ब्वनामि केन्द्रित व मचामैत्री स्यनेकने बिधि छ्यलेमाः । अपाङ्गता, अशक्त, असहाय, कमजोर आदि जूपिं ब्वनामिपिन्त समावेशी स्यनेकने प्रक्रियाकथं अपने यायेमाः । थुकियालागि स्यनामिपिसं उपलब्ध जुइकथं सहजकर्ता, उत्प्रेरक, प्रवर्द्धक व खोजकर्ताया भूमिका निर्वाह यायेमाः ।
- ख) पाठ्यक्रमलिसे स्वापूदुगु स्यनेकने, सहजीकरण प्रक्रिया यायेबलय् सुचं, संचार व प्रविधिया प्रयोगयात विशेष थाय् बिइमाः ।
- ग) स्यनेकने प्रक्रियाय् सैद्धान्तिक सिबें उप्वः यानाः 'यानाः सयेकेगु' अवसर बिइगु जुइमाः ।

खण्ड ख

नीति नियम्य मातृभाषा

१. संविधान्य मातृभाषा :

क) नेपाःया संविधान २०४७

नेपाःया संविधान २०४७ य् नेपाःया दुने च्वंगु मातृभाषायात राष्ट्रिय भाषा व नेपाली भाषायात राष्ट्र भाषा धका उल्लेख यानातःगु दु । छुंनं समुदायनं थःथःगु मातृभाषाया माध्यमं प्राथमिक तह जक आखः ब्वंकेगु, ब्वनेकुथि चायेकेगु प्रावधान ब्यूगु दु । उगु हे प्रावधानयात कार्यान्वयन यायेगु कथं नेवाः समुदायनं नेपालभाषाया माध्यमं मचातयूत आखः ब्वंकेगु ब्वनेकुथि जगतसुन्दर ब्वनेकुथि २०४७ फागुण १२ गते विधिवत संचालन याःगु नेपाःया न्हापांगु व छगूयां छगू जक ब्वनेकुथिया रूप्य् थौंतक्क छगू तर्गिनिसं भिगू तर्गितक्क ब्वंकेगु याना वयाःच्वंगु दु ।

ख) नेपाःया संविधान २०७२

वि.सं. २०७२ नेपाःया संविधानया भाग ३ य् मौलिक हकया व्यवस्थाय् धारा २२ य् मातृभाषा व संस्कृतिया हकया व्यवस्था याःगु दु । उकिया उपधारा २ लय् 'प्रत्येक व्यक्ति व समुदायया थःथःगु समुदायया सांस्कृतिक जीवन्य सहभागि जुइगु हक दइ' नापं उपधारा ३ य् 'नेपाल्य् च्वनाच्वीपिं सकल नेपाःमिपिनि थःथःगु भाषा, लिपि, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता व सम्पदाया संवर्द्धन व संरक्षण यायेगु हक दइ' धयागु प्रावधान दु ।

२. राष्ट्रिय शिक्षा आयोगया प्रतिवेदन २०४९

वि.सं. २०४७ सालया संविधान्य् दूगु मातृभाषाया प्रावधान अर्थात् राष्ट्रिय भाषाया व्यवस्था यायेगु हुनिं वि.सं. २०४७ साल फागुण १४ गते राष्ट्रिय शिक्षा आयोग गठन जुल । उगु आयोगं २०४९ साल्य् प्रतिवेदन पेश याःगु खः । उगु प्रतिवेदन्य् नेपाः बहुभाषा बहुजातया आधार्य् राष्ट्रिय भाषा आयोग, त्रिभुवन विश्वविद्यालयया केन्द्रीय भाषा विभागनिसं ब्वनेकुथि दुने मातृभाषा ब्वनेद्वैगु व्यवस्था यानातःगु दु । उगु प्रतिवेदन्य् ब्यूगु सुभाक्कथं त्रिभुवन विश्वविद्यालय्य् केन्द्रीय नेपालभाषा विभाग व नेपाःया मातृभाषा अध्ययन अनुसन्धान व्यवस्थापन यायेगुयालागि राष्ट्रिय भाषा आयोग लिपाहे जूसां गठन जूगु दु ।

३. प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६२ व २०६५ :

प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६२ व २०६५ लय् प्राथमिक तर्गिं (१ - ५) य् स्थानीय विषय र मातृभाषा विषययात पाठ्यभार ४ व पूर्णाङ्क १०० याःगु दु ।

- क) ब्वनेकुथिइ ब्वंकीगु मातृभाषायात ल्ययेबलय् अप्वः ब्वनामिपिसं न्ववायेगु मातृभाषा ल्ययेगु जुइमाः ।
- ख) मातृभाषा ब्वंके मफइगु ब्वनेकुथिइ स्थानीय तहया लागि उपयोग जुइगु पेशा, व्यवसाय, धर्म, परम्परा, संस्कृति, रीतिरिवाज, स्थानीय सम्पदा, वातावरण संरक्षण, खेतीपाती, स्थानीय प्रविधि, नखःचखः, सामाजिक व्यवहार आदि विषय ल्ययाः ब्वंकेगु जुइमाः ।
- ग) मातृभाषा/स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री स्रोतकेन्द्रया सहयोग व जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समितिया समन्वयलय् ब्वनेकुथि थम्हं हे दयेकेफु ।

४) आधारभूत तह (तगिं १ - ३) या पाठ्यक्रम २०७५ :

आधारभूत तहलय् पाठ्यक्रम दयेका: कार्यान्वयन यायेबलय् क्वये च्वंगु खँ दुथ्याकेगु जुई :

- क) स्थानीय विषयलय् मातृभाषा स्थानीय ज्ञान, सीप, व प्रविधिइ आधारित विषय जुइमा: । स्थानीय विषय अन्तर्गत मातृभाषा अथवा मातृभाषा व स्थानीय विषय समावेश यायेमा: । सृजनात्मक सीप विकासया क्रियाकलाप, मेगु विषयया क्षेत्रया क्रियाकलापनाप स्वापू क्यनेमा: ।
- ख) स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री विद्यालयनं स्थानीय विज्ञ, अभिभावकया नापं स्थानीय तहया सहयोग व समन्वय याना: कार्यान्वयनय् हयेगु जुई ।

५. आधारभूत शिक्षा (तगिं ६ - ८) पाठ्यक्रम २०६९ :

आधारभूत तहया ६ निसें ८ गुलिइ मातृभाषा वा स्थानीय विषययात पाठ्यभार ५ व पूर्णाङ्क १०० जुइ ।

- क) ब्वनेकुथिइ ब्वंकीगु मातृभाषा ल्ययेगु, पाठ्यक्रम निर्माण, सफू विकास व कार्यान्वयन स्थानीय निकायया परामर्शय् ब्वनेकुथि वा सम्बन्धित शैक्षिक संस्थां हे याई ।
- ख) स्थानीय विषयया हकय् स्थानीय तहयात मा:गु सीप, धर्म, परंपरा, संस्कृति, रीतिरिवाज, स्थानीय सम्पदा वातावरण संरक्षण, स्थानीय प्रविधि, नख:चख:, सामाजिक व्यवहार आदि विषयवस्तु सम्बन्धी विषय स्थानीय निकायया सरसल्लाहं ब्वनेकुथिं थ:म्हहे ल्यया: तयेफु । थजा:गु विषयया पाठ्यक्रम दयेकेगु, सफू विकास व कार्यान्वयन स्थानीय निकायया सरसल्लाहनं ब्वनेकुथि वा शैक्षिक संस्थां हे याई ।
- ग) मातृभाषा व स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री स्रोतकेन्द्रया गुहालि व जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समितिया समन्वयलय् ब्वनेकुथिं थम्हं हे दयेके फु । जिल्ला दुने छगू हे कथंया विषय जुलधा:सा जिल्लास्तरय् व स्रोतकेन्द्रस्तरय् जक मिलेजुल धा:सा स्रोतकेन्द्रस्तरया पाठ्यक्रम दयेकेफु ।
- घ) मेमेगु विषयया रूपय् कम्प्यूटर व सूचना प्रविधि, सामाजिक शास्त्रया अन्तर्गतया विषय, भाषा समूहया विषय, गणित व विज्ञान समूहया विषय, परम्परागत चिकित्सा पद्धति, सहकारी शिक्षा, संगीत, मूर्तिकला, काष्ठकला, वास्तुकला आदिया विषय जुइ । दुगु साधन व स्रोतया आधारय् पाठ्यक्रम विकास केन्द्रं पाठ्यक्रम व सफू विकास यानायंकी ।

६. आधारभूत शिक्षा पाठ्यक्रम २०७६ :

आधारभूत तहलय् २०७७ निसें कार्यान्वयन जुइगु स्थानीय पाठ्यक्रम वि.सं. २०७७ निसें छगू तगिनं सुरु याना: प्यदँया दुने तगिं छगूनिसें च्यागू तगिंतक्क कार्यान्वयन जुई ।

तगिं १ - ८ तगिंया समयविधि मध्ये स्थानीय तहया समन्वयलय् ब्वनेकुथिइ मुक्कं ई मातृभाषायात अथवा छुं ई मातृभाषायात व मेगु छुं ई मेगु छगू स्थानीय विषययात नं बी फु । मागया आधारय् स्थानीय तहया समन्वयलय् ब्वनेकुथिनं मातृभाषा, मातृभाषा व मेगु छुं छगू स्थानीय विषय अथवा स्थानीय विषय ब्वंकेगु व्यवस्था यायेफु ।

७. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ या दफा ११ (ज)(४) य् मातृभाषां शिक्षा बीगु ब्वनेकुथियात अनुमति, अनुगमन व नियमन सम्बन्धि व्यवस्था याना: स्थानीय पाठ्यक्रमया कार्यान्वयन यायेगु खँ न्हयव्वयात:गु दु । उगु ऐनया हे दफा ११(ज)(१८) य् स्थानीय स्तरया शैक्षिक ज्ञान, सीप व प्रविधिया संरक्षण, सम्बर्द्धन व स्तरीयकरण यायेगु खँन च्वयात:गु दु ।

द. भिन्न्याक्वःगु (पन्ध्रौ) योजना (२०७६ / ०७७ - २०७९ / ०८०) :

भिन्न्याक्वःगु योजनाया तातुना पूर्वकेगुया निमित्तं परिलक्षित मानव संसाधन, पूर्वाधार व प्रविधिया विकास व जीवनोपयोगी ज्ञान व सीपय् आधारित पाठ्यक्रमपाखें दक्व तहया शिक्षाय् गुणस्तर सुनिश्चित यायेगु रणनीतियात ब्वनेकुथि-शिक्षाया पाठ्यक्रम व सफू ईकथं परिमार्जित यायेगुया नापनापं आधारभूत तहया तगिं छगूनिसें स्वंगूतक्क एकीकृत पाठ्यक्रम कार्यान्वयन यानाः आधारभूत तहया शिक्षण सिकाइया लागि माःकथं माध्यम भाषाया रूपय् मातृभाषा व स्थानीय भाषा अथवा नेपाली भाषा छ्यलेगु व्यवस्था दयेकाः संङ्घीय तहलं निश्चित यानाः मापदण्डकथं ब्वनेकुथि तहया स्थानीय पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री स्थानीय तहलंनिसें विकास यायेगु यानाः स्थानीय तहया क्षमता विकास यायेगु जुइ धकाः कार्यनीतिपाखें व्यवस्था यायेगु जुइ ।

९. विद्यालय क्षेत्र विकास योजना :

सन् २०१६ निसें २०२२ तककयात हःगु विद्यालय क्षेत्र विकास योजनां सीप स्यनेगु खँय् परंपरागत व स्थानीय ज्ञानया छ्यलाबुला गुकथं जुयाच्चंगु दु धकाः माला स्वयेगु व मातृभाषा, राष्ट्रिय भाषा व अन्तराष्ट्रिय भाषायात ब्वंकेगु माध्यमया रूपय् त्रैभाषिक नीति छ्यलेगु व्यवस्था यानाः स्थानीय मातृभाषायात म्वाकातयेगु व छ्यलाबुलाय् हयाः संबर्द्धन यायेगु धकाः उल्लेख यानातःगु दु ।

खण्ड ग

क्षेत्र, क्रम, विषयवस्तु व सिकाइ उपलब्धिया विस्तृतीकरण

१. क्षेत्र व क्रम

नेपालभाषा विषयया विषयवस्तुया क्षेत्र व क्रम क्वय् वियातःगु दु ।

क्र.सं.	विधा, क्षेत्र, क्रम	विषयवस्तु
१	भाषा	भाषा (न्यने, न्ववाये, ब्वने, च्वये)
२	नखःचखः व भेषभूषा	नखःचखः, जात्रा, नसात्वंसाज्वलं, भेषभूषा व तिसाज्वलं
३	संस्कार	जन्मनिसें मृत्यु संस्कार
४	सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल ....)	चीभाः देगः, घः, ननि, बहाः, बही, चुक, ल्वहंहीति, पुखू, तुं, बुंगाः, सतः, फल्चा, छ्वास, पीठ, अजिमा, तीर्थ, विश्व सम्पदा
५	सीप, कलाकौशल व व्यवसाय	दकःमि, सिँकःमि, मरिःमि, पुं, छिपा, ल्वहंकःमि, नकःमि, सिजःकःमि, लुँकःमि, कँयूकःमि, सापू, मेयूपू, फैपू, घरेलु उद्योग
६	नैतिक शिक्षा	सकारात्मक विचार, हनाबना, सहानुभूति, ग्वाहालि, परियत्ति शिक्षा, ज्ञानगुणया खँ, विधि व्यवहार, समाजसेवा, बाल अधिकार, दान, धर्म, परम्परागत व्यवहार
७	भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	ख्यः, पहाड, गुँ, च्वापुगुँ, धः, खुसि, सागर, महासागर, चा, फि, ल्वहं, सूर्घः, चन्द्रमा, नगु, सुपाँयू, ग्रहण, खानी, प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षण
८	स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	मह सुचुकुचु, छँ सुचुकुचु, त्वाः सुचुकुचु, ब्वनेकुथि सुचुकुचु, कुपोषण, ल्वय् (सरे जुइगु व मजुइगु), कसरत, योगः आसन, प्राणायाम, विपश्यना ध्यान, थीथी कासा
९	व्यक्ति म्हसीका	नेपाः देयूया नांजाःपिं नेवाःत, नेपालभाषाया उत्थान यायेत योगदान बियादिइपिं
१०	लिपि	नेपाल लिपि, रञ्जना लिपि

२. क्षेत्र व क्रम विस्तृतीकरण

क्र.सं.	एक्काइ / क्षेत्र	तारिं छगू	तारिं निगू	तारिं स्वंगू	तारिं प्यंगू	तारिं न्यागू
	भाषा -न्यने	- खँल्हाबल्हा - यःमरि कविता न्यनेफैगु	- खँल्हाबल्हा - वःपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीके फैगु	- खँल्हाबल्हा - क्वातिपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकेफैगु	- खँल्हाबल्हा - स्वांया नां न्यना धायफैगु - हाम्वःवारापाखें ल्याः खानाः इनेबले जाः (लिंग) म्हसीकेफैगु	- खँल्हाबल्हा - गथांमुगःपाखें विस्मयादिवोधक खँवः व खँपुत न्यनाः म्हसीकेफैगु
	-न्ववाये	- थःगु म्हसीका - यःमरि कविता कनेफैगु - छगः, निगः निसें भिगःतक धायफैगु - छि, नछिनिसें सान्हतक धायफैगु - थ्व जिगु छ्यं ..... म्ये हालेफैगु	- थःगु म्हसीका - वःपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीकाः धायफैगु - जीवजन्तु व की म्हसीकेफैगु - मा आखः, बा आखः व चिना आखः या खँवः व खँपु धायफैगु - भिंछगः निसें न्यीगःतक धायफैगु	- थःगु म्हसीका - ख्वाःब्व, सिसाबुसा व सु गन च्वनीधकाः धायफैगु - क्वातिपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकाः धायफैगु - नीछगः निसें स्वीगःतक धायफैगु	- अःखः-न्ह्यःखः व माजाः बाजाः नां धायफैगु - छकः निकः निसें भिक्कः तक धायफैगु - स्वीछगः निसें न्ययगःतक धायफैगु	- छेय् दइगु बसुजाः ज्वलंया नां धायफैगु - न्ययछगः निसें न्ह्य गःतक धायफैगु - थी थी सिसाबुसा व वाउँचाया नां धायफैगु - पुजाभःल्य् तइगु ज्वलंया नां धायफैगु
	-ब्वने	- म्ह ब्वःया व भंग पछिया नां ब्वनेफैगु - च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु - मा आखः, बा आखः व चिना आखः या खँवः ब्वनेफैगु	- छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक ब्वनेफैगु - च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु - इमु छम्ह लँय् दु .... म्ये हालेफैगु	- छपाः, निपाः निसें भिपाः तक ब्वनेफैगु - प्यगू दिशाया नां धायफैगु - च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु - कुने सु वल... म्ये हालेफैगु	- च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु - ताहा वलः स्वायांयां ..... म्ये हालताः कासा म्हितेफैगु	- गथांमुगःपाखें विस्मयादिवोधक खँवः ब्वना धायफैगु - हे माकः जंगली माक... म्ये हालेफैगु
	-च्वये	- मा आखः, बा आखः, चिना आखः च्वयेफैगु	- न्हयन्हया नां च्वयेफैगु - वःपाखें खँत्वाः, खँपु दयेकेफैगु	- सापारुपाखें खँत्वाः, खँपु दयेकेफैगु - बिस्काः जात्राया बारे च्वयेफैगु	- बज्रयोगिनी छःया बयान यानाः च्वयेफैगु	- गथांमुगःया बारे बयान यानाः च्वयेफैगु

क्र.सं.	एकवाइ २ क्षेत्र	तार्तिं छुगू	तार्तिं निगू	तार्तिं स्वंगू	तार्तिं प्यंगू	तार्तिं न्यागू
२	नखःचखः व भेषभूषा	- यःमरि पुनिह, जनबाहाद्यःयाजात्रायाबारे बयान यायेफैगु - कौला, ज्यःनाःतुच्चा, बेलियापरिचय बीफैगु - क्वथा ज्वलं व मस्तयलंया नां धायेगु वमहसीकेफैगु	- सिथि नखः, बुंगद्यःजात्राबारे बयान यायेफैगु - समयुबजिबारे धायेफैगु - बैगः ज्वलंया नां धायेफैगु - मिसा मिजं लं, कमिज,सुरुवा, भोटो.. नांमहसीकेफैगु व धायेफैगु	- गुपुनिह, हांडीगां व चन्द्रविनायक जात्राबारेबयान यायेफैगु - भव्युबारे बयान यायेफैगु - धुकूज्वलंया नां धायेफैगु - मिसा लं परिं, गाआदि धाये फैगु वमहसीकेफैगु	- छ्यःचाकु संलूह हनेगुबारेबयान यायेफैगु - वज्रयोगिनी जात्रा, यैयाःया प्याखं व कुमारीथयात्राबारे बयान यायेफैगु - महाभव्युबारे धायेफैगु - छेदिइ तइगु ज्वलंया नांधायेफैगु - तःधिकःपिसं फीगु ज्वलंमहसीकेफैगु व नांच्चयेफैगु	- गथांमगः चःहे व न्ह्यगांजात्राबारे बयानयायेफैगु - होलीबारे - बयानयायेफैगु - कु छ्वयेगुबारे - बयानयायेफैगु - सगं ज्वलं व मचाजंक्व ज्वलंया नां वथ्वबारे बयान यायेफैगु - बालाचन्हेबारे बयानयायेफैगु
३	संस्कार	- ससुद्यः म्हसीका श्रीपञ्चमी,आखः च्वयेगु सुरु याइगुबारेबयान यायेफैगु	- निदं, प्यदं व भिनिदंबुदिंबारे धायेफैगु	- छ्यःकास्त नकेगु, पीथ्यंकेगुबारे बयानयायेफैगु - मचाबू ब्यंकेगुबारेचहाकलं बयान यायेफैगु	- मचायात जा नकेगु(मचा जंक्व) बारे बयानयायेफैगु - महजाः नकेगुबारे बयानयायेफैगु	- वःलाः, कयतापुजा, बरेछुइगुबारे धायेफैगु - इहि, बाहाःबारे धायेफैगु
४	सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	- चीभाः, देगः, गणेद्यः वबसुन्धराद्यः म्हसीकेफैगु	- बहाः, बही, चुक,निन व ख्यः (तिनख्यः,भुइख्यः, यैपिख्यः) म्हसीकेफैगु वयानयायेफैगु - कूल द्यः बारे बयानयायेफैगु	- ल्वहंहिति, लुंहिति,रानीपुखू नागपुखू, तुं,बुंगाः म्हसीके फैगु वथ्वबारे धायेफैगु - भिंधः, महाद्यःबारे बयानयायेफैगु	- प्यमह गणेद्यः, प्यमहरुणामय व प्यमहनारायणद्यः म्हसीकेफैगु - त्रिपुरेश्वर महाद्यः बारेबयान यायेफैगु	- सतः(मरु), फल्वा वछ्वास म्हसीकेफैगु - महाद्यः (कालमोचन,जोशी देगः, सिनामगः) बारे बयान यायेफैगु - चावहीया चारुमतिविहारबारे बयानयायेफैगु

क्र.सं.	एकाइ / क्षेत्र	तागिं छगू	तागिं बिगू	तागिं स्वंगू	तागिं प्यागू	तागिं न्यागू
५	सीप, कलाकौशल व व्यवसाय	- पुं व छिपाया ज्यायाबारे धायेफैगु	- दकःमि, सिंकाःमि वद्यःपालाया ज्यायाबारेधायेफैगु	- शीथी नेवाः मरिया नांधायेफैगु - मरिकाःमिया ज्यायाबारेबयान धायेफैगु	- नकःमिया ज्याबारेबयान धायेफैगु - ल्वहंकःमिया ज्याबारे बयानधायेफैगु	- सिजःकःमि वलुंकःमियाबारे बयानधायेफैगु - घरेलु उद्योग (७) गूचिकं साः)बारे बयानधायेफैगु - नेवाः बाजंया नांधायेफैगु
६	नैतिक शिक्षा	- सकारात्मक विचारव्यवहार्य क्यनेफैगु - हनाबना धायेफैगु - कुमार पूजा, कुमारीपूजा बारे खंल्हाबल्हायाधायेफैगु	- हनाबनाया खंल्व्यवहार्य छ्यले फैगु - छँजः, माचाछि, भोछिं,फुकि जः बारे धायेफैगु	- सहानुभूति व गवाहालियाधायेगुबारे व्यवहार्यक्यनेफैगु - त्वाःबाहाः, नायः नकिं, सी कायेगुबारे बयान धायेफैगु	- ज्ञानगुणया खं धायेफैगु - सिद्धार्थया बुद्धत्व प्राप्तिबारे बयान धायेफैगु - न्याम्ह थाकुलि व नकिं बारे बयान धायेफैगु	- थःपिंसं धायेमाःगु विधिव्यवहारबारे बयानधायेफैगु - बहुजन हिताय बहुजनसुखायबारे बयानधायेफैगु - गुथिबारे धायेफैगु
७	भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	- छ्यःया परिभाषा बीफैगु	- पहाड, गुंबारे बयानधायेफैगु	- च्वापुंगु व श्वयामहत्त्वबारे बयान धायेफैगु - थःने, क्वःने व दथुयाबारेधायेफैगु	- धः, खुसि, सागर, महासागरबारे धायेफैगु	- चा, फि व ल्वहंयाबनोट, प्रयोग वमहत्त्वबारे बयानधायेफैगु
८	स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	- थःगु म्ह सुचुकुचु धायेमाःगुबारे बयान धायेफैगु - घःकासा, प्वाः स्याःला पिस्याःला, ल्वहं दाया खौदाया कासा मिहतेफैगु	- छँ सुचुकुचु धायेमाःगु बारे बयान धायेफैगु - ध्वाइँ कासा, त्यलकासा व सुलाकासा मिहतेफैगु	- त्वाः सुचुकुचु धायेमाःगु बारे बयान धायेफैगु - कानकान पिच्चा, च्याम्पति व इमाकासा मिहतेफैगु	- ब्वनेकुथि सुचुकुचु धायेमाःगुबारे बयान धायेफैगु - दांगदुंग कासा मिहतेफैगु	- कुपोषण जुइगु कारणव रोकथामबारे बयानधायेफैगु - पाँथु, घःनां तिसानां, धुं कासा मिहतेफैगु

क्र.सं.	एक/क्षेत्र	तातिं छुगू	तातिं निगू	तातिं स्वंगू	तातिं प्यंगू	तातिं न्यागू
९	व्यक्ति महसीका	- माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य, अरुनिकोपिं महसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायैफैगु	- दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर व चन्द्रकान्ता जोशी महसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायैफैगु	- चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, भृगुराम श्रेष्ठ व पद्मसुन्दर मल्ल महसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायैफैगु	- शांखधर साख्वाः, धुस्वां साय्मि, नारायणगोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जनव कमलप्रकाश मल्ल महसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायैफैगु	- सत्यमोहन जोशी, शुक्रराज शास्त्री, माणिकमान चित्रकार, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, विद्यावति कंसाकार व धनवज्र वज्राचार्यया योगदानबारे बयान यायैफैगु
१०	लिपि	- नेपाल लिपि मा आखः वक,ख,ग,घ,ङ,च,छ,ज,झ,ञ तक च्वयैफैगु	- नेपाल लिपि ट,ठ,.... निसें...ज्ञ तक च्वयैफैगु	- नेपाल लिपि क,का, ...कं कः यानाः च, छ, ..ञ तक च्वयैफैगु	- नेपाल लिपि ट निसें ज्ञ तक च्वयैफैगु ।	- नेपाल लिपि थःगु महसीका च्वयैफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तातिं खुगू	तातिं न्हयगू	तातिं च्यागू
१	भाषा -न्यने	- खंल्हाबल्हा - थःथितियाबारे धायैफैगु - पाहांचःःःपाखे कारक महसीकेफैगु	- खंल्हाबल्हा - बूबः व बीबःयाबारे न्यनाः धायैफैगु - स्वन्ति नखःपाखे कारक चिं महसीकेफैगु	- खंल्हाबल्हा - नसात्वंसाःया नां न्यनाः धायैफैगु - मोहन नखःपाखे विभक्ति महसीकेफैगु
	-न्ववाये	- पाहांचःःःपाखे निपात व कारक धायैफैगु	- स्वन्ति नखःपाखे कारक धायैफैगु - सच्छिनिसें ढःछि तक धायैफैगु	- मोहन नखःपाठपाखे विभक्ति चिं/आखःपाखे - मूल खंखः महसीकेफैगु - ढःछिनिसें लखछितक धायैफैगु - लछि, निला निसें भिनिलाया नां धायैफैगु
	- ब्वने	- न्हयछाःनिसें सच्छिःतक ब्वना धायैफैगु - छथू, निथू निसें भिथू तक ब्वनाः धायैफैगु - छतका, नितका निसें भितका तक ब्वना धायैफैगु - च्वय् न्ववायेगु खंत ब्वनेफैगु - जिमि बाज्यां मुलेतयाः कनातःगु... म्ये हालेफैगु	- छय्ये, न्यये निसें भिय्ये तक ब्वना धायैफैगु - छु, निपु निसें भिपु तक ब्वना धायैफैगु - च्वय् न्ववायेगु खंत ब्वनेफैगु - वा वयाच्चन पितिपिति ..... म्ये हालेफैगु	- छम्हू, निम्हू निसें भिमम्हूतक ब्वना धायैफैगु - च्वय् न्ववायेगु खंत ब्वनेफैगु - भिनिलाया दीच्छि. .... म्ये हालेफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तार्किक सूत्र	तार्किक न्हयगु	तार्किक च्यागु
	- च्वये	- दां ल्याः खाया च्वयेफैगु - पाहांचः न्हैयाबारे बयान याना च्वयेफैगु	- दांया ल्याः तयेफैगु - स्वान्तिनखःयाबारे च्वयेफैगु	- ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु (काप, मानापाथी) ब्वना च्वयेफैगु - मोहनि नखःयाबारे च्वयेफैगु
२	नखःचखः व भेषभूषा	- पाहांचः न्है, सकिमना पुन्हि, ल्हुति पुन्हि मेलाबारे बयान यायेफैगु - दशहरा माने यायेगुबारे बयान यायेफैगु	- खायसंल्हू, स्वन्तिनखः व थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राबारे बयान यायेफैगु - दुरु च्याँ जात्राबारे बयान यायेफैगु - इहिपाया भेषभूषाया नां धायेफैगु - बैठक कोथाय् तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु	- चथाः, मोहनि, सपनतीर्थ व मैती अजिमा जात्राबारे बयान यायेफैगु - बुराबुरी जंक्वया वसःयाबारे बयान यायेफैगु - गुजेश्वरी जात्रा ज मचातिया जात्रायाबारे बयान यायेफैगु - घःकू नापं छै छ्वांया नां धायेफैगु - इहिपा ज्वलंया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु
३	संस्कार	- जाभू व सीकाः भव्याया महत्त्वबारे बयान यायेफैगु - इही, कयतापुजा व बरे छुइगुयात माःगु ज्वलंया नां धायेफैगु व थ्वया महत्त्वबारे धायेफैगु । - इहिपा (भम्चा ल्हावनेगु, ग्वय् बीगु, लाखा बीगु, - लै स्वःवनेगु, भम्चा दुकायेगु व हवकेगु) बारे बयान यायेफैगु	- थाय्थु गबलय् व गय्यानाः नकी व महाभाग (पशुपति)बारे बयान यायेफैगु - बुराबुरी जंक्वया बारे बयान यायेफैगु	- मृत्यु संस्कार (सिथं यकेगु, दुखं च्वनेगु, न्ह्युन्हुमा तयेगु, दू व्यंकेगु, घःसू, श्राद्ध यायेगु) बारे बयान यायेफैगु
४	सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	- पीठ व अजिमा घःबारे बयान यायेफैगु । - वास्याःघः, न्हैपी अजिमा व तोरःअजिमाबारे बयान यायेफैगु - प्यम्ह भगवती (नंसाः, शोभा, नाला, पलान्चोक) याबारे बयान यायेफैगु - राममन्दिर (३२ पुतली), घः (श्रीघः, न्हूघः) बारे बयान यायेफैगु	- १२ गू तीर्थया नां धायेफैगु - स्वःपताघः, पकनाय्घः, भैरघः (पचली, कालभैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव) बारे बयान यायेफैगु - महाकाःघः, पाःल्हाःघःयाबारे बयान यायेफैगु - शंवही व चकघःबारे बयान यायेफैगु - तक्ती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमाबारे बयान यायेफैगु	- भिगु विश्व सम्पदाया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु - धुमवराहघः बारे बयान यायेफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तर्जिं सुगु	तर्जिं न्हयगु	तर्जिं त्वागु
५	सीप, कलाकौशल व व्यवसाय	- कैयकःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु	- ज्यापुतयुगु ज्याबारे बयान यायेफैगु	- जातीय ब्यबस्थापन (विस्तृत रूप) यायेफैगु - गोपाल वंश व महिषपाल वंशबारे बयान यायेफैगु
६	नैतिक शिक्षा	- परिवार म्हसीकाबारे बयान यायेफैगु - रितिथिति : बैगल्य लाकां न्हयानावने मज्यू, द्यःकुथिइ नसला कयाः वनेमाः, द्यःपूजा यायेमाः, ..आदिबारे बयान यायेफैगु	- भिक्षा बीगु व कायेगुबारे धायेफैगु - दार्जुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिकाबारे बयान यायेफैगु	- परम्परागत कानूनकथं व्यवहार यायेफैगु
७	भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	- सूर्धः, चन्द्रमा व नगुया उत्पत्ति व महत्त्वबारे बयान यायेफैगु	- सुपाँय, ग्रहण व खानीया बनोट व महत्त्वबारे बयान यायेफैगु	- प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षणबारे बयान यायेफैगु
८	स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	- सरे जुइगु ल्वय् (सेखं, आउँ) व मजुइगु (मुटुल्वय्) ल्वय्बारे बयान यायेफैगु व सरे जुइगु ल्वचं बचेजुइत यायेमाःगु खँबारे बयान यायेफैगु	- क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय्बारे बयान यायेफैगु - कसरतबारे बयान यायेफैगु - सरे जुइगु ल्वय् खिचा कै व भवसा कै बारे व सरे मजुइगु ल्वय् चिनी ल्वय् (मधुमेह) बारे बयान यायेफैगु	- डेगु ल्वय् व दम ल्वय्या कारण व बचे जुइत यायेमाःगु खँबारे बयान यायेफैगु - योग : आसन, प्राणायाम, विपश्यना(ध्यान) या परिभाषा धायेफैगु व ध्वयाबारे बयान यायेफैगु - विपद् व्यवस्थापनयाबारे बयान यायेफैगु
९	व्यक्ति म्हसीका	- दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध साय्मि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ व प्रेम बहादुर कसाः व मल्ल के. सुन्दरया योगदानबारे बयान यायेफैगु	- धर्मादित्य धर्माचार्य, पद्मरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, चिनीयालाल सिंह, कृष्णहरी मूल व डा.जनकलाल बैद्य पिंगु योगदानबारे धायेफैगु	- निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा वज्राचार्य, चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिंगु योगदानबारे बयान यायेफैगु
१०	लिपि	- नेपाल लिपिं चिना आखः छ्यलाः खँ छधी च्वयेफैगु	- रञ्जना लिपिं मा आखः, बा आखः, इवः आखः व चिना आखः च्वयेफैगु	- रञ्जना लिपिं बाह्रखरी नापं खँवः व खँपु च्वयेफैगु । - नेपाःया थीथी लिपियाबारे परिचय बीफैगु ।

नेपालभाषा तर्गिं छगूनिसें च्यागूतकया सिकाइ उपलब्धिया विस्तृतीकरण

तर्गिं छगू (१)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (व्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. यःमरि कविता न्यनेफैगु	१. सुथय् नयगु ज्वलं २. यःमरि कविता	१. सुथया जा नयाच्वंगु किया २. यःमरिया म्ये	१. ज्वजलपा यायेगु स्यस्यं जा नये धुनला? शौं छु छु नया? आदि खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. यःमरि कविता लय् तथा न्यकादिसैं ।	१. शौं सुथय् छु छु नयादिया? नां धयादिसैं । २. यःमरि कविता न्यकादिसैं ।	४
(नवाये)	३. थःगु म्हसीका ४. यःमरि कविता कनेफैगु ५. छ्वाः, निगः, निसें भिन्नाः तक धायेफैगु ६. छि, नछिनिसैं सांन्हतक धायेफैगु ७. थ्व जिगु छ्यं ... म्ये हालेफैगु	१. थःगु पूरा नां, मां अबुया नां, च्वनेगु थाय्बाय् २. यःमरि कविता ३. छ्वाः, निसें भिन्नाः ४. छि निसें सांन्हतक ५. थ्व जिगु छ्यं ... म्ये	१. परिवाराया नां दुगु किया २. यःमरिया किया ३. वस्तु छ्वाः, निगः, ... भिन्नाः तक दुगु किया ४. छि निसें सांन्हतक ५. थ्व जिगु छ्यं ... म्येया रेकई	१. जिगु नां थ्व खः, जिमि बाया नां ..... धाधां मस्तय् नं थःगु नां, मां, अबु, दाजु, किजा, केहें वा तताया नां धायेकादिसैं । थः च्वनागु थाय्बाय्या नां धाधां मस्तय् नं धायेकादिसैं । २. यःमरि कविता धायेकादिसैं । ३. वस्तु कयनाः छ्वाः, निगः, यायां भिन्नाः तक धायेकादिसैं । ४. अथेहे थी थी वस्तु कयनाः छि, नछि निसें सान्ह तक धायेकादिसैं । ५. थ्व जिगु छ्यं ..... म्येया रेकई न्यकाः हायेकादिसैं ।	१. छिगु मांया नां छुखः ? २. प्यंगः चागः (ल्वहंवारा) पासयात बियादिसैं । ३. थ्व जिगु छ्यं ... म्येन्यकादिसैं ।	६
(ब्वने)	८. म्ह ब्वया नां व भंग पछिया नां ब्वनेफैगु ९. च्वये नवायेगु खँत ब्वनेफैगु १०. मा आखः, बा आखः व चिना आखः या खँगवः ब्वनेफैगु	१. म्ह ब्वया नां, भंग पछिया नां, मा आखः, बा आखः व चिना आखः	१. म्ह ब्वया नां नापं दुगु चार्ट २. भंग पछिया नां नापं दुगु चार्ट ३. मा आखः, बा आखः व चिना आखः दुगु फूलास कार्ड व चार्ट	१. चार्ट कयक्यं म्ह ब्वया नां धायेकादिसैं । चार्टय् कयथें छम्ह मचायात नं थःगु म्ह ब्वयाः नां धायेकादिसैं । सकलें मस्तय् त पालंपाः थःगु म्ह ब्वयाः नां छिसिकथं धायेकादिसैं । २. भंग पछिया चार्ट कयना नां धायेकादिसैं । इमिसं पिंकाइगु सः न्यकाः धायेकादिसैं । ३. मा आखः, बा आखः व चिना आखः दुगु फूलास कार्ड कयनाः आखः म्हसीका दिसैं । चार्ट कयक्यं आखः धायेकादिसैं ।	१. छिगु मिखा पतिचां कयनादिसैं । २. क्वः गयाना हाली? ३. चखुं गयानाः न्यासिवनी ? ४. मा आखः छ्वाः कयनादिसैं ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(चव्ये)	११. मा आखः, बा आखः, चिना आखः च्वयेफैगु	१. मा आखः, बा आखः चिना आखः	१. मा आखः, बा आखः चिना आखः दूगु फूलास काई व चार्ट	१. फूलास काई व चार्ट क्यक्यं मा आखः, बा आखः चिना आखः च्वकादिसैं ।	१. छा: मा आखः व बा आखः च्वयादिसैं । २. छा: चिना आखः च्वयादिसैं ।	४
२) नखःचःख व भेषभूषा	१२. यःमरि पुन्दि, जनबाहाद्यःया जात्रायारबारे बयान यायेफैगु	१. यःमरि पुन्दि, जनबाहाद्यः	१. यःमरिया कृपा २. जनबाहाद्यःया मोडेल, कृपा व भिडियो क्लिप्स	१. यःमरिया कृपा क्यना: यःमरिया आकार च्वकादिसैं । उकी तइगु ज्वलंया नां धायेकु धायेकु नां च्वकादिसैं । २. जनबाहाद्यःया मोडेल, कृपा व भिडियो क्लिप्स क्यना: धारणा बियादिसैं । मोडेल क्यना: ब्वनेक्वथाय् द्यः सालेगुज्या याकादिसैं । ग्वन्हु व गर्निसैं द्यः साली खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. यःमरिया कृपा च्वयादिसैं । उकी दुने छु छु तइ? धयादिसैं । २. जनबाहाद्यःया कृपा च्वयादिसैं ।	१०
	१३. कौला, ज्यःना, तुच्चाव बेलिया परिचय बीफैगु	१. कौला, ज्यःना, तुच्चा, बेलि	१. कौला, ज्यःना, तुच्चा, बेलि नयाच्च्वंगु कृपा	१. ब्वनेक्वथाय् मस्तय्त कौला, ज्यःना, तुच्चा, बेलि यायेगुबारे क्रियाकलाप याकादिसैं ।	१. ज्यःनां नयेगु धका: छु छु नइ?	१०
	१४. क्वथा ज्वलं व मस्तय् लंया नां धायेगु व म्हासीकेफैगु	१. क्वथा ज्वलं व मस्तय् लंया नां	१. क्वथा ज्वलं दूगु कृपा, भिडियो क्लिप्स २. मस्तय्सं फिगुलंया कृपा वा चार्ट	१. मस्तय्त थःथःगु क्वथाय् दूगु ज्वलंया नां धायेका दिसैं । २. चार्ट क्यना: मस्तय्सं फिगु लंया नां धायेकादिसैं ।	१. छिगु क्वथाय् छु छु ज्वलं दु ? स्वंगु ज्वलंया नां च्वयादिसैं ।	१०
३. संस्कार	१५. ससुद्यः, म्हासीका, श्रीपज्वमीबलय् आखः च्वयेगु सुरु याइगुबारे बयान यायेफैगु	१. ससुद्यः, श्रीपज्वमी	१. ससुद्यःया कृपा	१. ससुद्यःया कृपा क्यना: ब्वनेक्वथाय् छम्ह मिसामचायात ससुद्यः भाःपिया पुजा यायेगु व आखः च्वकेगु क्रियाकलाप याकादिसैं ।	१. मस्तय्सं आखः च्वयेगु गबले सुरु याइ ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
४. सम्मदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१६. चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यः म्हसीकैफैगु	१. चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यः	१. चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यःया किका	१. ब्वनेकुथि नापं दुगु चीभाः, देगः, व गणेद्यःया थाय् अवलोकन भ्रमण याकादिसँ । छु छु खना? ब्वनेकुथिथाय् खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २. बसुन्धराद्यःया किका कयनाः छु छु खना? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । छम्ह मचायात बसुन्धराद्यः दयेका मस्तयत्त पुजा याकादिसँ ।	१. चीभाःलय् छु छु खनाः? देगःलय् छु दइ? २. गणेद्यःया खवापा गथे च्वं? ३. बसुन्धराद्यःया खवाःपाः छु रंगया खनेदु ?	१६
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	१७. पुं व छिया ज्यायाबारे धायैगु	१. पुं व छिया	१. च्वयातःगु किका व छिनातःगु कापः २. न्यूज प्रिन्ट वा तूयुकापः ३. थी थी रंगया मसी	१. च्वयातःगु किका कयनाः मस्तयत्त थःत यःगु किका छपाः च्वकादिसँ । उकी रंग भरे याकादिसँ । २. छिनातःगु कापः कयनाः मस्तयत्त न्यूजप्रिन्ट वा कापतय् थःगु ल्हातय् मसी तथाः छापेयाकादिसँ ।	१. पुं जातिं छु ज्या याइ? २. कापतय् रंग छापे यायेगु ज्या सुनां याइ?	८
६. नैतिक शिक्षा	१८. सकारात्मक विचार व्यवहारय् कयनेफैगु १९. हनाबना यायेफैगु २०. कुमार पूजा, कुमारी पूजाबारे खँल्हाबल्हा यायेफैगु	१. सकारात्मक विचार, हनाबना, कुमार व कुमारी पूजा	१. ज्वजलपा, हनाबना तथाच्वंगु किका २. मिजंमचायात कुमार व मिसामचायात कुमारी भाःपिया पूजा यानाच्वंगु किका वा भिडियो क्लिप्स	१. छु छु यायेज्यू यायेमज्यू धकाः खँल्हाबल्हा यासें थ्व सम्बन्धी क्रियाकलाप याकादिसँ । २. ब्वनेकुथिथाय् ज्वजलपा, हनाबना यायेगु क्रियाकलाप याकादिसँ । ३. ब्वनेकुथिथाय् कुमार व कुमारी पूजा यायेगु क्रियाकलाप याकादिसँ ।	१. भीसँ गज्यागु ज्या यायेमाः? गज्यागु ज्या यायेमज्यू? २. थःसिबे थकालीपिंत छु यायेमा? ३. कुमार पुजा यायेत छु छु ज्वलं माः?	१२

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभाषित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभाषित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२१. ख्यःया परिभाषा बीफैगु	१. ख्यः	१. ख्यः या किका ख्यःलय् वा पानाच्चंगु, निभाः पानाच्चंगु, मिहताच्चंगु आदि किका	१. ब्वनेकुथिया चौर्य् ख्यः भाःपिया मस्तयत् थी श्री क्रियाकलाप याकादिसै ।	१. मस्त फुटबल गन मिहत वनी?	८
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२२. थःगु म्ह सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु २३. घःकासा, प्वाःस्याल्ल् पीस्याल्ल्, ल्वहं दाया खौदाया कासा मिहतेफैगु	१. म्ह सुचुकुचु, २. घःकासा, प्वाःस्याल्ल् ल्ल् पीस्याल्ल् ल्ल्, ल्वहं दाया खौदाया कासा	१. म्हया किका	१. थःगु म्ह गथेयाना सुचुकुचु यायेमाः धका खँल्हाबल्हा यानादिसै । २. घःकासा, प्वाःस्याल्ल् पीस्याल्ल् व ल्वहं दाया खौदाया कासा मिहतेकादिसै ।	१. म्ह छाय् सुचुकुचु यायेमाः ? २. छिं स्युगु छ्गू कासाया नां धयादिसै ।	३६
९. ब्यक्ति म्हसीका	२४. माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिकोपिं म्हसीके फैगु व वय्कःपिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	१. माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिको	१. माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिको पिनिगु किका	१. छसीकथं माष्टर जगतसुन्दर मल्लजुं थः मस्तयत् मांभासं शिक्षा बिइमाः धकाः धयादीम्ह, चन्द्रमान मास्केजु किका च्वयेगुली अतिकं हनेबहम्ह किकाच्चामि, संगीना वैद्यजु मासल आर्टस्य् नांजाःम्ह कासामि व अरनिको चीनय् तकं थःगु मूर्तिकारीता ज्या यानाः प्रशिद्ध जूबारे वय्कःपिनिगु चित्र क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसै ।	१. माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिकोपिं छु छु विषयय् नांजाःपिं ब्यक्तित्व खः ?	१२
१०. लिपि	२५. नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ तक च्वयेफैगु	१. नेपाल लिपिया मा आखः व क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ तक च्वयेफैगु	१. नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, ... ज तक च्वकादिसै ।	१. नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, ... ज तक च्वकादिसै ।	१. नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, ... ज तक च्वयादिसै ।	१२

तरिगं निगू (२)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभाविठ सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभाविठ मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. वः विषयपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीके फ़ैगु	१. थम्हेस्या म्हाग यानागु ज्या, वः नां, क्रिया व विशेषण	१. ज्या यानाचवंगु क़िपा, २. वः या क़िपा	१. ज्या यानाचवंगु क़िपा क्यनादिसँ । छु ज्या यानाचवंगु खः? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. छिं म्हाग छु छु ज्या यानादीया ? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. शीथी वःयाबारे मस्तयसं स्युगु खँ धायेकादिसँ । भव्या वः दयेकेगु ज्याबियादिसँ । ४. वःपाखे नां, क्रिया व विशेषण छसिकथं म्हसीकादिसँ ।	१. छिं म्हाग छें छु छु ज्या यानादीया? २. छिं वः नयादियाला? ३. छिं नयागु वः छुकीगु खः?	४
(न्ववाये)	३. थःगु म्हसीका ४. वः पाठपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीकाः धायेफ़ैगु ५. जीवजन्तु व की म्हसीका नां धाये फ़ैगु ६. मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँवः व खँपु धायेफ़ैगु ७. भिंछाःनिसें न्यीगःतक धायेफ़ैगु	१. थःगु म्हसीका २. वः नां, क्रिया व विशेषण ३. जीवजन्तु व की ४. मा आखः व बा आखः, चिना आखः ५. ११ निसें २० तक	१. थःगु म्हसीका दूगु चार्ट (नां, तीगं, रोल नं, ब्वनेकुथिया नां...) २. वःया क़िपा ३. शीथी जीवजन्तु व क़ीया क़िपा ४. मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँवः ५. भिंछाःनिसें न्यीगःतक दूगु चार्ट	१. मस्तयत चार्ट क्यक्यं थःगु म्हसीका धायेकादिसँ । स्पष्ट धायेमफूतलय् तःकमछि याकादिसँ । २. वःपाखें नां, क्रिया, विशेषण धायेकादिसँ । ३. शीथी जीवजन्तु व क़ीया क़िपा क्यना म्हसीका नां धायेकादिसँ । ४. चार्ट क्यनाः मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँवः व खँपु क्यनाः धायेकादिसँ । ५. चार्ट क्यनाः भिंछाःनिसें न्यीगःतक म्हसीका धायेकादिसँ ।	१. छिगु म्हसीका धयादिसँ । २. वःपाखें क्रिया छगू धयादिसँ । ३. चार्टय् भौ व इमूया क़िपा क्यनादिसँ । ४. चार्ट क्यनाः खँवः व खँपुतिइ दूगु मा आखः, बा आखः व चिना आखः धयादिसँ । ५. १५ यात गुलि गः धाइ ?	६
(ब्वने)	८. छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक ब्वनेफ़ैगु ९. च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफ़ैगु १०. इमु छम्ह लैय् दु ..... म्ये ब्वना हालेफ़ैगु	१. छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक २. इमु छम्ह लैय् दु ..... म्ये	१. छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक मनूतः दूगु क़िपा २. इमु छम्ह लैय् दु ..... म्येया रेकड	१. छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक दूगु क़िपा क्यना छम्ह, निम्ह ..... भिम्ह तक धायेकादिसँ । २. इमु छम्ह लैय् दु ..... म्ये तःकमछि न्यकाः हायेकादिसँ ।	१. छितः योम्ह स्वम्ह पासार्पिया नां धयादिसँ । २. लयतयाः इमु छम्ह लैय् दु ..... म्ये हालादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(चव्ये)	११. न्ह्यन्हुया नां चव्येफैगु १२. वःपाखें खँत्वाः, खँपु दयेकेफैगु	१. न्ह्यन्हुया नां चार्ट	१. न्ह्यन्हुया नां द्रुगु चार्ट	१. चार्ट कयनाः न्ह्यन्हुया नां धायेकादिसैं । नापं चवकादिसैं । २. वःपाखें खँत्वाः व खँपु छगू छगू चवकादिसैं ।	१. न्ह्यन्हुया नां चवयादिसैं ।	६
२) नखःचःख व भेषभूषा	१३. सिथि नखः, बुंगद्यः जात्राबारे बयान यायेफैगु	१. सिथि नखः, वः, तुं, बुंगद्यः	१. सिथिद्यः व बुंगद्यःया कृपा व मोडेल, वः व तुं या कृपा ३. बैगः ज्वलंया कृपा ४. मिसा लं, मिजं लंया मोडेल	१. सिथि नखःबलय् छु छु याइ, छु छु नइ आदिबारे खँल्हाबल्हा यानाः बयान याकादिसैं । वः नइगु व तुं सफा याइगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. बुंगद्यःया कृपा कयनाः मस्तयूत कृपा चवकादिसैं । मोडेल कयनाः बुंगद्यः सायेकादिसैं । यलया शीथी शास्य चाःहीकाः नैक्यालं लुके धुंकाः भोटो जात्रा यानाः जात्रा कवचयेकीगु बारे बयान यानादिसैं । थ्वबारेया बाखं कनादिसैं ।	१. बुंगद्यःया कृपा छपाः चवयादिसैं । २. बुंगद्यः गननिसें गनतक गय् यानाः साली ? ३. बुंगद्यःयाबारे बाखं कनादिसैं ।	१२
	१४. समयबीजि, (अय्लाः, थ्वँ)बारे धायेफैगु	२. समयबीजि, (अय्लाः, थ्वँ)	२. समयबीजि, (अय्लाः, थ्वँ)या कृपा, (भौतिक)	३. थ्वंकुचाया समयबीजि ज्वलं दयेकादिसैं, मस्तयूत नं याकादिसैं । समय ज्वलंया नां धायेका दिसैं । भृगीगू संस्कारय् मदयूकं मगाःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । नसाज्वलंयाबारे (अय्लाः, थ्वँ कयनादिसैं ।) अय्लाः व थ्वँयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. समयबीजिइ छु छु दइ? २. अय्लाः व थ्वँ गन गन तइ ?	१०
	१५. बैगः ज्वलंया नां धायेफैगु	३. बैगः ज्वल	३. बैगल्य् दइगु ज्वलंया कृपा (भुत्, कसःरि, धवः, पन्यू, भु बार्चा, पिकार्, आमखोरा, करुवा, तौफ, ...	४. छिमिगु बैगल्य् छु छु दु ? शैक्षिक सामग्रीइ बियातःगु कृपा कयनाः खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ५. छु छु ज्वलं छु छु ज्या यायेत छ्यली खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. छिगु बैगल्य् छु छु ज्वलंत दु ? २. कै तुइत छु ज्वल छ्यली ? ३. जा छु ज्वलं ताइ ?	१०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
	१६. मिसा लं, मिजं लं, (कमिज, सुरुवा, भोटो .....) नां धायैफैगु व म्हसीके फैगु	४. मिसा लं, मिजं लं	४. कमिज, सुरुवा, जांगला सुरुवा, भोटो, घाघर, मिसा सुरुवा: ...आदियाकिपा	१. सामग्रीइ बियातःगु कथंया सामान मस्तयूत क्यना: मिजं व मिस्तयूसं पुनीगु वा फीगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. अज्याःगु सामान तयेगु नां धायैकादिसँ अले च्वकादिसँ ।	१. मिजंतयूसं पुनीगु व फीगु ज्वलंया नां च्वयादिसँ । २. मिस्तयूसं पुनीगु व फीगु ज्वलंयानां च्वयादिसँ ।	१०
३. संस्कार	१७. निदँ, प्यदँ व भिनिदँ बुदिबारे धायैफैगु	१. निदँ, प्यदँ व भिनिदँ बुदि	१. कुले, भ्वंयागु यःमरि १२, स्वां, जाकि, पूजाभः, ...	१. निदँ बुदिंया चित्र क्यनेगु, शैक्षिक सामग्री बियातःगु हने ज्वलंया नां धाधां ज्वलं तथा: ब्वनेवथायू निदँ बुदिं हनादिसँ । अथेहे प्यदँ व भिनिदँ नं हनादिसँ ।	१. खःदयू निदँ, प्यदँ व भिनिदँ हनी ? २. निदँ, प्यदँ व भिनिदँ गथे याना: हनी ?	१०
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१८. बहाः, बही, चुक, निनि व ख्यः म्हसीकेफैगु व बयान यायेफैगु १९. कूल घःयाबारे बयान यायेफैगु	१. बहाः, बही, चुक, निनि ख्यः (तिनख्यः, छकुबकु, यपिख्यः) कूल घः,	१. थीथी बहाः, बही, चुक, निनि, ख्यःया किपा	१. कवापा: घः दुगु चुकयात बहाः व ज्वः लाक सकल घःपिं दुगु इलाकायात बही धाइगुबारे व चुकयात निनि नं धाइगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. सामग्रीइ बियातःगु कथंया किपा क्यना: बहाः, बही, निनि, ख्यःछुटे याकादिसँ । ३. ब्वनेकुथिया नापसं लाःगु बहाः, बही निनिया भ्रमण याकादिसँ । ४. कूल घःयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. बहाः, बही, निनिया परिभाषा बियादिसँ । २. छिं निनिइ छु छु ज्या जुयाच्वंगु खनादिया ? ३. छिगु कूल घः गन दु ?	१०
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२०. दकःमि, सिँकःमि व घःपालाया ज्यायाबारे धायैफैगु	१. दकःमि, सिँकःमि व घःपालाया किपा	१. दकःमि, सिँकःमि व घःपालाया किपा	१. सामग्रीइ बियातःगु कथंया किपा क्यना: दकःमि पःखा: दनीगु ज्या याइ व सिँकःमिं सिया चौकोस, खापा, लुखा दयेकेगु ज्या यायेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. ब्वनेकुथिया नापसं लाःगु छँदयेकातःगु थासयू दकःमि व सिँकःमिपिसं यानाच्वंगु ज्या क्यनादिसँ । ३. ब्वनेवथायू घः तथा छम्ह मचायात घःपाला दयेका वं याइगु ज्याबारे बयान याकादिसँ ।	१. दकःमिं छु ज्या याइ ? २. सिँकःमिं छु ज्या याइ ? ३. घःपालां छु ज्या याइ ?	१०

क्षेत्र	सिक्काइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिक्काइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
६. नैतिक शिक्षा	२१. हनाबनाया खं व्यवहार्य छ्यले फ़ैगु २२. छँजः, माचाछि, भ्वछि, फुकि जःबारे धायैफ़ैगु	१. थःसिबें थकालि व क्वकालिपि लिसैं यायेमाःगु व्यवहार २. छँजः, माचाछि, भ्वछि, फुकी जः	१. भासैं दिसैं, ज्वजलपा, बिज्याहुँ, वा न्हे ..... च्वयातःगु प्लेकार्ड	१. मस्तयूत दैकथं थकालि, क्वकालि छुटे यानाः थकालिपिंत यायेमाःगु सम्बोधन नापं क्वकालिपिंत यायेमाःगु व्यवहार सामग्रीइ बियातःगु प्लेकार्ड कयाः ब्वनेक्वथाय् प्रयोगात्मक रूपं याकादिसैं । २. छँजः, माचाछि, भ्वछि, फुकी जःयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. छिगु छँय् छिसिबे थकालिपिं, क्वकालिपिं सु सु दु? अले छु धयाः सम्बोधन यायेगु जुइ? २. छँजः, माचाछि, भ्वछि, फुकी जःय नां च्वयेगु परियोजना ज्या बियादिसैं ।	१०
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२३. पहाड, गुंबारे बयान यायेफ़ैगु	१. हाकुगुं व गुं (जंगल)या परिभाषा	१. हाकुगुंया किया व गुंया किया	१. हाकुगुं (पहाड)या किया कयनाः किया च्वकादिसैं । २. ख्वातुक सिमा सामात दुगु थाय्यात गुं धाङ्गुबारे चित्र कयनाः खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. छि छु हाकुगुं भायादी धुन? २. हाकुगुंया छाप् चित्र च्वयादिसैं । ३. छि गुंभ्वक् भायादियागु दुला?	४
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२४. छँ सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफ़ैगु २५. च्वाइँ कासा, त्येलकासा व सुलाकासा भिहतेफ़ैगु	१. थःगु छँया शीथी थाय्यासुचुकुचु यायेमाःगु २. च्वाइँ कासा, त्येलकासा, सुलाकासा	१. बैगः, क्वथाया किया २. च्वाइँ कासा, त्येलकासा, सुलाकासा भिहता च्वंगु किया व भिडियो क्विलप्स	१. किया कयनाः बैगया सुचुकुचु छाया, गबले व गय्याना याये माःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । अथेहे मेमेगु क्वथासुचुकुचुयायेमाःगुबारे खँल्हाबल्हायाकादिसैं । २. किया कयनाः थःच्वनेगु क्वथाया सुचुकुचु छाया, गबले व गय्याना याये माःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ३. किया व भिडियो क्विलप्स कयनाः च्वाइँ कासा, त्येलकासा सुलाकासा भिहतेकादिसैं ।	१. छि थःगु छँ छाया, गबले व गय्याना सुचुकुचु यायेगु यानादिया? २. छि गबले थःगु छँ छाया, गबले व गथेयाना सुचुकुचु यानादिया ? ३. च्वाइँ कासा, त्येलकासा, सुलाकासा भिहता कयनाः दिसैं ।	३०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१. व्यक्ति म्हसीका	२६. दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर व चन्द्रकान्ता जोशी म्हसीके फ़ैगु व वय़कःपिनिगु योगदानबारे धाय़ेफ़ैगु	१. दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर, चन्द्रकान्ता जोशीपिनिगु ब्यक्तित्व	१. दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर, चन्द्रकान्ता जोशीपिनिगु क़िपा	१. दुर्गालाल श्रेष्ठया क़िपा क्यनाः वय़कलं च्वयादीगु चखुचा चिरचिर ..... होलीया मेला मय़जु मस्यूला ...., म्ये हायेकादिसैं । २. अमर चित्रकारया क़िपाक्यनाः वय़कः छम्ह नांजाःम्ह क़िपा च्वमि, बैकुण्ठ मानन्धर छम्ह दक्षिण एशियाय़ नांजाःम्ह म्याराथुन धावक व चन्द्रकान्ता जोशी मिसा मस्तय़त शिक्षा बियादीम्ह धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. दुर्गालाल श्रेष्ठ व अमर चित्रकार छुकी नांजाःम्ह मनु खः ? २. बैकुण्ठ मानन्धर व चन्द्रकान्ता जोशी छुकी नांजाःम्ह मनु खः ?	१०
१०. लिपि	२७. नेपाल लिपिं ट, ठ, ... निसैं ज्ञ तक च्वयेफ़ैगु	१. नेपाल लिपिं ट, ठ, ...यानाः .....ज्ञ तक	१. नेपाल लिपिं ट, ठ, ...यानाः ज्ञ तक च्वयातःगु चार्ट	१. नेपाल लिपिं ट, ठ, ...यानाः ज्ञ तक च्वकादिसैं ।	१. नेपाल लिपिं ट, ठ, ...याना ..... ज्ञ तक च्वयादिसैं ।	१२

तरिगं स्वंगू (३)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकेफ़ैगु	१. खँल्हाबल्हा २. क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि	१. ब्वनेक्वथाय़ मस्तय़सं ब्वनाच्चंगु, स्यनामिं स्यनाच्चंगुआदियाक़िपा २. क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि च्वयातःगु चार्ट	१. सामग्री बियातःगुकथं या ब्वनेक्वथाय़ जूगु ज्याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. सामग्री च्वयातःगु चार्ट क्यनाः क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनामबारे खँल्हाबल्हा याकादिसैं ।	१. क़िपाय़ मस्तय़सं छु यानाच्चन? स्यनामिं छु यानाच्चन?	४

क्षेत्र	सिक्काइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिक्काइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(न्ववाये)	३. थःगु म्हसीका ४. ख्वाःब्ब, सिसाबुसा व सुगन च्वनी धकाः धायेफैगु ५. क्वाति विषयपाखें क्रिया विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकाः धायेफैगु ६. नीछ्वाःनिसें स्वीगःतक धायेफैगु	१. थःगु नां, थाय्बाय् २. ख्वाःब्ब, सिसाबुसा, भंगपिन्ड व जनाव च्वनीगु थाय् ३. क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदिया म्हसीका ४. मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खेंवः ५. नीछ्वाःनिसें स्वीगःतकया ल्याः	१. स्यनामिया नां, थाय्बाय्, मोबाइल नं. आदि च्वयातःगु चार्ट २. ख्वाःब्ब, सिसाबुसा भंगपिन्ड व जनाव च्वनीगु थाय्या चार्ट ३. क्वातिपाखे क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि च्वयातःगु चार्ट ४. मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खेंवः ५. २१ निसें ३० गः (चागः, बोटलया पुसा आदि) व २१ निसें ३० गः च्वयातःगु चार्ट	१. सामग्री बियातःगु चार्ट क्यनाः थःशगु म्हसीका धायेकादिसैं । २. ख्वाःब्बया चार्ट क्यना थीथी थाय्या नां धायेकादिसैं थ्वबारे कासा मिहत्कादिसैं । ३. चार्ट क्यना थीथी सिसाबुसाया नां धायेकादिसैं । थ्वबारे कासा मिहत्कादिसैं । ४. चार्ट क्यना थीथी भंगपिन्ड व जनावरपिं गन च्वनी धकाः खेंलाबल्हा यानाः थ्वबारे कासा मिहत्कादिसैं । ५. चार्ट क्यना क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदिया म्हसीका थ्वबारे कासा मिहत्कादिसैं । ६. मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खेंवः द्रुगु चार्ट क्यनाः अज्यागु हे खेंवः धायेकेगु कासा मिहत्कादिसैं । ७. नीछ्वाःनिसें स्वीगःतकया सामान छ्यलाः नीगः कयाः उकी छ्वाः, निगः, ... थपे यायां स्वीगःतक ल्याः धायेकादिसैं । चार्ट क्यना अंक धायेकादिसैं ।	१. छि च्वनादियागु त्वाःया नां छु खः? २. छिगु मिखा ग्वगः दु ? ३. छितः यःगु निता सिसाबुसाया नां धायादिसैं । ४. चखुचा गन च्वनी? ५. धुं गन च्वनी? ६. गुता बूब तथा क्वाति दायेकी / थुकी क्रिया, विशेषण, सर्वनाम छुटेयाना धयादिसैं । ७. मा आखः, बा आखः व चिना आखःया छग्र छू दसु धयादिसैं । ८. नीछ्वाः निसें स्वीगःतकया सामान छ्यलाः थपे यातकी ग्वगः ममचा दइ ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(ब्वने)	७. छपाः, निपाः निसैं भिफपाः तक ब्वनेफैगु ८. प्यंगू दिशाया नां धायैफैगु ९. च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु १०. कुने सु वल ? ..... म्ये ब्वनाः हालैफैगु	१. छपाः, निपाः निसैं भिफपाः तक २. प्यंगू दिशाया नां ३. कुने सु वल ? ..... म्ये	१. भ्वंया चाकलागु भिफपाः भ्वं २. छपाः, निपाः, ... भिफपाः तक मरीया किपा दूगु चार्ट ३. प्यंगू दिशाया नां दूगु फ्यास कार्ड, डबल टेप (सेलो टेप) ४. कुने सु वल ? ... म्येया रेकर्ड	१. सामग्रीबियातथेंचाकलाः गुभ्वंतय्प्यारामरी धकाः च्वकादिसैं । भिफह मस्तयूत छपाः छपाः इनादिसैं । छहेसित ब्वनेक्वथाय् न्ह्योने छपाः यारामरी तयेकादिसैं । मेम्ह मचायात मेगु छपाः प्यारामरी तयेकादिसैं । गवाः जूल ? निपाः जुल । अथेहेभिफपाः तक तयेकादिसैं । २. चार्ट कयना छपाः, निपाः, ... ब्वंकादिसैं । ३. छम्ह मचायात पूर्वय् स्वकाः म्हायाः न्ह्योने पूर्व च्वयातः गुफ्ल्यास कार्ड टेप टिकादिसैं । अथेहे महब्वया ल्युने पश्चिम, जवः ल्हातय् दक्षिण व देपाः ल्हातय् उत्तर टिकादिसैं । दक्क मस्तयूत ब्वंके बियादिसैं । ४. कुने सु वल ? ..... म्ये न्यंका हायेकादिसैं ।	१. ७ गू प्यारामरीयात गवाः धाइ ? २. च्वयापाः मरी छपाः मरी तःसा गवा मरी जुइ ? ३. पूर्वय् स्वःया दनेबलय् छु ल्हातिइ पाखे उत्तर लाइ ? ४. कुने सु वल ? ..... म्ये हालैदिसैं ।	८
(च्वये)	११. सापारु विषयपाखें खँत्वाः, खँपु च्वयेफैग व बिस्का जात्रायाबारे च्वये फैगु	१. सापारु २. बिस्का जात्रा	१. सापारु पाखें खँत्वाः व खँपु च्वयातः गु चार्ट २. बिस्का जात्राया किपा	१. चार्ट कयनाः सापारु पाखें मेमेगु खँत्वाः व खँपु च्वकादिसैं । २. बिस्का जात्राया किपा कयना खँल्हाबल्हा याना च्वकादिसैं ।	१. वें तयाः खँपु छ्मू धयादिसैं । २. बिस्का जात्राबारे छिं स्युगु खँ धयादिसैं ।	४

क्षेत्र	सिक्काइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिक्काइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
२) नखःचःख व भेषभूषा	१२. गुंपुन्दि, हांडीगां व चन्द्र विनाय जात्राबारे बयान यायेकैगु	१. गुंपुन्दि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्रा	१. गुंपुन्दि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राया कृपा	१. कृपा क्यनाः गुंपुन्दि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ ।	१. क्वारि धाःगु छु? शुकी छु छु दइ? २. हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राबारे छिं स्युगु खँ धयादिसँ ।	१०
	१३. भव्यबारे बयान यायेकैगु	२. भव्य	२. भव्य नयाच्वंगु कृपा, भिडियो विलप्स	२. छिमिसं गबले भव्य नया ? व भवजय् छु छु घासा दु धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. भव्य गबले गबले नइ? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४. भव्य नयाच्वंगु कृपा व भिडियो विलप्स क्यनाः खँल्हाबल्हा याकादिसँ ।	४. भव्य धैगु छु ५. भवजय् छु छु नसाज्वलं दइ? ६. भव्य गबले गबले नइ? ७. छिं नयादीगु भव्ययाबारे धयादिसँ ।	८
	१४. धुकूज्वलंया नां धायेकैगु	३. धुकूज्वलं	३. धुकूज्वलंया कृपा ४. भकारी, जाकि, बजि, चिकं, अय्लाः, थवं तयेगु थलबल, बसजाःज्वलं (खासि, फूवसि, त्यप, घः, करुवा, पाथि, दाला..) या कृपा ।	५. धुकूतिइ दइगु ज्वलं त मध्ये जाकि, बजि, चिकं, अय्लाः, थवं तयेगु थलबल क्यनाः वा कृपा क्यनाः उकिया नांबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । अथेहे बसजाज्वलं (खासि, फूवसि, त्यप, घः, करुवा, पाथि, दाला...) आदिया थलबल क्यनाः वा कृपा क्यनाः उकिया नां व ज्याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	८. छिगु धुकूतिइ छु छु सामान दु ? व सामान छुकी तयातःगु दु ? ९. दालाय् छु छु तइ ? १०. फूवसि छु यायेत छ्यली ?	८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
	१५. मिसा लं पर्सि, गा आदि धाये फ़ैगु व म्हसीकेफ़ैगु	४. मिसा लं पर्सि, गा आदि	५. पर्सि व गा छत्वाः, मदुसा पर्सि वा गा न्याच्वीप मिस्तय किपा	६. शीथी पर्सिया नां व सिनीगु परिस्थितिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । दसुकथं दोपत्ता पर्सि, हाकुपतासि, धाका गा, डमरकुमारी गा .....बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७. ब्वनेकुथि पर्सि व गा फिनातःपिं गुरुमापिंत ब्वनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१३. पर्सि व गा सुनां न्यइ ? १४. छिं स्यूगु पर्सि व गाबारे धयादिसँ ।	८
३. संस्कार	१६. छ्यः कास्ति नकेगु, पी ध्यंकेगुबारे बयान यायेफ़ैगु १७. मचाबू ब्यंकेगुबारे चिहाकलं बयान यायेफ़ैगु	१. छ्यः कास्ति नकेगु, पी ध्यंकेगु २. मचाबू ब्यंकेगु	१. छ्यः कास्ति या किपा २. मचाबू ब्यंकेगु या किपा, भिडियो क्लिप्स, कु (खँ, न्या, ला, लं...) या किपा	१. छ्यः कास्ति नकीगु व पी ध्यंकेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. मचा बूगु खुन्ह कुन्ह (म्हयाय् जूसा प्यन्ह) मचाबू ब्यंकेगु ज्याया बयान यानादिसँ । ३. अजि व नौनीया ज्यायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४. मचाया पाजुपिंथासं हःगुसगं मां व मचायात छानाः वःपिं मनुतयेत भ्वय् नकीगुबारे बयान यानादिसँ । नाटक याकाःदिसँ ।	१. छ्यः कास्ति सुयात व गबले नकी ? २. मचाबू ब्यंकेगुबारे बयान यानादिसँ । ३. मचाया पाजुपिं थासं मचाबू ब्यंकेत छु छु यायेमाः ? ४. सगं ज्वलनय् छु छु नसात्वेसा दइ ?	८
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१८. ल्वहंहिति, लँहिति, (वालाजु २२ हिति), पुखू (रानीपुखू, नागपुखू), तुं, बुंगाः म्हसीके फ़ैग व थ्वबारे धायेफ़ैगु १९. भिंघःबारे बयान यायेफ़ैगु २०. महाद्यःबारे बयान यायेफ़ैगु	१. ल्वहंहिति, लँहिति, (वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू), तुं, बुंगाः २. भिंघः, महाद्यः	१. ल्वहंहिति, लँहिति, (वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू), तुं, बुंगाः या किपा २. भिंघः, महाद्यः या किपा	१. मस्तयसं स्यूगु ल्वहंहिति, पुखू, तुं व बुंगाःया बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. ल्वहंहिति, लँहिति, (वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू, पुखू, तुं व बुंगाःया किपा च्वकादिसँ । ३. ल्वहंहिति, लँहिति, (वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू, तुं व बुंगाःया भ्रमण याकादिसँ । ४. रानीपुखू, दयेकुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. भिंघः व महाद्यःयाबारे बयान यानादिसँ ।	१. ल्वहंहिति, लँहिति, पुखू, तुं व बुंगाः छु छु यायेत छ्यली ? २. छिं गनगनयागु ल्वहंहिति खनागु दु ? ३. छिं रानीपुखू व नागपुखूबारे स्यूगु खँ कनादिसँ । ४. ल्वहंहिति या किपा च्वयादिसँ । ५. भिंघः व महाद्यःबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ ।	१०

क्षेत्र	सिक्काइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिक्काइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२१. शीथी नेवा: मरिया नां धायेफैगु २२. मरि:मियाज्याबाबारे बयान यायेफैगु	१. शीथी नेवा: मरि २. मरि दयेकीपिं मरि:मि	१. शीथी नेवा: मरि (ग्वारामरी, अनर्सा, रोट, गजा, लाखामरी ....) या किरा २. मरि दयेका च्वंगु किरा व भिडियो क्लिप्स	१. किरा क्यना शीथी नेवा: मरि (ग्वारामरी, अनर्सा, रोट, गजा, लाखामरी ....) या नां धायेका च्वकादिसै २. मरि छुनाच्वंगु दयेकाच्वंगु किरा व भिडियो क्लिप क्यना: मरि दयेकाच्वंगु सीप अवलोकन याकादिसै । ३. मरि पसलय् यका: मरि:मिलिसे वयक:या सीपबारे खँल्हाबल्हा याकादिसै ।	१. मरि:मिं गज्या:गुज्या याइ ? २. मरि:मिं दयेकु छु छु मरि छिं दयेके फे ?	८
६. नैतिक शिक्षा	२३. सहानुभूति व ग्वाहालि यायेगुबारे व्यवहार्य क्यनेफैगु २४. त्वा:बाहा:, नाथ: नकिं, सी कायेगुबारे बयान यायेफैगु	१. सहानुभूतिविइगु व ग्वाहालि यायेगु बानी २. त्वा:बाहा:, नाथो नकिंया ज्या धायेफैगु व सी कायेगु	१. सहानुभूति बियाच्वंगु व ग्वाहालि यानाच्वंगु किरा, भिडियो क्लिप्स २. त्वा:बाहा: सल्लाह यानाच्वंगु व सी कयाच्वंगु किरा, भिडियो क्लिप्स	१. ल्वचं (डु:खं) क:पिंत सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार यायेमा:गु नाटक छू मस्तयत याकादिसै । २. किरा, भिडियो क्लिप्स क्यना सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार व ग्वाहालि गयाना: यायेगुयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसै । ३. त्वा: बाहा:, नाथ: नकिंया ज्या बयान याना: ब्वनेवथाय् प्रयोगात्मक ज्या याकादिसै व सी कायेगु बारे बयान याना: भ्वं कुचाय् सीया भाग च्वका प्रयोगात्मक ज्या याकादिसै ।	१. छिं यानादीगु सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार छू धयादिसै । २. छिं ल्वचं क:पिन्त गय् याना: सहानुभूति व ग्वाहालि बियादिया ? ३. लँय् द:म्ह मनूयात गय् याना: ग्वाहालि यायेगु जुइ? ४. त्वा: बाहा:पिनिगु ज्या छु ख:? ५. नाथो नकिपिं छाय् मा:गु ख:? ६. सी कायेबलय् छु छु याइ धयादिसै ।	१२

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२५. च्वापुगुँ व थ्वया महत्त्वबारे बयान यायेफैगु २६. थःने, क्वःने व दथुयाबारे धायेफैगु	१. च्वापुगुँ गय् यानाः बने जुल व थ्वया भीगु जीवनलिसे दुगु स्वापू २. थःने क्वःने व दथुया परिभाषा	१. नेपालय् दुगु च्वापुगुँया किपा, भिडियो विलप्स २. च्वापुगुँसम्बन्धि विभिन्न लेख दुगु पात्रिका ३. च्वापुगुँ च्वापुगुँ व क्वय् च्वापुगुँ थाय् व दथुइ च्वापुगुँ थाय्या किपा	१. सामग्रीइ बिथातःगु चित्र, भिडियो विलप्स कथनाः थ्व गय् यानाः बने जुल, छाया थ्व तयू जुल, अन छु दइ आदि न्हयसः तथाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. हलिमय् दकलय् तजाःगु च्वापुगुँ पहाड भीगु देसय् दु, व सगरमाथा खः धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. थ्व सम्बन्धि विभिन्न पत्रिकाय् वःगु लेखत ब्वंके बियादिसँ । ४. च्वापुगुँ भीत सन्तुलित लकस, लः, आर्थिक आमदानी, ... सहयोग याना च्वापुगुँबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. थःने त्वाः, क्वःने त्वाःया दसु बियाः थःने, क्वःने व दथुयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. च्वापुगुँ गय् यानाः बने जुल? २. च्वापुगुँ भीत गय् यानाः सहयोग याना च्वापुगुँ दु? ३. थःने त्वाः व क्वःने त्वाः छु छु खः ?	६
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२७. त्वाः सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु २८. कानकानपिच्चा, च्याम्पति व इमाकासा मिहतेफैगु	१. त्वाः बाःलिसे सहलहयानाः त्वाः सुचुकुचु २. कानकान पिच्चा, च्याम्पति ल्वाकेगु, इमाकासा	१. त्वालय् सुचुकुचु याना च्वापुगुँ किपा भिडियो विलप्स, वडां ब्यूगु ब्यानर २. कानकानपिच्चा, च्याम्पति ल्वाका च्वापुगुँ, इमाकासाया किपा व भिडियो विलप्स	१. थःगु त्वाः सुचुकुचु यायेत छिं छु छु यायेफै धकाः खँल्हाबल्हा यायां थःगु त्वाः सुचुकुचु जुलकि छितः छु फाइदा दइ धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. किपा, भिडियो विलप्स, ब्यानरत कथनाः त्वाः परिवारं मिहतेमाःगु भूमिकाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. मस्तय् कानकान पिच्चा, च्याम्पति ल्वाकेगु, इमाकासा मिहतेकादिसँ व धें धें बल्ला कासा यानादिसँ ।	१. छिगु त्वाः छु याःस सुचुकुचु जुइ? २. फोहोर वांछ्वःमह छिगु जःलाखः लायात छिं छु धकाः धयादी? ३. फोहोर बन्दोबस्त यायेत छिं त्वाःया वडाध्यक्षयात छु सल्लाह बियादी? ४. कानकान पिच्चा, च्याम्पति ल्वाकेगु, इमाकासा मिहताः कथनादिसँ ।	३०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
९. व्यक्ति म्हसीका	२९. चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, भृगुराम श्रेष्ठ व पद्मसुन्दर मल्ल म्हसीके फैगु व वय्कःपिनिगु योगदानबारे धायैफैगु	१. चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, भृगुराम श्रेष्ठया जीवनी वय्कःपिसं नेपालभाषाय् यानादीगु योगदान व पद्मसुन्दर मल्ल म्हसीका	१. चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठया किपा, वय्कःपिनिगु सफू, भृगुराम श्रेष्ठया म्ये व भजन, पद्मसुन्दर मल्लया योगदान	१. पालंपा: चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका व सिद्धिचरण श्रेष्ठया किपा कयना: वय्कःपिसं नेपालभाषाय् यानादीगु योगदानबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. वय्कःपिनिगु सफूया च्वसुत ब्वकँबीगु व खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. लोकहंवा:मह म्येहालामि भृगुराम श्रेष्ठया मे न्यकँगु व म्ये हायेकादिसँ । ४. दकलँ न्हापाम्ह नेवा: इन्जिनियर पद्मसुन्दर मल्लबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका व सिद्धिचरण श्रेष्ठया नेपालभाषाय् छु योगदान दु ? २. चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका व सिद्धिचरण श्रेष्ठ च्वयादीगु स्वंगू सफूया नां धयादिसँ । ३. भृगुराम श्रेष्ठ सु ख: ? ४. पद्मसुन्दर मल्ल सु ख: ?	१०
१०. लिपि	३०. नेपाल लिपि क,का, ...कं क: याना: च, छ, ..ज तक च्वयैफैगु	१. नेपाल लिपिया आख: क, का, कि, की....याना: ज तक	१. मेटा काड्य च्वया त:गु नेपाल लिपिया क, का, कि, की ....याना: ज,जा तकया आख:	१. मेटा काड्य च्वयात:गु नेपाल लिपि मस्तयुगु थ:श:गु कापी च्वकादिसँ । २. नेपाल लिपि ५ मिनेटय् सुनां यक्व: आख:ग्व: च्वयेफु धका: कासा याकादिसँ ।	१. नेपाल लिपि छित्त: य:गु खंग्व: स्वंगू च्वयादिसँ ।	२०

तरी प्यंगू (४)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. स्वांया नां न्यना धायैफैगु ३. हाम्वःवारापाखें ल्याः खानाः इनेबले जाः (लिंग) म्हसीकैफैगु	१. म्हिगः ब्वनेकुथिइ जुगु गतिविधिबारे खँल्हाबल्हा २. शीथी स्वांया नां ३. हाम्वःवारा पाखें ल्याः, जाः (लिंग) म्हसीका	१. शीथी स्वांया किपा दुगु चार्ट २. हाम्वःवारापाखें ल्याः, जाः (लिंग) म्हसीका	१. म्हिगः ब्वनेकुथिइ जुगु गतिविधिबारे मस्तयुबिचयू खँल्हाबल्हा याकादिसैं । २. शीथी स्वांया नां धायैकादिसैं । ३. हाम्वःवारापाखें ल्याः, जाः (लिंग) उकिया किपा च्वकादिसैं । ४. हाम्वःवारापाखें ल्याः, जाः (लिंग) म्हसीकाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. म्हिगः ब्वनेकुथिइ छु छु गतिविधि जुल? २. छिं स्यूगु स्वताजि स्वांया नां धायैदिसैं ३. छिं ग्वगः हाम्वःवारा नयेफु ?	४
(न्ववाये)	४. अःखः-न्त्यःखः व माजाः बाजाः-या नां धायैफैगु ५. छकः निकः निसैं भिकः तक धायैफैगु ६. स्वीछ्याःनिसैं न्ययूगःतक धायैफैगु	१. अःखः-न्त्यःखः व माजाः बाजाः २. छकः निकः निसैं भिकः तक ३. वा माया वा वा ... म्ये ४. स्वीछ्याःनिसैं न्ययूगःतक	१. अःखः-न्त्यःखः व माजाः बाजाः खँवः दुगु चार्ट, मेटा कार्ड २. छकः, निकः निसैं भिकः तक खँवः च्वयातःगु चार्ट ३. स्वीछ्याःनिसैं न्ययूगःतक च्वयातःगु मेटाकार्ड रचार्ट	१. अःखः-न्त्यःखः व माजाः बाजाः खँवः दुगु चार्ट, मेटा कार्ड क्यनाः खँवः त धायैका कासा म्हितकादिसैं २. मस्तयूत छकः, निकः याना भिकः तक तालि थाकादिसैं । चार्ट क्यनाः खँवः त धायैकादिसैं । ३. मेटाकार्ड/ चार्ट क्यना स्वीछ्याःनिसैं न्ययूगःतक धायैकादिसैं ।	१. पाजुया माजाः छु जुइ ? २. छिं ग्वकः तक उठबस यायेफु ? ३. ४५ यात ग्वगः धाइ ? ३. वा माया	६
(ब्वने)	७. च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु ८. ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये हाला कासा म्हितैफैगु	१. च्वये न्ववायेगु खँत २. ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये	१. च्वयू बियातःगु मेटाकार्ड व चार्ट २. ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये न्यंका हायेकादिसैं ।	१. च्वयू बियातःगु मेटाकार्ड व चार्ट क्यना ब्वके बियादिसैं । २. ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये न्यंका हायेकादिसैं ।	१. च्वयू बियातःगु मेटाकार्ड व चार्ट ब्वनादिसैं । २. ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये पूरा न्यंकादिसैं ।	५
(च्वये)	९. बज्रयोगिनी द्यःया बयान यानाः च्वयैफैगु	१. बज्रयोगिनी द्यः	१. बज्रयोगिनी द्यःया किपा क्यना किपायू खंगु खँ त च्वकादिसैं ।	१. बज्रयोगिनी द्यःया किपा क्यना च्वकादिसैं ।	१. बज्रयोगिनी द्यःया मुर्ति गन दु ?	५

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
२) नखःचःख व भेषभूषा	१०. छ्यःचाकु संल्हू हनेगुबारे बयान यायेफैगु ११. वज्रयोगिनी जात्रा बारे बयान यायेफैगु १२. यैयाःया प्याखं व कुमारी रथात्राबारे बयान यायेफैगु १३. महाभयबारे धायेफैगु १४. छेदि तइगु ज्वलया ना धायेफैगु १५. तःधिकःपिसं फीगु ज्वलं म्हसीकेफैगु व नां च्वयेफैगु	१. छ्यः, चाकु, हाम्वःवारा, पलः, लाभा, तरुल, साकसाला नइगु, चिकीतया कौला याइगु व ग्वाःगु मिइ सन्या छइ । मायबुजा नइ । मामं चिकं तिइकी व चिकं बुइकी । २. वज्रयोगिनी छः कुहां बिज्याइगु व थहां बिज्याइगु । ३. यःसिं थनीगु, पाल्वा बीगु, कुमारी, गणेछः, भैरबयात रथय तयाः जात्रा, दागिं वनीगु, बहुमत, समयबजि, इन्द्रछः लिसे स्वापू, लाखे, पुलुकिसि, दी प्याखं, सवःभक्कु, महाकाली छः, थीथी भैरःछः त ब्वइगु । ४. महाभयव्य ५. छेदि, लः तयेगु बाता, अय्लाः कायेगु ज्वलं, फ्वसि ६. तपाःलं, तपुलि, कोट, वेस्टकोट, ज्वारिकोट, सुरवाः, मोजा,	१. छ्यः, चाकु, हाम्वःवारा, पलः, लाभा, तरुल, साकसला, सन्या, चिकं, मायबुजाया किपा २. वज्रयोगिनी छः जात्राया भिडियो विलप ३. यैयाः जात्रायाबारे लेख, किपा व भिडियो विलप ४. महा भयबारे च्वयातःगु लेख ५. बाता, फ्वसि, त्यप आदिया किपा वा सामान ६. तपाःलं, तपुलि, कोट, वेस्टकोट, ज्वारिकोट, सुरवाः, मोजाया किपा वा नमूना	१. छ्यः चाकु संल्हूबलय् छु छु नया ? छै थकालिं छु छु यात धकाः मस्तयगु अनुभव कयाः थ्वकुन्हु नइगु छ्यः, चाकु, तौला, पलः, लाभा, तरुल आदिबारे किपा कयनाः खल्लाबल्हा यानादिसैं । २. छ्यः, चाकु चिकुलाबलय् म्ह क्वाकीगु व चिकं बुइबलय् शरीरयात माःगु तत्व दइगुबारे खल्लाबल्हा यानादिसैं । ३. सक्कया वज्रयोगिनी जात्राया भिडियो विलप कयनाः छसिकथं बयान यानादिसैं । ४. यैयाः जात्राया सुरीनिसैं अन्त तकया ज्याइवः चित्र व भिडियो विलप कयनाः खल्लाबल्हा यानादिसैं । ५. यैयाः जात्रायाबारे लेखत ब्वके बियादिसैं । ६. खलय् दक्व नेवाः जातपित नकीगु भयथात् महाभयव्य धाइगुबारे खल्लाबल्हा यानादिसैं । थ्वबारे च्वयातःगु लेखत ब्वकेबियादिसैं । ७. छेदि ज्वलं छाये धाःगु जुइ धकाः खल्लाबल्हा यानादिसैं । ८. छेदि मेमेगु छु छु सामानत तथातइ धकाः खल्लाबल्हा यानादिसैं । ९. तपाःलं, तपुलि, कोट, वेस्टकोट, ज्वारिकोट, सुरवाः, मोजा न्हयानातःगु किपा वा नमूना कयनाः नां धायेके बियादिसैं । १०. तपाःलं व सुरवाःया किपा च्वके बियादिसैं ।	१. छिं छ्यः चाकु संल्हू- बलय् नयागु नसाज्वलया नां च्वयादिसैं । २. छिं छै थकालिं उकुन्हु छु छु यात धयादिसैं । ३. थ्वकुन्हु नइगु ज्वलं व चिकं बुइबलय् भीत छु फाइदा दइ धयादिसैं । ४. वज्रयोगिनी जात्राया बयान यानादिसैं । ५. यैयाः जात्रा ग्वःन्हयंक माने याइगु जात्रा छः ? ६. लाखे व पुलुकिसिया किपा च्वयादिसैं । ७. पुन्हकुन्हु छु छु याइ बयान यानादिसैं । ८. दी प्याखं व महाकाली प्याखबारे बयान यानादिसैं । ९. महाभयबारे छिं स्पूगु खं धयादिसैं । १०. छिगु छैया छेदि छु छु सामान तथातःगु दु ? ११. भकारी छेदि ज्वलं खःला? १२. छिं तपाःलं गन गन खनादिया ? १३. ज्वारिकोट गन पुनी वा फी ?	२६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
३. संस्कार	१६. मचायात जा नकेगु (मचा जंक्व) बारे बयान थायेफैगु १७. मह जा: नकेगुबारे बयान थायेफैगु	१. मचा जंक्व, मह जा:	१. मचा जंक्वया किपा व भिडियो क्लिप्स २. मह जा: नकाच्वंगु किपा	१. मचा जंक्वया छसिकथं विधिया बयान यानादिसै । २. थकालिनिसें मचायात खीर नकेगु व गणेद्य:थाय् यंकीगुबारे बयान यानादिसै । ३. मह जा: नकाच्वंगु किपा कयना खैल्हाबल्हा यानादिसै ।	१. मचा जंक्वया विधि बयान यानादिसै । २. जंक्वबलय् मचायात छु छु तिसा तिकी ? ३. मह जा: नकेगु धका: सुयात नकी?	८
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१८. प्यम्ह गणेद्य: प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायणद्य: म्हसीकेफैगु १९. त्रिपुरेश्वर महाद्य:याबारे बयान थायेफैगु	१. प्यम्ह गणेद्य: (चन्द्र, सूर्य, कार्य, क्वथेना), प्यम्ह करुणामय (जनबाहा:द्य:, च्वभाद्य:, बुंगद्य:, नाला करुणामय:) प्यम्ह नारायण द्य: (चांगु, इचंगु, शेष, बिशाबु) २. त्रिपुरेश्वर महाद्य:	१. प्यम्ह गणेद्य:, प्यम्ह करुणामय, प्यम्ह व नारायणद्य:या किपा वा भिडियो क्लिप्स २. त्रिपुरेश्वर महाद्य:या किपा वा भिडियो क्लिप्स	१. प्यम्ह गणेद्य:, प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायणद्य:या नां छु छु ख: ? गन गन दु ? विशेषता छु छु दु ? आदियाबारे खैल्हाबल्हा यानादिसै । २. ब्वनेकुथी नापसं ला:गु प्यम्ह गणेद्य:, प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायण द्य:या थाय् मस्तयत् भ्रमण याकादिसै । ३. त्रिपुरा सुन्दरी दयेकुगु त्रिपुरेश्वर महाद्य:याबारे खैल्हाबल्हा व अवलोकन याकादिसै ।	१. प्यम्ह गणेद्य: छु छु ख: ? गन गन दु ? २. प्यम्ह करुणामयद्य: छु छु ख: ? गन गन दु ? ३. प्यम्ह नारायणद्य: छु छु ख: ? गन गन दु ? ४. त्रिपुरेश्वर महाद्य:या किपा च्वयादिसै ।	१२
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२०. नक:मिया ज्याबारे बयान थायेफैगु २१. ल्वहंक:मिया ज्याबारे बयान थायेफैगु	१. नै सम्बन्धि ज्या याइपिं २. ल्वहया सामान दयेकीपिं ल्वहंक:मि	१. नैयागु ज्वलं (चुपि, कुई, बाता, कराइ, चिम्ता...)या किपा २. ल्वहया ज्या यानाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१. छिं स्पूगु नैयागु ज्वलं छु छु दु धका: बोर्डय् टिपे याका: बैगलय्, कोठाय्, छै दुने, छै पिने, ब्वनेकुथिइ छु छु दु धका: खैल्हाबल्हा यानादिसै । २. मस्तयसं मखंगु ज्वलं जूसा किपा क्यनेगु, किपा मदुसा बोर्डय किपा च्वयादिसै । ३. नैयागु ज्वलया नां व ज्यायाबारे खैल्हाबल्हा यानादिसै । ४. ल्वहया द्य:, ल्वहमा दयेकाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप कयना: ल्वहया सामान दयेकाच्वंगु सीप अवलोकन याकादिसै । ५. ल्वहंतय् किय्या: दयेकातगु देग:, द्य:, शिलालेख, ल्वहीहति आदिया अवलोकन याकादिसै ।	१. छिगु छैय् नैयागु छु छु ज्वलं दु? नां च्वयादिसै । २. नैयागु ज्वलं सुनां दयेकी ? ३. छै पिने छ्यलीगु ज्वलं छु छु ख: ? ४. ईचा छु यायेत छ्यली ? ५. ल्वहंतय् किय्या: दयेकात:गु छु छु द्य: छिं खना ? ६. ल्वहंक:मिं छु छु ज्याभ: छ्यली ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
६. नैतिक शिक्षा	२२. ज्ञानगुणया खँ धायैफैगु २३. सिद्धार्थया बुद्धत्व प्राप्तिकारे बयान २४. न्याम्ह थाकुलि व नकिं नकिंबारे बयान यायैफैगु	१. थः सिबे थकालि पिनिगु ज्ञानगुणया खँ न्यानाः थः सिबे क्वकालिपिंत ज्ञानगुणया खँ धायैगु २. सिद्धार्थया बुद्धत्व प्राप्तिकारे ३. न्याम्ह थाकुलि व नकिं	१. चार्ट पेपरय् च्वयातःगु ज्ञानगुणया वाक्यत २. बुद्धया बुद्धत्व प्राप्ति सम्बन्धी च्वसु व किपा	१. शिक्षाप्रद ज्ञानगुणया खँ दुगु बाखं, च्वसु, च्वखँ आदि न्यंका बियादिसँ । २. चार्ट पेपरय् च्वयातःगु ज्ञानगुणया वाक्यत बयान याकादिसँ । ३. सिद्धार्थ कुमारया प्रवज्या, राजगृहनगर गमन, बिम्बिसार जुजुलिसे नापलाःगु, तपस्वीपिनिगु आश्रम, दुष्कर चर्या, मध्यम प्रतिपदा, सुजाताया दान, बोधिसिमा क्वय् बोधिसत्व, बुद्धत्व प्राप्तिबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ । ४. न्याम्ह थाकुलि व नकिंत गन गय् यानाच्वनी व इमिगु ज्याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. छिं स्युगु न्यागु ज्ञानगुणया खँ धयादिसँ । २. बुद्ध बुद्धत्व प्राप्त याःगु बारे बयान यानादिसँ । ३. न्याम्ह थाकुलि व नकिं छाया तयेमाःगु जुइ ?	१०
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२५. धः, खुसि, सागर, महासागरबारे धायैफैगु	१. धः, खुसि, सागर, महासागर	१. धः, खुसि, सागर, महासागरया किपा व भिडियो क्लिप्स	१. किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः धः, खुसि, सागर, महासागरया बनोट, महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. धः, खुसि, सागर, महासागरया बनोट व महत्त्वबारे बयान यानादिसँ ।	४
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२६. ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायैफैगु २७. दांगुंग कासा मिहतेफैगु	१. ब्वनेकुथि सुचुकुचु २. दांगुंग कासा	१. ब्वनेकुथि सुचुकुचु यानाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स २. दांगुंग कासा मिहताच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१. ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत छु यायेमाः खँल्हाबल्हा यायां तिथि व ई क्वःछिनादिसँ । २. ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत ज्याया जिम्मेवारी बियादिसँ । ३. ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत माःगु ज्वलं चूलाकादिसँ । ४. पिहां वःगु फोहर व्यवस्थापन याकादिसँ । ५. सुचुकुचु ज्या सिधेके धुंकाः थःगु म्हा सुचुकुचु याकादिसँ । ६. दांगुंग कासा मिहताकादिसँ ।	१. ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत छु यायेमाः? छीसकथं च्वयादिसँ । २. दांगुंग कासा मिहताः क्यनादिसँ ।	१४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
९. व्यक्ति म्हसीका	२८. शंखधर साख्वाः, धुस्वां साय्मि, नारायणगोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन व कमलप्रकाश मल्ल म्हसीके फ़ैगु व वय्कःपिनिगु योगदानबारे धाय्फ़ैगु	१. शंखधर साख्वा, धुस्वां साय्मि, नारायण गोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन व कमलप्रकाश योगदान	१. शंखधर साख्वाः, धुस्वां साय्मि, नारायण गोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन व कमलप्रकाश मल्लया कृपा, वय्कःपिनिगु कृति व भिडियो विलप्स	१. शंखधर साख्वाःया योगदानबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. धुस्वां साय्मिया साहित्यिक यात्रा व कृतिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. नारायणगोपाल गुरुवाचार्यया सांगीतिक यात्राबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४. धम्मवती गुरुमां मिसा भिक्षुतय्त स्थापित याःगुली वय्कःया देनबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. कृष्णभाइ महर्जन वाद्य गुरु नापं नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानया प्राज्ञ जूगु बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ६. कमलप्रकाश मल्लया देनबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७. नारायणगोपालया म्ये छुपु हायेकादिसँ ।	१. शंखधर साख्वाःया योगदान छु दु ? २. वय्कःयात छाय् नेपाल संवत्या प्रवर्तक माने याःगु खः ? ३. धुस्वां साय्मिया साहित्यिक यात्रा व कृतिबारे छिं स्पूगु खँ धयादिसँ । ४. नारायणगोपालयात छाय् स्वरसम्राट धाःगु खः ? ५. नारायणगोपालया म्ये छुपु हालादिसँ । ६. धम्मवती गुरुमां व कृष्णभाइ महर्जनपिनिगु देनबारे बयान यानादिसँ । ७. कमलप्रकाश मल्ल छुकी नां जाः ?	१०
१०. लिपि	२९. नेपाल लिपिं ट निसै ज्ञ तक च्वयेफ़ैगु ।	१. नेपाल लिपिया ट निसै ज्ञ तक	१. मेटा कार्डय् च्वयातःगु ट निसै ज्ञ तक	१. मेटा कार्ड क्यनाः ट,टा, ... यानाः ज्ञ,ज्ञा ..... तक च्वकादिसँ ।	१. क,का,.... यानाः ज्ञ, ज्ञा ..... तक च्वयादिसँ ।	१८

तृतीया न्यागू (५)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपुत न्यनाः म्हसीकैगु	१. नखःचखः २. गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपुत न्यनाः म्हसीके	१. नखःचखः या किपा २. गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपुया चार्ट	१. थःत यःगु नखः चखःयाबारे मस्तय् बिचय् खँल्हाबल्हा याकादिसैं । २. गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपुया चार्ट क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. स्वन्ति नखःयाबारे खँ स्त्यूगु खँ धयादिसैं । २. गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपु चव्यादिसैं ।	४
(न्ववाये)	३. छैय् दइगु बसुजाः ज्वलंया नां धायेकैगु ४. न्यय्छाःनिसैं न्हयगःतक धायेकैगु ५. थी थी सिसाबुसा व वाउँचाया नां धायेकैगु ६. पुजाभलय् तइगु ज्वलंया नां धायेकैगु	१. छैय् दइगु बसुजाः ज्वलं २. न्यय्छाःनिसैं न्हयगःतकया ल्याः ३. थी थी सिसाबुसा व वाउँचाया नां ४. पुजाभलय् तइगु ज्वलंया नां	१. छैय् दइगु बसुजाः ज्वलंया किपा व नां दुगु मेटाकाई २. न्यय्छाःनिसैं न्हयगःतकया ल्याः दुगु चार्ट ३. थी थी सिसाबुसा व वाउँचा दुगु किपा व नां दुगु मेटाकाई ४. पुजाभलय् तइगु ज्वलंया किपा व नां दुगु मेटाकाई ५. चाकलाःगु भ्वं (दक्व मस्तय्त), भ्वं (१" x १") ५ गू दरं दक्व मस्तय्त	१. छैय् दइगु बसुजाः ज्वलंया किपा क्यना नां धायेकादिसैं । किपा व नां दुगु मेटाकाई क्यनाः ज्वःलाकेगु कासा मिहतकादिसैं । २. चार्ट क्यनाः न्यय्छाःनिसैं न्हयगःतक ल्याः धायेकादिसैं । मस्तय्गु न्यागु पुचः दयेकाः छा पुचलं ल्याःया न्हयसः न्यकेगु व मेगु पुचलं बोर्डय् च्वकेगु, मिले जूसा १ ल्याः बिगु, अथे हे मेगु पुचलं न्हयसः न्यकाः मेगु पुचःयात ल्याः च्वकेगु कासा याकादिसैं । ३. थी थी सिसाबुसा दुगु किपा क्यनाः नां धायेकादिसैं । किपा व नां दुगु मेटाकाई क्यनाः ज्वःलाकेगु कासा मिहतकादिसैं । अथेहे थी थी वाउँचाया किपा व नां दुगु मेटाकाई क्यना ज्वःलाकेगु कासा मिहतकादिसैं ४. पुजाभलय् तइगु ज्वलंया किपा क्यनाः नां धायेकादिसैं । भ्वंयागु पुजाभः दयेके बियादिसैं । उकी तइगु ज्वलंया नां भ्वंकुचाय् च्वकाः पुजाभलय् तयेकादिसैं । किपा व नां दुगु मेटाकाई क्यनाः ज्वःलाकेगु कासा मिहतकादिसैं ।	१. छिगु छै दुगु न्याता बसुजाःया नां धयादिसैं । २. ७७ यात खँवःलय् गुलि धाइ ? ३. प्यता सिसाबुसाया नां धयादिसैं । ४. छितः यःगु नित्ता वाउँचाया नां धयादिसैं । ५. पुजाभःलय् तयमाःगु न्याता ज्वलंया नां धयादिसैं ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(बन्ने)	७. गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँवः ब्वनाः धायैफैगु ८. हे माकः जंगली माकः.... म्ये ब्वना हालैफैगु	१. गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपु म्हासीका २. हे माकः जंगली माकः.... म्ये	१. गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपु दुगु चार्ट २. हे माकः जंगली माकः.... म्येया रेकर्ड	१. गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपु चार्ट २. हे माकः जंगली माकः.... म्ये न्यंकाः हायेकादिसैं ।	१. गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपु खँवः व स्वपु खँपु च्वयादिसैं । २. हे माकः जंगली माकः.... म्ये गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँवः व खँपु च्वयादिसैं ।	५
(च्वये)	९. गथांमुगःया बारे बयान यानाः च्वयेफैगु	१. गथांमुगः	१. गथांमुगःया कृपा व भिडियो क्लिप	१. गथांमुगःया कृपा व भिडियो क्लिप कथनाः श्रुतिया बारे बयान याकाः च्वकादिसैं ।	१. गथांमुगःया बारे छिं स्पुगु खँ च्वयादिसैं ।	५
२) नखःचःख व भेषभूषा	१०. गथांमुगः चःहेबारे बयान यायेफैगु ११. न्हयगां जात्राबारे बयान यायेफैगु १२. होलीबारे बयान यायेफैगु १३. कु छ्वयेगुबारे बयान यायेफैगु १४. सगं ज्वलं व मचा जंक्व ज्वलया नां व ध्वबारे बयान यायेफैगु १५. बालाचःःहेबारे बयान यायेफैगु	१. दुवातय् न्हायपं कथि म्हाचिनाः स्वपलाः दयेकाः यानापु ख्वाःपाः तयाः तःगु गथांमुगः व ध्वबारे धापू २. नँअंगू न्हयाइगु, नँया स्विकं मूलुखाय् ताइगु ३. राक्षसकथं खुसिइ वाइगु ४. न्हयगां जात्रा ५. होली ६. बौया ख्वाः स्वये, मांया ख्वाः स्वये, किजापूजा आदिबलय् छ्वैगु कु ७. सगं ज्वलं (वः, खँ, न्या, ला, अय्लाः वा ध्वं) पञ्च तत्व, भिज्याय् बीगु मचा जंक्व ज्वलं (थाय्भु नकेगु, तिसा, वसः) ८. बालाचःःहे	१. गथांमुगःया कृपा, गथांमुगः सम्बन्धी शीथी बाखं मुना २. न्हयगां जात्राया कृपा ३. होली सम्बन्धी कृपा ४. बौया ख्वाः स्वये, मांया ख्वाः स्वये, किजापूजा आदिबलय् छ्वैगु कुया कृपा ५. सगं ज्वलं (वः, खँ, न्या, ला, अय्लाः वा ध्वं)या कृपा वा मोडेल ६. मचा जंक्व ज्वल (थाय्भु नकेगु, तिसा, वसः)या कृपा वा मोडेल ७. बालू वनाच्चंगु कृपा	१. मस्तयसं स्पुगु खँयात जोडे यानाः गथांमुगःया बारे शीथी धापू बाखं (बाखं मुनाया आधारय्) कनादिसैं । २. गथांमुगःखुनु छँय् छँय् सुचुकुचु याइगु व नँया अंगू न्हयाइगु व मूलुखाय् नकिं ताइगु विशेषताबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ३. गथांमुगःयात बहनी खुसिइ वाछ्वैगु विधिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ४. बनेक्वथाय् गथांमुच चन्हेया प्रयोगात्मक ज्या याकादिसैं । ५. न्हयगां जात्रायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ६. होली सम्बन्धी बाखं न्यंकादिसैं । शुकीया महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ७. कृपा कथनाः कु गबले गबले गन यंकी व कुलय् छु ज्वलं तइ खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. गथांमुगःया कृपा च्वयादिसैं । २. नँयागु अंगू छाय् न्हयाय्माः? ३. न्हयगां जात्राबारे छिं स्पुगु खँ च्वयादिसैं । ४. होली छाय् मिहती ? ५. कु गबले गबले गन यंकी ? कुलय् छु दइ ? ६. छिं छँय् सगं गबले नया दियागु खः ? खँय् सगलय् छु छु ज्वलं दइ ?	२८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
२. नख:च:ख व भेषभूषा				<p>८. किका वा मोडेल कयना ब्वनेकवथाय् भव्यागु सगं ज्वलं (नां नापं चवया) दयेके बियादिसैं । छसिकथं मस्तयूत सगं बिके बियादिसैं ।</p> <p>९. किका वा मोडेल कयना: मचा जंक्व ज्वलंयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।</p> <p>ब्वनेकवथाय् मचाजंक्वया प्रयोगात्मक ज्या याकादिसैं ।</p> <p>१०. किका कयना बालू वनेगुया महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।</p>	<p>७. मचा जंक्व ज्वलंल्य् छु छु तइ ?</p> <p>८. बालू छाया वनी ?</p>	
३. संस्कार	<p>१६. व:ला:, कयतापुजा, बरे छुइगुबारे धायैफैगु</p> <p>१७. इहि, बाह्रा:बारे धायैफैगु</p>	<p>१. व:ला:, कयतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्रा:</p>	<p>१. व:ला:, कयतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्रा: तयेधुकूपि मस्तालिसे थ:थ:गु अनुभव धायैके बीगु ।</p> <p>२. छसिकथं व:ला:बलय् छु छु याइ, विधि न्यनेकने यायेगु । व:ला: त:गु किका व भिडियो क्लिप्स कयना: थ:थितिपिनिगु ज्याया नं खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।</p> <p>३. अथेहे कयतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्रा:या नं खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।</p>	<p>१. व:ला: याइबलय् छु छु याइ?</p> <p>२. कयतापुजा याये छुहु न्हय: छु छु याइ?</p> <p>३. बरे छुइगु, इहि व बाह्रा: ग्व:न्हुतक याइ?</p> <p>४. थ्व संस्कारय् मां अबुया ज्या छु छु दइ? सुरंनिसैं अन्त तकया बयान यानादिसैं ।</p>	६	

क्षेत्र	शिकाइ अपलाब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१८. सतः (मरु), फल्चा व छ्वास म्हासीकेफैगु १९. महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः) बारे धायैफैगु २०. चावहीया चारुमति विहारबारे बयान यायेफैगु	१. सतः, फल्चा, छ्वास २. महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः) ३. चावहीया चारुमति विहार	१. सतः, फल्चा, छ्वासया किका व भिडियो विलप्स २. महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः) या किका ३. चावहीया चारुमति विहारया किका	१. सतः (मरु), फल्चा, छ्वासया किका व भिडियो विलप्स कयना: म्हासीका बियादिसँ । २. मस्तयसं खंगु सतः, फल्चा, छ्वासबारे अनुभव न्येगु व गन गन सतः, फल्चा, छ्वास छु छु यायेत छ्यली खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. किका कयना महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः)याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४. किका कयना चारुमति विहारयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. च्वय वियातःगु सम्पदाया भ्रमण याकादिसँ ।	१. सतः, फल्चा, छ्वासया परिचय बियादिसँ । २. सतः, फल्चा, छ्वास छु छु यायेत छ्यली? ३. मरु सतः, लुकु फल्चा गन दु? ४. कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः व चारुमति विहारयाबारे छिँ स्युगु खँ धयादिसँ ।	१२
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२१. सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे बयान यायेफैगु २२. घरेलु उद्योग (७ गू चिकं साः)बारे बयान यायेफैगु २३. नेवाः बाजंया नां धायैफैगु	१. सिजःकःमि (तम्बः) व लुँकःमि (बरे), ज्याभः, २. घरेलु उद्योग (चिकं साः) ३. शीथी नेवाः बाजं (धिमे, धाः, खिं, बय, तिछु, भुस्याः, नायीखिं ... आदि)	१. सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे किका व भिडियो विलप २. घरेलु उद्योग (चिकं साः)या किका व भिडियो विलप ३. शीथी नेवाः बाजंया किका वा मोडेल	१. सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे किका व भिडियो विलप कयना: उमिगु सीप सम्बन्धी खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. वयकःपिसं छ्यलाच्वंगु ज्याभःयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. घरेलु उद्योग (७ गू चिकंसाः) व लायकूसाः त्वालय् च्वंगु साःयात लायकूसाः धाइगु बारे बयान यानादिसँ । ४. शीथी नेवाः बाजंया किका कयना नां धायैकादिसँ । बाजंया धुकुतिया भ्रमण याका बाजं थाकेगु कुतः यानादिसँ ।	१. सिजःकःमि व लुँकःमि गज्याःगु ज्या याइ? २. वयकःपिसं दयेकादीगु ज्वलंया न्यागू नां धयादिसँ । ३. छिगु त्वालय् छु छु घरेलु उद्योग दु ? चिकसाः नं दु ला ? ४. न्यागू नेवाः बाजंया नां धयादिसँ ।	८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
६. नैतिक शिक्षा	२४. थःपिसं यायेमाःगु विधि व्यवहारबारे बयान यायेफैगु २५. बहुजन हिताय बहुजन सुखायबारे बयान यायेफैगु २६. गुथिबारे धायैफैगु	१. नखःचखः हनेगुबारे म्हायामस्तयत् सःतेगु नखत्या २. बहुजन हिताय बहुजन सुखायया अर्थ गुथि ३. गुथि	१. मोहीन नखत्या, स्वन्ति, यःमरि...आदि नखत्या च्वथातःगु प्लेकार्ड २. गुथि न्यायेका च्वंगु किपा व भिडियो विलप्स	१. नखःचखः हनेगुबारे म्हायामस्तयत् सःतेगु...आदि व्यवहार यायेमाःगु बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । मस्तयत् प्लेकार्ड ज्वंका नखत्या सःतेगु प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ । २. बहुजन हिताय बहुजन सुखायया अर्थ खँल्हाबल्हा यायां बकृत्वकला कासा याकादिसँ । ३. किपा व भिडियो विलप्स क्यनाः गुथिया महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४. ब्वनेक्वथाय गुथियाबारे प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ ।	१. नखत्या छाय् सःतेमाःगु ? २. बहुजन हिताय बहुजन सुखायबारे बयान यानादिसँ । ३. छिक्रपिनगु गुथिबारे मां अबुयाके न्यनाः थुक्रियाबारे परियोजना ज्या बियादिसँ ।	१०
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२७. चा, फि व ल्वहंया बनोट, प्रयोग व महत्त्व यायेफैगु	१. चा, फि व ल्वहंया बनोट, प्रयोग व महत्त्व	१. चा, फि व ल्वहंया नमना, किपा, भिडियो विलप्स	१. किपा व भिडियो विलप्स क्यनाः चा, फि व ल्वहंया बनोटबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. वनस्पति म्वायेत चा हे माःगु व प्राणीतयत् वनस्पति माःगु खः । हरेक प्राणी व वनस्पतितयत् अत्यावश्यक चाया बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. अथेहे फि व ल्वहंया बारे नं खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. छिं तरकारी गन पियादिया ? छाय् ? २. घौय् व वनस्पति मडुसा प्राणीत म्वाये फैला ? छाय् ? ३. फि गन दइ ? फि छु याइ ? लः गनं व गय् यानाः वयाच्वंगु दु ? ४. ल्वहं गन व गय् यानाः बने जुल ? ५. ल्वहंया प्रयोग गन गन व गथे याना जुयाच्वंगु दु ?	४

तरीगं खुगु (६)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य ढवली
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. थःथितियाबारे धायेफैगु ३. पाहांचःःहेपाखें कारक म्हासीकेफैगु	१. नेवाः कासा २. थःथिति ३. पाहांचःःहेपाखें कारकया म्हासीका	१. नेवाः कासाया नां दुगु चार्ट २. थःथितिया नां (पाजु, कका, माइला बा, निनि, ... आदि च्वयातःगु मेटाकार्ड ३. पाहांचःःहेपाखें कारक च्वयातःगु चार्ट ३. पाहांचःःहेयाबारे किपा व भिडियो क्लिप्स	१. नेवाः कासा दुगु चार्ट क्यना मस्तयत म्हातिं थःत यःगु कासाबारे खँल्हाबल्हा याकादिसैं । २. थःथितिबारेया मेटाकार्ड क्यना म्हातिं मस्तयगु थःथितिया वास्तविक नां धायेकादिसैं । ३. पाहांचःःहेपाखें कारक च्वयातःगु चार्ट क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. छि छु कासा यः व कासा गथेयाना म्हाति धकाः छि यःमह पासायात न्यनेकने यानादिसैं । २. निनिया भाःतयात छु धाइ ?	४
(न्ववाये)	४. पाहांचःःहेपाखें निपात व कारक धायेफैगु	१. पाहांचःःहेपाखें निपात व कारक धायेगु	१. पाहांचःःहेपाखें निपात व कारक च्वयातःगु चार्ट	१. चार्ट क्यना पाहांचःःहेपाखें निपात व कारक धायेकादिसैं ।	१. चार्टय् निपात व कारक क्यना धयादिसैं ।	६
(ब्बने)	५. न्हय्छ्याःनिसैं सच्चिछ्याःतक ब्वना धायेफैगु ६. छथू निथू निसैं भिथू तक ब्वना धायेफैगु ७. छतका, नितका निसैं भितका तक ब्वना धायेफैगु ८. च्वय न्ववायेगु खंत ब्वनेफैगु ९. जिमि बाज्यां मुलेतयाः... म्ये हालेफैगु	१. न्हय्छ्याःनिसैं सच्चिछ्याः तकया ल्याः २. छथू, निथू निसैं भिथू तक ३. छतका, नितका निसैं भितका तक ४. जिमि बाज्यां मुलेतयाः..... म्ये	१. न्हय्छ्याःनिसैं सच्चिछ्याः तकया ल्याःया चार्ट धायेकादिसैं । २. पाच्छे छथू, निथू निसैं भिथू तक च्वयातःगु चार्ट ३. छतका, नितकानिसैं भितका तक च्वयातःगु चार्ट, मेटाकार्ड वा दां ४. जिमि बाज्यां मुलेतयाः.... म्येया रेकर्ड	१. न्हय्छ्याःनिसैं सच्चिछ्याः तकया ल्याःया चार्ट क्यनाः ब्वंका धायेकादिसैं । २. पाच्छे छथू, निथू निसैं भिथू तक च्वयातःगु चार्ट क्यनाः ब्वंका धायेकादिसैं । ३. चार्ट, मेटाकार्ड वा दां क्यनाः दां ल्याः खाकादिसैं । ४. जिमि बाज्यां मुलेतयाः ..... म्ये हायेकादिसैं ।	१. ८३ यात ब्वनादिसैं । २. लाभा छथू, निथूयाना भिथूतक धयादिसैं । ३. छतका, नितकानिसैं भितका तक ब्वनादिसैं । ४. जिमि बाज्यां मुलेतयाः... म्ये हालेकादिसैं ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समाविष्ट सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समाविष्ट मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(चवथे)	१०. दां ल्याः खाया चवथेफैगु ११. पाहांचःहेयाबारे बयान याना चवथेफैगु	१. दां ल्याः खायेगु २. पाहांचःहेयाबारे बयान	१. ७७, ८२, ... ९९ दां चवथातःगु मेटाकार्ड २. पाहांचःहेया कृपा	१. मेटाकार्ड क्यनाः ल्याः खँवः चवकादिसँ । २. कृपा व भिडियो क्लिपस क्यनाः पाहांचःहेयाबारे बयान याकादिसँ ।	१. ७८ यात ल्याः खँवःलय् चवथादिसँ । २. पाहांचःहेबलय् छु छु द्यःया पुजा याइ ?	४
२) नखःचःख व भेषभूषा	१२. पाहांचःहे, सकिमना पुन्ह, ल्हति पुन्ह मेलाबारे बयान यायेफैगु १३. दशहरा माने यायेगुबारे बयान यायेफैगु	१. पाहांचःहे २. सकिमना पुन्ह ३. हलिमलि ब्वयेगु ४. ल्हति पुन्ह ५. दशहरा	१. पाहांचःहेबलय् लुकुमहाद्यः पुजा यानाच्वंगु, असनय् द्यःखः ल्वाकाच्वंगु कृपा व भिडियो क्लिपस २. हलिमलि ब्वयाच्वंगु कृपा व भिडियो क्लिपस ३. सकि व चाकुहिया कृपा ४. बालाजुइ २२ धाः हिति मेलाया कृपा व भिडियो क्लिपस ५. दशहराबारे च्वसु	१. पाहांचःहेया थीथी बाखं कनादिसँ । २. लुकुमहाद्यःया पुजा यानाच्वंगु कृपा व भिडियो क्लिपस क्यनाः उकिया पुजा ज्वलं व विधिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ३. ब्वनेकुथिया चौरय् गाःम्हुया लुकुमा द्यः द्येका दक्व मस्तयत्त भ्वयागु पुजाभः व पुजा ज्वलं द्येका पुज्याकादिसँ । ४. द्यःतय् खः ल्वाकेमाःगु बाखं कनादिसँ ५. असनय् द्यःखः ल्वाकाच्वंगु कृपा व भिडियो क्लिपस क्यनाः थुकिया महिमा खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. सकिमना पुन्हबलय् नइगु सकि व चाकुहियारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ६. हलिमलि ब्वयेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७. दाफा थयेगु, तुतः ब्वनेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ८. बालाजुइ २२ हितिइ म्वःल्हुयाः माने याइगु मेलाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ९. जामाच्च च्वकाय् च्वंगु बुद्ध द्यः दर्शन यानाः माने यायेगु मेलाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । १०. दशहरा नखः गय् यानाः माने याइ धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. पाहांचःहेबलय् लुकुमहाद्यःयात छु छु छुइ ? २. द्यःयात लाभा छाया छुइगु खः ? ३. पाहांचःहेबलय् छाया अजः उलेमाःगु खः ? ४. असनय् द्यःतय् खः छाया ल्वाकेमाःगु ? ५. सकि व हिसकिइ छु पा ? ६. बालाजु मेला व जामाच्च मेला गबले माने याइ ? ७. बालाजु मेला व जामाच्च मेलाया महत्त्व छु छु डु ? ८. दशहरा नखः गय् यानाः माने याइ ?	१६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावि सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावि मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
३. संस्कार	१४. जाभू व सीका: भवय्या महत्त्वबारे बयान यायेफैगु	१. जाभू व सीका: भवय्	१. जाभू व सीका: भवय्या नसा ज्वलंया क्पिपा	१. जाभू व सीका: भवय् छाय् याइ धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. जाभू व सीका: भवजय् तइगु नसा ज्वलंया बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. जाभू व सीका: भवय् छाय् याइ? २. जाभू व सीका: भवजय् तइगु नसा ज्वलंया नां च्वयादिसँ ।	४
	१५. इही, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलंया नां धायेफैगु व थवया महत्त्वबारे धायेफैगु ।	१. इहि, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलं	१. इहि, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलंया क्पिपा	१. इही, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलंयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. इही, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलंया महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. इही, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलंया नां च्वयादिसँ । २. इही, कयतापुजा व बरे छुइत मा: गु ज्वलंया नां च्वयादिसँ ।	६
	१६. इहिपा (भमचा ल्हा: वनेगु, ग्वय् बीगु, लाखा बीगु, लँ स्व: वनेगु, भमचा दुकायेगु व त्वकैगु) बारे बयान यायेफैगु	१. खँ क्व: छीगु, २. ग्वय् यंकेगु, ३. इहिपाया संस्कार यायेगु	१. इहिपाया विधिपा क्पिपा व भिडियो क्लिप्स	१. इहिपाया विधिपा क्पिपा व भिडियो क्लिप्स कयना: खँ क्व: छिइगु, ग्वय् यंकेगु व इहिपाया संस्कारबारे छिसिकथं खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. ब्वनेक्वथाय् खँ क्व: छिइगु, ग्वय् यंकेगु व इहिपाया संस्कारबारे छिसिकथं मस्त संलग्न याना: प्रयोगात्मक ज्याभूव: यानादिसँ ।	१. इहिपाया स्वगू मुख्य ज्या बयान यानादिसँ । २. इहिपाया संस्कारबारे छिसिकथं बयान यानादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समाहित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समाहित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१७. पीठ व अजिमा घा:बारे बयान यायेफैगु १८. वास्या:घा: म्हेपी अजिमा, तोर: अजिमाबारे बयान यायेफैगु १९. प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक) बारे बयान यायेफैगु २०. राममन्दिर (३२ पुतली), घ: (श्रीघ:, न्हूघ:) बारे बयान यायेफैगु	१. पीठ व अजिमा घा: २. वास्या:घा: म्हेपी अजिमा व तोर: अजिमा ३. प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक) ४. राममन्दिर (३२ पुतली), घ: (श्रीघ:, न्हूघ:)	१. पीठया किका, अजिमाघा:या किका २. वास्या:घा: म्हेपी अजिमा व तोर: अजिमा ३. प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक) या किका व थ्वबारे च्वसु ४. राममन्दिर (३२ पुतली), घ: (श्रीघ:, न्हूघ:) या किका	१. अष्टमातृका व नवदुर्गायात शक्ति देवीया रूपय् शुङ्केगु व शुपिं घा:या बासस्थानयात पीठ कथं कयात:गुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. श:थ:गु आस्थाकथं पीठपुजायात सतीदेवीया शीथी रूप धका: धया वयाच्चंगु व मसानपाखे पलिस्था याना वयाच्चंगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. पीठयात गुलिसिन दुर्गाया शीथी रूपकथं नं कयाच्चंगुबारे खँ न्त्यथनादिसँ । ४. गुणकामदेवं च्यागू कुनय् अष्टमातृका देवी पलिस्था याना: खड्ग आकारय् येँ देय् दयेकुगु धयात:गु दु । उम्ह च्याम्ह दे रक्षक घा:यात दे सुरक्षित याइपिं घा:या रूपय् नेवा:तय्सं अजिमा नां त:गुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. अष्टमातृका, वास्या:घा:, म्हेपी अजिमा व तोर: अजिमायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ६. प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक)या बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७. किका कयना: राममन्दिर (३२ पुतली) व घ: (श्रीघ:, न्हूघ:) बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. पीठ धा:गु छु ख: ? २. अजिमा घा:बारे खँ स्यूगु खँ बयान यानादिसँ । ३. खँ खनादियागु छम्ह भगवती घा:याबारे बयान यानादिसँ । ४. राममन्दिर (३२ पुतली) व घ: (श्रीघ:, न्हूघ:) या बारे खँ स्यूगु खँ च्वयादिसँ ।	१४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावि सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावि मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२१. कैंयूक:मिया ज्याबारे बयान यायेफैगु	१. कैंयूक:मि (कंसाकार) या ज्या	१. कैंयूया ज्वलंत	१. कैंयूया ज्वलंत कयना: श्व ज्वलं कैंयूक:मितथसं नकमिं नैयागु ज्वलं दयेकीगु थें दयेकीगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. कैंयूक:मिया ज्याबारे बयान यानादिसैं ।	४
६. नैतिक शिक्षा	२२. परिवार म्हसीकाबारे बयान यायेफैगु २३. रितिथितिबारे बयान यायेफैगु	१. परिवारया म्हसीका २. रितिथिति (बै गलय्लाकां न्हयाना वनेमज्यू द्य:कुथिइ नसला कया: वनेमा:, द्य: पूजा यायेमा ... आदि)	१. परिवारया ज: पिनिगुबारे बयान, पोष्टर, पाम्प्लेट २. रितिथिति सम्बन्धी पोष्टर, पाम्प्लेट	१. परिवारया ज:पिनिगुबारे सामग्री बियात:गु ज्वलंत कयना: खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. भीगु समाजय् दुगु रितिथितिबारे स:स्यूपितं स:ता: मस्तलिसे खँल्हाबल्हा याकादिसैं ।	१. छिगु परिवारया ज: पिनिगु ज्या छु छु ख:? २. छिं स्युगु रितिथिति न्यागू ज्वयादिसैं ।	१०
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२४. सूर्ध:, चन्द्रमा व नगुया उत्पति व महत्वबारे बयान यायेफैगु	१. सूर्ध:, चन्द्रमा व नगुया उत्पति व महत्व	१. सूर्ध:, चन्द्रमा व नगु सम्बन्धी चार्ट, किपा व भिडियो क्लिप्स भिडियो क्लिप्स	१. सूर्ध:, चन्द्रमा व नगु सम्बन्धी चार्ट, किपा व भिडियो क्लिप्स कयना: शुक्रिया उत्पतिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. अथे हे शुक्रिया महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. सूर्ध:, चन्द्रमा व नगुया उत्पतिबारे बयान यानादिसैं । २. सूर्ध:, चन्द्रमा व नगुया भीगु जीवनय् छु महत्व दु बयान यानादिसैं ।	४
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२५. सेरे जुइगु ल्वय् (सेख, आउँ) व मजुइगु (मुटुल्वय्) ल्वय्बारेबयान यायेफैगु व सेरे जुइगु ल्वचं बचेजुइत यायेमा:गु खँबारे बयान यायेफैगु	१. सेरे जुइगु ल्वय् सेख, आउँ व सेरे मजुइगु मुटु ल्वय् २. सेरे जुइगु ल्वचं बचे जुइगु उपाय	१. ल्वय् (सेरे जुइगु व मजुइगु)बारे चे तनामूलक सन्देशया बयान, पोष्टर, भिडियो क्लिप्स	१. ल्वय् (सेरे जुइगु व मजुइगु) बारे चेतनामूलक सन्देशया बयान, पोष्टर, भिडियो क्लिप्स कयना: श्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. सेखं व आउँ ल्वय्याबारे मस्तय्सं स्युगु खँ धायेकादिसैं । २. ल्वचं बचे जुइत यायेमा:गु खँबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. सेरे जुइगु व मजुइगु ल्वय्तयगु नां च्वयादिसैं । २. ल्वचं बचे जुइत यायेमा:गु खँ छु छु ख: बयान यानादिसैं । ३. सेखं व आउँ ल्वचं बचेजुइत छु यायेमा: बयान यानादिसैं । ४. मुटु ल्वचं बचे जुइत छु यायेमा: ?	१८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
९. व्यक्ति म्हसीका	२६. दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध साय्मि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ, प्रेमबहादुर कसा: व मल्ल के. सुन्दरया योगदानबारे बयान यायेफैगु	१. दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध साय्मि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ, प्रेमबहादुर कसा: व मल्ल के. सुन्दरया योगदान	१. दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध साय्मि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ, प्रेमबहादुर कसा: व मल्ल के. सुन्दरयाबारे च्वसु	१. सामग्री उल्लेख जुयादीपिसं देसया नीतिं यानादीगु योगदानबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध साय्मि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्लया योगदान बयान यानादिसँ । २. गंगालाल श्रेष्ठ छग्यशहीद जुयादिल ? ३. दयावीर सिंह कंसाकार, प्रेम बहादुर कसा: व मल्ल के. सुन्दरया देन च्वयादिसँ ।	१०
१०. लिपि	२७. नेपाल लिपिं चिनाआख: छ्यला: खँ छधी च्वयेफैगु ।	१. नेपाल लिपिं चिनाआख:	१. नेपाल लिपिया चिनाआख:या चार्ट	१. नेपाल लिपिया चिना आख:या दसु बिना च्वकादिसँ । २. नेपाल लिपिं चिना आख: छ्यला: छगु खँधी च्वकादिसँ ।	१. नेपाल लिपिं न्यागू चिना आख: च्वयादिसँ। २. नेपालभाषाय् च्वयात:गु खँ छधी नेपाल लिपिं च्वयादिसँ ।	१६

तगिं न्हयगू (७)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. बूब: व बीब:याबारे न्यना धायेफैगु ३. स्वन्ति नख:पाखें कारक म्हसीकेफैगु	१. छँ, थाय्बाय् २. बूब: बीब: ३.कारक	१. छँ, थाय्बाय् च्वयात:गु चार्ट २. शीथी बूब: बीब:या क्रिया वा चार्ट ३. कारक चिं तयात:गु खँपुया चार्ट	१. मस्तयूत थ:गु छँ दुगु त्वा:, थाय्बाय् धायेकादिसँ । व थाय्या मन्तयूसं विशेषयाना: छु ज्या याइ ? खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २. शीथी बूब: बीब:या नां धायेकादिसँ । ३. चार्ट क्यना: उकी चिं तयात:गु थं स्वन्ति नख:पाखें कारकय् चिं तयेके बियादिसँ । थ्वबारे कासा मिहत्कादिसँ।	१. छिगु थाय्बाय् धयादिसँ । २. छिं स्यूगु न्याता बूब:या नां धयादिसँ । ३. स्वन्ति नख:पाखें छगु खँपु धया: उकी कारक चिं तयादिसँ ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(न्ववाये)	४. स्वन्ति नखःपाखें कारक धायैफैगु ५. सच्चिनिसें द्वःछितक धायैफैगु	१. स्वन्तिनखः पाखें कारक २. सच्चिनिसें द्वःछि ल्याः	१. स्वन्तिनखःया पाठया कारकत च्वयातःगु चार्ट २. सच्चिनिसें द्वःछितक ल्याः च्वयातःगु चार्ट	१. स्वन्तिनखःया कारक चार्ट क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. सच्चिनिसें द्वःछि तक ल्याःखाकादिसैं । ३. भिनिलाया दच्छि ..... म्ये मस्तयूत हायेकादिसैं ।	१. स्वन्ति नखःपाखें छ्मू खँपु च्वयाः उकी कारक चिं तथादिसैं । २. ५३४ यात खँपुइ धयादिसैं ।	६
(ब्वने)	६. छ्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक ब्वना धायैफैगु ७. छु, निपुनिसें भिपुतक ब्वना धायैफैगु ८. च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु ९. वा वयाच्चन पितिपिति ..... म्ये ब्वना हालैफैगु	१. छ्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक २. छु, निपुनिसें भिपु तक ३. वा वयाच्चन पितिपिति ..... म्ये	१. छ्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक च्वयातःगु चार्ट २. छू, निपू निसें भिपू तक च्वयातःगु चार्ट ३. वा वयाच्चन पितिपिति ..... म्येया रेकर्ड	१. मस्तयूत जाः नकेगु भाःपिया छकः नलकी छ्ये, निकः नल कि निप्ये यायां भिकः तक याकादिसैं । श्वबारे कासा मिहतकादिसैं । २. मस्तयूत कलम छू, निपू यायां भिपू तक धायैकादिसैं व नापं ब्वके बियादिसैं । ३. वा वयाच्चन पितिपिति ..... म्ये हायेकादिसैं ।	१. न्याप्ये जा नल धाःगु ग्वकः जा प्ये नल धाःगु खः ? २. सिन्का / / / / / ग्वःपु दु ? धयादिसैं । ३. वा वयाच्चन पितिपिति ..... म्ये हालैदिसैं ।	६
(च्वये)	१०. दांया ल्याः च्वयेफैगु ११. स्वन्तिनखःयाबारे च्वयेफैगु	१. सच्चिनिसें द्वःछि ल्याः २. स्वन्तिनखः	१. सच्चिनिसें द्वःछि दांया ल्याः च्वयातःगु चार्ट २. स्वन्तिनखःयाबारे किया व भिडियो क्लिप	१. सच्चिनिसें द्वःछि दां ल्याःखाकादिसैं । २. स्वन्तिनखःयाबारे बयान याका च्वकादिसैं ।	१. सच्चि निसें द्वःछि ल्याः च्वयादिसैं । २. स्वन्तिनखःयाबारे बयान यानादिसैं ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
२) नखःचःख व भेषभूषा	१२. खायुसंलूह, स्वन्तिनखः व थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राबारे बयान यायेफैगु	१. खायुसंलूह, स्वन्ति व थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी)	१. खायुसंलूह, खुनुह नयेगु खायु क्वाति ज्वलं व स्वन्ति नखः हेनेत माःगु ज्वलंया किपा व भिडियो विलप्स २. स्वन्ति नखःया किपा व भिडियो विलप्स ३. थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राया किपा व भिडियो विलप्स	१. बैशाख संलूहखुनुह क्वाति दायेकाः त्वनीगु जगुलिं (खायुक्वाति माःगु खाइच्वयो, कःछे, पालीभि, कुनबुं आदि) धाइगुबारे सामाग्री बियातःगु ज्वलं क्यनाः थुकिपा थ्व नसा दयेकीगुबारे व थ्वया बैज्ञानिक पक्षबारे खंल्हाबल्हा यानादिसैं । २. नेवाःतयगु अतिकं बिस्कुं स्वन्ति नखःया स्वन्ति हेनेत छीसकथं न्यान्हुकं याइगु ज्याभूवः किपा व भिडियो विलप्स क्यनाः खंल्हाबल्हा यानादिसैं । ३. न्हूदंबारे चर्चा यानादिसैं । ४. किपा व भिडियो विलप्स छीसकथं न्यान्हुकया विशेषता व महत्त्वबारे खंल्हाबल्हा यानादिसैं । ५. थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राया बारे किपा व भिडियो विलप्स क्यनाः खंल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. खायुसंलूहबारे छिं स्युगु खंया बयान यानादिसैं । २. स्वन्ति नखःयाबारे छ्गु परियोजना ज्या यानादिसैं । ३. थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी)या बारे छिं स्युगु खं च्वयादिसैं ।	८
	१३. दुदु च्यां च्यां जात्राबारे बयान यायेफैगु	१. दुदु च्यां च्यां जात्राया किपा व भिडियो विलप्स	१. दुदु च्यां च्यां जात्राया किपा व भिडियो विलप्स	१. थ्व जात्रा गन न्यायेकी व थुकिपाबारे किपा व भिडियो विलप्स क्यना खंल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. दुदु च्यां च्यां जात्रायाबारे छिं स्युगु खं च्वयादिसैं ।	४
	१४. इहिपाया भेषभूषाया नां धायेफैगु	१. इहिपाया भेषभूषाया नां किपा	१. इहिपाया भेषभूषाया किपा	१. इहिपाया भेषभूषाबारे मस्तयूसं स्युगु खंयात च्वकादिसैं । थ्वबारे परियोजना ज्या बियादिसैं ।	१. इहिपाया भेषभूषाया नां च्वयादिसैं ।	४
	१५. बैठक कोथाय् तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु	१. बैठक कोठा ज्वलं	१. लाम्पट, चकति, काकिचा, न्हार्यकं सजावट ज्वलं, समाःज्वलं आदि	१. मस्तयुगु बैठक क्वाथाय् दुगु ज्वलंया नां बोर्डय् च्वकेगु व ज्वलंया ज्या धायेके बियादिसैं ।	१. छिगु बैठक क्वाथाय् दुगु ज्वलंया नां च्वयादिसैं ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावि सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावि मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
३. संस्कार	१६. शाय्भु गबल्य व गयाना: नकी व महाभोग (पशुपति)बारे बयान यायेफैगु	१. शाय्भु व महाभोग	१. शाय्भु व थुकियात मा:गु ज्वलं, क्पिा व भिडियो विलप्स २. महाभोग सम्बन्धि च्वसु, क्पिा	१. शाय्भु नयाच्वंगु क्पिा व भिडियो विलप्स क्यना: थ्वया विशेषता व महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसेँ । २. पुन्हपतिकं पशुपतिइ द्य:यात नकीगु भव्य महाभोगया विशेषता व महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसेँ ।	१. शाय्भु गबले व गय् याना: नकी? थ्वया विशेषता व महत्त्व छु दु ? २. महाभोगबारे छिं स्युगु खँ बयान यानादिसेँ ।	६
	१७. बुराबुरि जंक्व (ज्या जंक्व:) (भीम रथारोहण, चन्द्रथारोहण, देवथारोहण, दिव्यथारोहण, व महादिव्यथारोहण) बारे बयान यायेफैगु	१. बुराबुरि जंक्व:	१. बुराबुरि जंक्वया क्पिा, भिडियो विलप्स	१. बुराबुरि जंक्वया क्पिा, भिडियो विलप्स क्यना: थ्वबारेया ज्या, विधि, महत्त्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसेँ ।	१. बुराबुरि जंक्व गबले, गय् याना: याइ ? २. शुकी परिवारया मेपिं दुज:पिनि छु भूमिका जुइ ?	६
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१८. १२ गू तीर्थया नां धायेफैगु १९. म्व:पता:द्य:, पकनाय्द्य:, भैरद्य: (पचली, काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव), महाका:द्य:, पा:ल्हा:द्य: बारे बयान यायेफैगु २०. शँवही व चकंद्य:बारे बयान यायेफैगु २१. तकती अजिमा व कल्लु (कलंकी) अजिमाबारे बयान यायेफैगु	१. १२ गू तीर्थया नां म्व:पता:द्य:, भैरद्य: पकनाय्द्य:, काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव, महाका:द्य:, पा:ल्हा:द्य: २. म्व:पता:द्य:, पकनाय्द्य: व भैरद्य: (पचली, काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव, महाका:द्य:, पा:ल्हा:द्य:) ३. शँवही व चकंद्य:बारे बयान यायेफैगु ४. तकती अजिमा व कल्लु (कलंकी) अजिमा	१. १२ गू तीर्थया नां च्वयात:गु चार्ट २. म्व:पता:द्य:, पकनाय्द्य: व भैरद्य: (पचली, काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव, महाका:द्य:, पा:ल्हा:द्य:) ३. शँवही व चकंद्य:या क्पिा व भिडियो विलप्स ४. शँवही व चकंद्य:या विशेषताबारे खँल्हाबल्हा यानादिसेँ । ५. तकती अजिमा व कल्लु (कलंकी) अजिमाया क्पिा	१. १२ गू तीर्थया नां च्वयात:गु चार्ट क्यना: थ्व गनगन दु धैगु शाय्बाय् नापं खँल्हाबल्हा यानादिसेँ । २. शैक्षिक सामग्रीइ बियात:गु द्य:तय्गु बारे गन गन दु व थुमिगु विशेषता बारे छीसकथं बयान याकादिसेँ । थ्वबारे परियोजना ज्या याकादिसेँ । ३. शँवही व चकंद्य:या क्पिा व भिडियो विलप्स क्यना थ्व शाय् व थुकीया विशेषताबारे खँल्हाबल्हा यानादिसेँ । ४. थ्वबारे परियोजना ज्या याकादिसेँ । ५. तकती अजिमा व कल्लु (कलंकी) अजिमाया क्पिा क्यना: खँल्हाबल्हा यानादिसेँ ।	१. १२ गू तीर्थया नां धयादिसेँ । २. म्व:पता:द्य:, पकनाय्द्य: व शैथी भैरद्य:पिं गन गन दु व थुमिगु विशेषता छु छु दु ? ३. शँवही व चकंद्य:याबारे छिं स्युगु खँ च्वयादिसेँ । ४. तकती अजिमा व कल्लु (कलंकी) अजिमाबारे छिं स्युगु खँ च्वयादिसेँ ।	१६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	समभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	समभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२२. ज्यापुतय्गु ज्याबारे बयान यायेफैगु	१. बुँज्या याइपिं	१. बुँज्या यानाच्चंगु	१. बुँज्या यानाच्चपिं ज्यापु तय्गुबारे मस्तय्सं स्यूगु खं न्हयथना: खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. ज्यापुतय्गु ज्या छु छु खः? २. ज्यापुतय्सं दीच्छयंक बुँइ याइगु ज्यायागु परियोजना ज्या यानादिसैं ।	४
६. नैतिक शिक्षा	२३. भिक्षा बीगु व कायेगुबारे धायेफैगु २४. दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिकाबारे बयान यायेफैगु	१. भिक्षा बीगु व कायेगु २. दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिका २. दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालि	१. भिक्षा बियाच्चंगु व कयाच्चंगु किपा व भिडियो क्लिप्स २. दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया किपा	१. मनूतय्सं भिक्षा बिया वयाच्चंगु व कया वयाच्चंगुया महत्वबारे प्रवचन याइपिं मनूतय्गु प्रवचन न्यंकादिसैं । २. भिक्षा बीगु व कायेगु हे तःधंगु धर्म खः धैगुबारे धेधेबल्ला: कासा याकादिसैं । ३. दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिका खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. भिक्षा धैगु छु खः? २. मन गय् याना: शान्त तयेगु ? बयान यानादिसैं । ३. दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिकाबारे बयान यानादिसैं ।	४
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२५. सुपाँय, ग्रहण व खानीया बनोट व महत्वबारे बयान यायेफैगु	१. सुपाँय, ग्रहण व खानी	१. सुपाँय, ग्रहण व खानी सम्बन्धी किपा व भिडियो क्लिप्स	१. सुपाँय, ग्रहण व खानी सम्बन्धी किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना: सुपाँय गय् याना: बने जुइ, सुपाँयया महत्व, ग्रहणया परिभाषा व खानीया बनोट नापं भरीगु जीवनय् खानीलिसे स्वापू दुगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. सुपाँय गय् बने जुइ? २. सुपाँचं भरीत छु छु फाइदा बियाच्चंगु दु? ३. ग्रहण गथे याना: जुइ? छिं स्यूगु ग्रहणबारे बयान यानादिसैं । ४. छिं स्यूगु खानी तयेगुबारे धयादिसैं । ५. खानी गय् याना: बने जुइ? ६. खानी भरीत छाग्य आवश्यक दु?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावि सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावि मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२६. क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय्बारे बयान यायेफैगु २७. कसरतबारे बयान यायेफैगु २८. से जुइगु ल्वय् खिचा कै व भवसा कै बारे व से मजुइगु ल्वय् चिनी ल्वय् (मधुमेह)बारे बयान यायेफैगु	१. क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय् कसरत २. से जुइगु ल्वय् खिचा कै व भवसा कैबारे व से मजुइगु चिनी ल्वय्	१. क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय् कर्पिं ल्वगितयगु क्पिपा २. क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय्या लक्षण व बचे जुइगु उपाय च्वयातःगु चार्ट ३. शीथी कसरतया चार्ट, क्पिपा व भिडियो विलप्स ४. से जुइगु ल्वय् खिचा कै व भवसा कैबारे व से मजुइगु ल्वय् चिनी ल्वय्बारे च्वसु, क्पिपा व भिडियो विलप्स	१. क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय् कःपिनिगु क्पिपा क्यना शुमिगु शारीरिक अवस्था गथे च्वं खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. चार्ट क्यना थ्व ल्वय्या लक्षण व ल्वचं बचे जुइगु उपायबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३. सामाग्री बियातःगु क्यनाः कसरत धाःगु छु, भीत छाय् आवश्यक दु आदि बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४. मस्तय्त थःगु छँ कसरत यायेगु व दुजःपित नं कसरतया महत्त्व थुइकाः संलग्न याकेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५. से जुइगु ल्वय् खिचा कै व भवसा कैबारे व से मजुइगु चिनी ल्वय्बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. क्षयल्वय् व कुष्ठल्वय् कर्पिं मनूत गथे यानाः म्हसीके फइ ? २. क्षयल्वय् व कुष्ठ ल्वय्या लक्षण व ल्वचं बचे जुइगु उपायबारे बयान यानादिसँ । ३. कसरत धैगु छु खः ? ४. थ्व सकस्यां हे यायेमाःगु छाय् जुइ ? बयान यानादिसँ । ५. खिचा कै, भवसा कै व चिनी ल्वय् (मधुमेह) ल्वय्बारे बयान यानादिसँ ।	१८
९. ब्यक्ति म्हसीका	२९. धर्मादित्य धर्माचार्य, पद्मरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, चिनीयालाल सिंह, कृष्णहरी मूल व डा. जनकलाल बैद्य यायेफैगु	१. धर्मादित्य धर्माचार्य, पद्मरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, कृष्णहरी मूल व डा. जनकलाल बैद्य यायेफैगु	१. धर्मादित्य धर्माचार्य, पद्मरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, कृष्णहरी मूल व डा. जनकलाल बैद्य यायेफैगु	१. वय्कःपिनिगु कृतित ब्वके बियादिसँ । २. वय्कःपिनिगु योगदानयात भूसिं गय् यानाः तिबः बिइफैगु धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. वय्कःपिनिगु योगदान छु छु दु ? २. वय्कःपिनिगु योगदानयात छिं गय् यानाः ब्वलंके फै ? बयान यानादिसँ ।	१०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१०. लिपि	३०. रञ्जना लिपि मा आखः, बा आखः, इवः आखः व चिना आखः च्वयेफैगु	१. रञ्जना लिपि मा आखः, बा आखः व इवः आखः	१. रञ्जना लिपिया मा आःख, बा आखः व इवः आखःया चार्ट	१. सामग्री बियातःगु चार्ट क्यनाः आखःत च्वकादिसै ।	१. रञ्जना लिपि मा आखः, बा आखः व इवः आखः च्वयादिसै ।	१८

तरिं च्यागु (द)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१) भाषा (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. नसात्वँसाःया नां न्यनाः धायेफैगु ३. मोहनि नखःपाखें विभक्ति म्हसीकेफैगु	१. न्हू दँया गतिविधि २. नसात्वँसाःया नां ३. मोहनिनखः पाखें विभक्ति	१. न्हू दँया गतिविधिबारे किया, भिडियो क्लिप्स २. नसात्वँसाःया किया ३. मोहनिनखः पाखें विभक्ति च्वयातःगु चार्ट	१. निम्ह मस्तय् बिचय् न्हू दँ कुन्हु याइगु गतिविधिबारे खँल्हाबल्हा याकादिसै । २. किपाय् बियातःगु नसात्वँसाःया नां मस्तयत धायेकादिसै । ३. चार्ट क्यना मोहनिनखः पाखें मस्तयत विभक्ति धायेकादिसै ।	१. वंगू न्हू दँ कुन्हु छिं यानादियागु खँ त छिसकथं धयादिसै । २. छिं स्युगु स्वताः नसात्वँसाया नां धयादिसै । ३. पञ्चम विभक्तिया छगू खँपु धयादिसै ।	४
(न्ववाये)	४. मोहनि नखः पाठपाखें विभक्ति चिं/आखःपाखें मूल खँग्वः म्हसीकेफैगु ५. द्वःछिनिसें लखछितक धायेफैगु ६. लछि, निला निसे भिनिला तक धायेफैगु	१. मोहनिनखः पाखें विभक्ति २. द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः भिनिलाया नां	१. मोहनिनखः पाखें विभक्ति च्वयातःगु चार्ट २. द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः च्वयातःगु चार्ट ३. भिनिलाया नां च्वयातःगु चार्ट व मेटाकार्ड	१. मोहनिनखः पाखें चार्टय् बियातःगु बाहेक मेगु पाठं विभक्ति धायेकादिसै । २. द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः च्वयातःगु चार्ट क्यनाः धायेकाः च्वकादिसै । ३. भिनिलाया नां च्वयातःगु चार्ट क्यनाः धायेकादिसै । थ्व सम्बन्धी मेटाकार्ड बिया कासा म्हितकादिसै ।	१. द्वितीय विभक्तिया छगू खँपु धयादिसै । २. द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः धयादिसै व च्वयादिसै । ३. छिसकथं भिनिलाया नां धयादिसै ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
(ब्वने)	७. छम्हू, निम्हू, निसें भिमम्हूतक ब्वना धायोफैगु ८. च्वय् न्वायोगु खँत ब्वनेफैगु ९. भिमनिलाया दीच्छ ..... म्ये ब्वना हालोफैगु	१. छम्हू, निम्हू, निसें भिमम्हूतक भिमनिलाया दीच्छ ..... ब्वना म्ये	१. छम्हू, निम्हू, निसें भिमम्हूतक च्वयातःगु चार्ट २. भिमनिलाया दीच्छ ..... म्येया रेकर्ड	१. चार्ट क्यना: छम्हू, निम्हू, निसें भिमम्हूतक धायोकादिसैं । गज्यागु पुचयात म्हु, तइ धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. भिमनिलाया दीच्छ ..... म्ये हायोकादिसैं ।	१. च्याम्हू, धैगु गुलि खः ? २. भिमनिलाया दीच्छ ..... म्ये हालादिसैं ।	६
(च्वये)	१०. ल्या: खायोगु, लनेगु, दायेगु (काप, मानापाथी) आदि ब्वना च्वयेफैगु ११. मोहन नखःबारे च्वयेफैगु	१. ल्या: खायोगु, लनेगु, दायेगु आदि २. मोहन नखः	१. ल्या: खायोगु, लनेगु, दायेगु आदिया चार्ट २. मोहन नखःबारे किपा व भिडियो क्लिप्स	१. चार्ट क्यना: ल्या: खायोगु, लनेगु, दायेगु आदियाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. किपा व भिडियो क्यना: मोहन नखःयाबारे खँल्हाबल्हा याकादिसैं । मोहन नखःबारे स्यूगु खँ च्वकादिसैं ।	१. गज्यागु पुचयात ल्या: खायोगु, लनेगु, दायेगु याइ ? २. छि स्यू कथं मोहन नखःबारे च्वयादिसैं ।	४
२) नखःचःख व भेषभूषा	१२. चथाः, मोहन, सपनतीर्थ व मैती अजिमा जात्राबारे बयान यायेफैगु	१. चथाः, मोहन, सपनतीर्थ व मैती अजिमा	१. चथाः, मोहनिया किपा, भिडियो क्लिप्स व च्वसु सपनतीर्थ व मैती अजिमाया किपा व भिडियो क्लिप्स	१. चथाः, मोहन (नवात्री), (पचली भैःद्यः जात्रा)या किपा, भिडियो क्लिप्स क्यना: व च्वसु ब्वंका: खँल्हाबल्हा यानादिसैं । २. श्वया महत्त्व खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ३. चथाः व मोहनिया सम्बन्धबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं । ४. किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना: सपनतीर्थ व मैती अजिमायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. चथाः व मोहनियाबारे छगू परियोजना ज्या (Project Work) यानादिसैं । २. सपनतीर्थ व मैती अजिमायाबारे छि स्यूगु खँ बयान यानादिसैं ।	१२
	१३. बुराबुरी जंक्व (ज्याःजंक्व) या वसःयाबारे बयान यायेफैगु	१. ज्या जंक्वया वसः	१. ज्या जंक्वया वसःया किपा	१. ज्या जंक्वया वसःबारे किपा क्यना: खँल्हाबल्हा यानादिसैं ।	१. ज्या जंक्वया वसःयाबारे छि स्यूगु खँ बयान यानादिसैं ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
	१४. गुजेश्वरी जात्रा व मचातिया जात्रायाबारे बयान यायेफैगु	१. गुजेश्वरी जात्रा व मचातिया जात्रा	१. गुजेश्वरी जात्रा व मचातिया जात्राया किका	१. किका कयना: गुजेश्वरी जात्रा व मचातिया जात्राया खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. गुजेश्वरी जात्रा व मचातिया जात्रायाबारे छिं स्यूगु खँ च्यादिसँ	४
	१५. द्यःकू नापं छँ छखांया नां धायेफैगु	१. द्यःकू, छेलि, च्वतँ, मार्त, बैगः, स्वाहाने, तिकिइयाः, सँइयाः, कँय्जाः, तःखा, देकु, खबः, माःताः...	१. विषय वस्तुइ बियातःगु कथंया किका व भिडियो विलप्स	१. किका व भिडियो विलप्स कयना: द्यःकू छँ छखांया नां च्वकादिसँ । २. ख्वातुगु भवंया छँ दयेके बियादिसँ ।	१. द्यःकू छँ छु ज्वलं दइ? २. छँ छखांया नां च्यादिसँ ।	४
	१६. इहिपा ज्वलंया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु	१. इहिपा ज्वलं (वय् बिइगु ज्याय्, लाखा बिइगु ज्याय्, स्वयंवर व कल्या न्त्याकेगु ज्या) आदि ।	१. इहिपा ज्वलंया किका व भिडियो विलप्स	१. इहिपा ज्वलंया किका व भिडियो विलप्स कयना: छिसकथंया नां च्वकादिसँ व बयान याकादिसँ ।	१. इहिपा ज्वलंया छिसकथंया नां च्यादिसँ ।	६
३. संस्कार	१७. मृत्यु संस्कारया (सिथं यंकेगु, दुखं च्वनेगु, न्हंय्नुहा तयेगु, दु व्यंकेगु, घःसु, श्राद्ध यायेगु) बारे बयान यायेफैगु	१. सिथं यंकेगु, अर्घजलय् तयेगु, दाह संस्कार, वयां लिपाया ज्या	१. विषयवस्तुइ बियातःगु कथं थीथी च्वसु व किका	२. मृत्यु संस्कारया ज्याखँत छिसकथं खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. मृत्यु संस्कारया ज्याखँत छिसकथं बयान यानादिसँ ।	६
४. सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)	१८. भिगू विश्व सम्पदाया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु १९. धुमबराहदा: बारे बयान यायेफैगु	१. भिगू विश्व सम्पदा २. धुमबराहदा: ३. लोक म्ये, साहित्य, पुलांगु धेवा:	१. भिगू विश्व सम्पदायाबारे च्वसु, किका व भिडियो विलप्स २. धुमबराहदा:या किका	१. थ्व सम्बन्धीया च्वसुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । (पशुपतिनाथ, बौद्ध, लुम्बिनी, स्वयम्भू, चांगु नारायण, यै हनुमानधवाखा लाय्कू, यलया लाय्कू, ख्वपया लाय्कू, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज व सगरमाथा ।) २. थ्व सम्बन्धी किका व भिडियो कयना: नां धायेके बीगु व बयान याके बियादिसँ । ३. धुमबराहदा:या किका कयना खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. भिगू विश्व सम्पदाया नां च्यादिसँ । २. धुमबराहदा:याबारे छिं स्यूगु खँ च्यादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावि सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावि मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२०. जातीय ब्यबस्थापन (विस्तृत रूप) यायेफैगु २१. गोपाल वंश व महिषपाल वंशबारे बयान यायेफैगु	१. कर्मचार्य (द्यः पुजा याइर्पिं, शाक्य (लुंज्या याइर्पिं, चित्रकार (किपा च्वईर्पिं), ... २. गोपाल वंश व महिषपाल वंश	१. थीथी नेवाः जातितय् थःगु ज्याकथं ज्या याइ पिनिगु धलःया चार्ट २. गोपाल वंश व महिषपाल वंशबारेया इतिहास	१. सामग्री बियातःगु चार्ट बयानः नेवाःतय् थीथी जातितय् थःथःगु ज्याकथया जातीय व्यवस्थापनबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. गोपाल वंश व महिषपाल वंशया शासनकालय् जूगु विकासयाबारे बयान यानादिसँ ।	१. राजभण्डारी व जोशीतय् ज्या छु जुइ ? २. गोपाल वंश व महिषपाल वंशया शासनकालय् जूगु विकासयाबारे बयान यानादिसँ ।	४
६. नैतिक शिक्षा	२२. परम्परागत कानूनकथं व्यवहार यायेफैगु	१. परम्परागत व्यवहार (गुथिया नीति नियम, बं पुइकेगु आदि)	१. परम्परागत व्यवहार च्वयातःगु पम्पलेट, च्वसु	१. परम्परागत व्यवहार च्वयातःगु पम्पलेट, च्वसु आदि ब्वके बीया खँल्हाबल्हा यानादिसँ । दसुकथं द्यःयाथाय् लाकां न्त्याना वनेमज्यू, सीकाः भव्य नयेबलय् थकालि मदंतले दनेमज्यू.....।	१. भीसं परम्परागत व्यवहार छाय् छ्यलेमाः ? बयान यानादिसँ ।	४
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२३. प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षणबारे बयान यायेफैगु	१. प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षण	१. थ्व सम्बन्धी किपा, भिडियो क्लिप्स व च्वसु	१. प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषणबारे किपा व भिडियो क्लिप्स बयानः थ्वया कारणबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. थ्वया संरक्षणबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. प्राकृतिक विपत्ति व लकस प्रदूषणया कारणबारे बयान यानादिसँ । २. थुकिया संरक्षण यायेगुबारे बयान यानादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
८. स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुनु व कासा	२४. डेंगु ल्वय् व दम ल्वय्या कारण व बचे जुइत यायोमा:गु खँबारे बयान यायेफैगु २५. योग : आसन, प्राणायाम, विपश्यना (ध्यान) या परिभाषा धायेफैगु व थ्वयाबारे बयान यायेफैगु २६. विपद्व्यवस्थापनयाबारे बयान यायेफैगु	१. डेंगु ल्वय् व दम ल्वय् योग - आसन, प्राणायाम, विपश्यना (ध्यान) २. विपद्व्यवस्थापन	१. डेंगु ल्वय् व दमल्वय्या कारण व बचे जुइगु उपाय बारेया पोष्टर, पम्पलेट, किपा व भिडियो क्लिप्स २. शीथी योग : आसन, प्राणायाम, विपश्यना (ध्यान) या क्लिप्स ३. शीथी योग : आसन, प्राणायाम, विपश्यना (ध्यान) या क्लिप्स ४. विपद्व्यवस्थापन बारेया च्वसु, किपा, भिडियो क्लिप्स	१. डेंगु ल्वय् व दमल्वय्या कारण व बचे जुइगु उपायबारेया पोष्टर, पम्पलेट, किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना: खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २. शीथी योगया म्हसीका बिया: थ्वबारे बयान यानादिसँ । ३. विपश्यना (ध्यान)या किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना: प्रयोग यानादिसँ । ४. विपद्व्यवस्थापन बारेया च्वसु, किपा, भिडियो क्लिप्स आदि क्यना: खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१. डेंगु ल्वय् व दमल्वय्या कारण व बचे जुइगु उपायबारे बयान यानादिसँ । २. योग, आसन, प्राणायाम, विपश्यना (ध्यान) या परिभाषा बियादिसँ । ३. छिं स्युगु योगया आसन याना: क्यनादिसँ । ४. विपद्व्यवस्थापन गथेयाना: यायेमा:?	१४
९. व्यक्ति म्हसीका	२७. निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह जगतप्रकाश केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु योगदान बारे बयान यायेफैगु	१. निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु योगदान	१. निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा वज्राचार्य, चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु कृति	१. वयूक:पिनिगु म्हसीका र कृति ब्वके बीगु । २. वयूक:पिनिगु योगदान बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । निष्ठानन्द वज्राचार्य - गद्य गुरु, प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य - नेपालभाषा कया: पीचए.डी. यानादीम्ह न्हापांम्ह मिसा, चिनीकाजी ताम्राकार - तक्मा दयेकीम्ह, सिद्धिनरसिंह मल्ल - न्हापांम्ह नाटककार, जगतप्रकाश मल्ल - न्हापांम्ह पृथा: प्याखं च्व:म्ह, केशव उदास - सर्वसाधारण पाखेंया न्हापांम्ह कवि, करुणाकर बैद्य - लोक बाखेंमि व जनकमान श्रेष्ठ - यँया न्हापांम्ह मेयर ।	१. वयूक:पिनिगु योगदानबारे बयान यानादिसँ ।	१६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सठभावित सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप	सठभावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१०. लिपि	२८. रञ्जना लिपिं बाह्रखरी नापं खैवः व खैपु च्वयेफैगु । २९. नेपाःया शीथी लिपियाबारे परिचय बीफैगु ।	१. रञ्जना लिपिया बाह्रखरी २. नेपाःया शीथी लिपियाबारे म्हसीका	१. रञ्जना लिपिं च्वयातःगु बाह्रखरीया चार्ट २. शीथी लिपिया चार्ट	१. रञ्जना लिपिं बाह्रखरी च्वकेगु । २. बियातःगु चार्ट छ्यलाः शीथी लिपिबारे खैल्हाबल्हा यानादिसै ।	१. रञ्जना लिपिं बाह्रखरी च्वयादिसै । २. शीथी लिपिबारे म्हसीका बियादिसै ।	२२

खण्ड घ

मूल्याङ्कन योजना

थ्व पाठ्यक्रमयात इलंहवा:गु, स्तरीय बालकेन्द्रित, गुणात्मक व जीवनोपयोगी नापं समावेशी कथं निर्माण यानातगु दु । ब्वनामिपिसं ब्वना: व अवलोकन याना: स्यना काइगुलिं इमिगु ब्यापक सहभागिता व स्यना कायेगु निमित्तं ह:पा: बिइमा:, व उकियागु आधारय् मूल्याङ्कन यायेमा: ।

ब्वनामिपिनिगु मूल्याङ्कन प्रक्रियायात व्यवस्थित रूपं तयेत ब्वनामिं व्यक्तिगत प्रगति विवरणया फाइलया व्यवस्था यायेमा: । थुकी ब्वनामिपिनिगु हाजिरी, अनुशासन, कक्षा ज्या, छँज्या, परियोजना ज्या, सृजनात्मक ज्या, व्यवहारय् परिवर्तन आदिया ल्या:चा: याना: अभिलेख तयेमा: । नापं ब्वनामिया उपलब्धिया बारे ब्वनेकुथिइ सहलह यायेगु व्यवस्था यायेमा: । ब्वनामि मूल्याङ्कनया इवलय् ब्वनामिया सिकाइ उपलब्धिया वास्तविक पहिचान याना: सुधारात्मक स्यनेकने यायेमा: ।

तगिं छुगुनिसें स्वंगूतक १०० प्रतिशत पूर्णांकया निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कन यायेमा: । तगिं प्यंगू व न्यागुली ७५ पूर्णांकया प्रयोगात्मक व २५ पूर्णांकया आवधिक मूल्याङ्कन यायेमा: । अथेहे तगिं खुगुनिसें च्यागूतक ५० प्रतिशत प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन व ५० प्रतिशत आवधिक मूल्याङ्कन यायेमा: ।

तगिं प्यंगुनिसें च्यागूतकया आवधिक परीक्षाया लागि विशिष्टीकरण तालिका क्वय् बियातगु दु । अथेहे आधारभूत तहया अन्तय् महानगरस्तरीय परीक्षा सञ्चालन जुइ । थुकिया लागि विशिष्टीकरण तालिका नं क्वय् बियात:गु कथं जुइ ।

प्रयोगात्मक ज्याया लागि क्वय् बियात:गु कथं शीर्षक क्व:छीमा:

- क) नियमितता ज्याया लागि
- ख) सहभागिता ज्याया लागि
- ग) कक्षाकार्य/गृहकार्य ज्याया लागि
- घ) परियोजना कार्य, अध्ययन भ्रमण ज्याया लागि
- ङ) खँल्हाबल्हा व च्वज्या ज्याया लागि
- च) सिर्जनात्मक ज्याया लागि
- छ) व्यवहार परिवर्तन ज्याया लागि

१) ब्वनामि मूल्याङ्कन

पाठ्यक्रमं निर्धारण यानात:गु सक्षमताकथं ज्ञान, सीप व व्यवहार ब्वनामिपिसं व्यक्त याये फत वा मफत वा गुलितक काल धका: लेखाजोखा यायेगु ज्या हे ब्वनामितयगु मूल्याङ्कन ख: । उकिं स्यनेकने ज्याइव: व मूल्याङ्कनय् अतिकं थवंथवय् स्वापू दु । उकिं छम्ह ब्वनामिया निर्णयात्मक मूल्याङ्कन (तगिं बढे यायेगु ज्या) आवधिक व निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कनया आधारय् यायेमा: ।

२) निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कन अभिलेख प्रक्रिया

निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कन प्रक्रियाया मू आज्जु धयागु हे सयेकाच्च्वीपिं ब्वनामिपिनिगु सिकाइया स्तर पत्ता लगे याना: म्हो सयेकूपिं मस्तयूत विशेष ध्यान बिया: व्यक्तिगत रूपं स्यनेत ह:पा: बिइगु ख: । निरन्तर मूल्याङ्कनय् प्रयोगात्मक ज्या, ब्वनेकुथिइ ब्वनामिपिनिगु उपस्थिति, व्यवहारय् परिवर्तन, कक्षं ज्या व स्यनेकने सम्बद्ध सिर्जनात्मक ज्या ला: वइ । थुकी स्यनामिपिसं निरन्तर रूपय् मूल्याङ्कन यायेमा: । थुकिया लागि क्वय् न्ह्यथनाकथं ब्वनामिपिनिगु अभिलेख तयेमा: ।

पाठगत आधारय् ब्वनामिपिसं स्यनाका:गु खँयात फाराम भरे याना: फारामय् तोके यानाकथं अभिलेख तयेमा: ।

बवनामिया सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन अभिलेख (नमूना)

कार्य सञ्चयिका (Port Folio)

तगिं १

थिम २ : नखःचखः व भेषभूषा

पाठ्यघण्टी : ३०

	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतिकरण	नियमित पढाइ धुंकाःया मूल्याङ्कन			थप ग्वाहालि धुंकाःया मूल्याङ्कन			मूल्याङ्कनया साधन
			फुगु/मफुगु	न्हिल्याः	ल्याः	फुगु/मफुगु	न्हिल्याः	ल्याः	
१	यःमरि म्हसीके फेगु	४. यःमरि जाकिचुंया दुने हाम्वः व चाकु तयाः हायाः बुकी । ३. यःमरि जाकिचुंया दुने हाम्वः व चाकु तयाः बुकी । २. यःमरि जाकिचुंया दुने हाम्वः व चाकु तयाः बुकी । १. यःमरि जाकिचुंया दयेकी ।		१/१६	२		१/२०	४	अवलोकन व न्ह्यसः लिसः
२	जनबहाःद्यःया जात्रा म्हसीके फेगु	४. जनबहाःद्यःया रथ न्ह्याकीगु रुट प्यंगू धाःसा । ३. जनबहाःद्यःया रथ न्ह्याकीगु रुट स्वंगू धाःसा । २. जनबहाःद्यःया रथ न्ह्याकीगु रुट निगू धाःसा । १. जनबहाःद्यःयात रथयु तयाः सालायंकी धाःसा ।		१/२२	३		१/२४	३	अवलोकन व न्ह्यसः लिसः

३	कौला, ज्यःनाः, तुच्चा व बेलि गबलय् नयेगु व उकी छु छु नयेगु याइ धकाः धाये फैगु	४. कौला, ज्यःनाः, तुच्चा व बेलि गबलय् नयेगु व उकी छु छु नयेगु याइ धकाः धाःसा । ३. च्वय् बियातःगु स्वंगूया जक धाःसा । २. च्वय् बियातःगु निगूया जक धाःसा । १. च्वय् बियातःगु छगूया जक धाःसा ।					२/५	३	अवलोकन (किपा क्यनाः) व न्ह्यसः लिसः
४	थः च्वनेगु क्वथाय् छु छु ज्वलं दु धाये फैगु	४. ३. २. १.						४	
५	थःपिसं गजाःगु लं व तिसा तिना तइगु दु धइगुबारे धाये फैगु	४. ३. २. १.						३	
६	थिमगत उपस्थिति	४. ८०% सिबें अप्वः उपस्थित ३. ६०% सिबें अप्वः व ८०% सिबें कम उपस्थित २. ४०% सिबें अप्वः व ६०% सिबें कम उपस्थित १. ४०% सिबें कम उपस्थित						४	ब्वनामितयगु हाजिरी अभिलेख
७	थिमगत मूल्याङ्कन (थिमगत जांचया आधारय्)	४. ८०% सिबें अप्वः ३. ६०% सिबें अप्वः व ८०% सिबें कम २. ४०% सिबें अप्वः व ६०% सिबें कम १. ४०% सिबें कम	$(२+३+१+३+२=११)$ $\frac{११ \times १००}{२०} = ५५\%$					$(४+३+३+४+३=१७)$ ४ $\frac{१७ \times १००}{२०} = ८५\%$	थिमगत आन्तरिक जांच

८	व्यावहारिक कुशल सिपया आधारय् ब्वनेक्वथाय् सहभागिता	४. क्रियाकलापय् उत्साहपूर्ण सहभागिता, ब्वनेक्वथाय् सक्रियता, सुचुकुचु व विनयशीलता दक्व दुसा ३. च्वय् च्वंगु मध्ये स्वंगू दुसा २. च्वय् च्वंगु मध्ये निगू दुसा १. च्वय् च्वंगु मध्ये छगू दुसा	२	३	स्यनामिया नियमित अवलोकन
९	थिमगत परियोजना ज्या: (थिमय् छगू परियोजना ज्या: सिधय्का मूल्याङ्कन यायेगु)	४. थम्हेस्यां परियोजना ज्या सिधयेका: पुचलय् न्ह्यथने फुसा ३. पासा वा स्यनामिया ग्वाहालिं बियात:गु परियोजना ज्या सिधयेका: पुचलय् न्ह्यथनेफुसा २. 'बियात:गु परियोजना ज्या थ:म्हेयां या:गु वा व ज्या पुचलय् न्ह्यथने फुसा' मध्ये छगू याये फुसा १. 'बियात:गु परियोजना ज्या:थम्हेस्यां या:गु वा व ज्या: पुचलय् न्ह्यथने फुसा' मध्ये छगू ज्या पासा वा स्यनामिया ग्वाहालिइ याये फुसा:	२	३	परियोजना ज्याया मूल्याङ्कन

जम्मा सिकाइ उपलब्धि ल्या: ९ (थिमगत पूर्णाङ्क=९x४=३६)

अभिभावकया ल्हाचिं :

स्यनामिया ल्हाचिं व न्हिल्या:

जम्मा प्राप्ताङ्क : ३१

उपलब्धि प्रतिशत : $\frac{३१ \times १००}{३६} = ८६.११$

३६

ग्रेड : A

अनुसूची : १

श्री .....ब्वनेकुथि

.....

निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन फाराम

ब्वनामिया नां : ..... तर्गिं : ..... रोल नं. : .....

बौया नां : ..... मांया नां : .....

थाय्बाय् : ..... फोन ल्याः : .....

शैक्षिक सत्र .....

प्रथम र द्वितीय र वार्षिक परीक्षा

क्र.सं.	पाठ	कक्षा ज्या २	परियोजना ज्या २	व्यवहारिक परिवर्तन २	सिर्जनात्मक ज्या २	हाजिरी २	जम्मा १०	कैफियत
१								
२								
३								
४								
५								

पाठगत प्राप्ताङ्क : .....

जम्मा प्राप्ताङ्क : .....

ग्रेड : .....

क्वय् ब्रियातःगुकथं क, ख, ग ग्रेडिङ्ग यायेगु :

- क) ९० प्रतिशत व वसिबे च्वय् - A+ (उत्कृष्ट)
 ख) ७५ व वसिबे च्वय् ९० प्रतिशत सिबे कम - A (उच्च)
 ग) ६० व वसिबे च्वय् ७५ प्रतिशत सिबे कम - B (बांला)
 घ) ४५ व वसिबे च्वय् ६० प्रतिशत सिबे कम - C (सामान्य)
 ङ) ३० व वसिबे च्वय् ४५ प्रतिशत सिबे कम - D (कमजोर)
 च) ३० प्रतिशत सिबे कम - E (यक्को कमजोर)

कक्षा शिक्षकया बिचाः .....

.....

कक्षा शिक्षकया ल्हाःचिं : ..... प्रधानाध्यापकया ल्हाःचिं : .....

न्हि ल्याः .....

अनुसूची : २ स्थानीय विषय नेपालभाषाया वार्षिक परीक्षाया लागि क्षेत्रगत विशिष्टीकरण तालिका २०७७
तरी ४ - ५

हुनिया तह न्ह्यसःया प्रकार	ज्ञान व बोध		उच्च दक्षता		व्यावहारिक सिप		मुक्कं न्ह्यसः	मुक्कं ल्याः	ई व्यवस्थापन	कैफियत
	अति चीधंगु		चीधंगु		न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क				
	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क						
२. नखःचखः व भेषभूषा	१	१	१	२			१	२	४ मिनेट	
३. संस्कार	१	१	१	२			३	५	९ मिनेट	
४. सम्पदा	१	१	१	२			२	३	५ मिनेट	
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय							१	२	४ मिनेट	
६. नैतिक शिक्षा							१	२	३ मिनेट	
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप							१	२	४ मिनेट	
८. स्वास्थ्य, शारीरिक शिक्षा व कासा							१	२	७ मिनेट	
९. व्यक्ति म्हसीका	१	१					१	१	२ मिनेट	
१०. लिपि	१	१					१	१	२ मिनेट	
मुक्कं	५	५	३	१०	६	४	१५	२५	४५ मिनेट	

न्ह्यसःया पुचः, न्ह्यसःया ल्याः, छगू न्ह्यसःया ल्याः व ई व्यवस्थापन

	न्ह्यसः पुचः	न्ह्यसः ल्याः	छगू न्ह्यसःया ल्याः	मुक्कं ल्याः	ई व्यवस्थापन	कैफियत
पुचः क	अति चीधंगु	५	१	५	९ मिनेट	
पुचः ख	चीधंगु	१०	२	२०	३६ मिनेट	
जम्मा		१५		२५	४५ मिनेट	

नोटः तगिं ४ व ५ या लागि परीक्षा ई ४५ मिनेट व पूर्णङ्क २५ जुइ।

अनुसूची : २ स्थानीय विषय नेपालभाषाया वार्षिक परीक्षाया लागि क्षेत्रगत विशिष्टीकरण तालिका २०७७
तरिगं ६ - ८

हुनिया तह न्ह्यसःया प्रकार	ज्ञान व बोध		उच्च दक्षता		व्यावहारिक सिप		मुक्कं न्ह्यसः	मुक्कं ल्याः	ई व्यवस्थापन	कैफियत
	अति चीधंगु		चीधंगु		न्ह्यसः ल्याः	पूर्णः				
	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णः	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णः						
२. नखःचखः व भेषभूषा		१	२	१	२		२	४	७ मिनेट	
३. संस्कार		१	२	१	२	४	३	८	२१ मिनेट	
४. सम्पदा		२	२	१	२		३	६	१० मिनेट	
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	१	१		१	२		२	३	५ मिनेट	
६. नैतिक शिक्षा	१	१		१	२		२	३	४ मिनेट	
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप		१	२	१	२		२	४	६ मिनेट	
८. स्वास्थ्य, शारीरिक शिक्षा व कासा		१	२	२	२	४	४	१०	१८ मिनेट	
९. व्यक्ति म्हसीका	१	१		१	२		२	३	४ मिनेट	
१०. लिपि	१	१		१	२		२	३	५ मिनेट	
मुक्कं	४	४	८	१	२२	८	२५	५०	९० मिनेट	

न्ह्यसःया पुचः, न्ह्यसःया ल्या, छगू न्ह्यसःया ल्या व ई ब्यवस्थापन

पुचः क	न्ह्यसः पुचः	न्ह्यसः ल्या	छगू न्ह्यसःया ल्या	जम्मा ल्या	ई ब्यवस्थापन	कैफियत
	अति चीधंगु	४	१	४	७ मिनेट	
	चीधंगु	१९	२	३८	६८ मिनेट	
	तःधंगु	२	४	८	१५ मिनेट	
	जम्मा	२५		५०	९० मिनेट	

नोट : तगिं ६ निसें ८ तक्या लागि परीक्षा ई १ घण्टा ३० मिनेट व पूर्णाङ्क ५० जुइ ।

अनुसूची : ४ प्रयोगात्मक विशिष्टिकरण तालिका
तर्गिं १ - ८ या नितिं पूर्णाङ्क

क्र.सं.	ज्या विवरण	तर्गिं १ - ३	तर्गिं ४ - ५	तर्गिं ६ - ८	कैफियत
१	नियमितता	१०	५	५	
२	सहभागिता	१०	१०	५	
३	कक्षाकार्य/गृहकार्य	१०	१०	५	
४	परियोजना कार्य/ अध्ययन भ्रमण, प्रतिवेदन लेखन आदि	२०	३०	१५	
५	खंल्हाबल्हा व च्वज्या	२०			
६	सृजनात्मक ज्या	२०	१५	१५	
७	ब्यवहार परिवर्तन	१०	५	५	
	जम्मा	१००	७५	५०	